

Bundel - Beeldvormende bijeenkomst algemeen bestuur van 9 september 2026

Agenda bijlagen

20260909 Beeldvormende dag algemeen bestuur Terugkoppeling vervolgstappen
Technische vragen en beantwoording Invloed weersextremen (nat en droog)
Technische vragen en beantwoording Waterschaarste (nav aangenomen motie vreemd AB 20260325)
Technische vragen en beantwoording Assetmanagement (met aanvulling)
BIJL Beantwoording technische vragen Assetmanagement - 260910 - Ambtelijk gebruikt risicomatrix
Technische vragen en beantwoording Waterschapsverordening

- 1 13:00-14:00u: Invloed weersextremen (nat en droog)
Invloed weersextremen (nat en droog)
- 2 14:10-15:40u: Waterschaarste (n.a.v. aangenomen motie vreemd AB 20260325)
Presentatie Calamiteitenbeleid waterschaarste
- 3 15:55-16:55u: Dilemma's investeringsprogramma waterketen/assetmanagement
Beeldvorming - presentatie assetmanagement (9 sept)
Memo dilemmasessie voor de commissie WKWK (16 sept)
- 4 17:30-18:30u: Brabantbrede beleidsrijke wijzigingen Waterschapsverordening
Voorstel tbv consultatie cie BCF 16 september
Bijlage 1 toelichting bij presentatie 9 september 2026
- 5 18:40-19:10: Financieel overzicht jaareindeverwachting 2026-2
AB-voorstel Jaareindeverwachting 2026-2 (JEV2026-2)
Presentatie Financieel overzicht jaareindeverwachting 2026-2

Terugkoppeling vervolgstappen n.a.v. beeldvormende dag algemeen bestuur 9 september 2026

Datum	09-09-2026
Tijd	13:00 - 19:10
Locatie	Dommelzaal

1 **13.00-14.00u: Invloed weersextremen (nat en droog)**

Voorzitter: Veerle Slegers

Een deel van de gestelde technische vragen is tijdens de bijeenkomst mondeling beantwoord. De onderstaande vragen worden achteraf schriftelijk beantwoord:

- Albert van Selst (BBB): In hoeverre heeft zakkend grondwater een negatieve invloed op het organische stofgehalte van landbouwgrond?
- Bas Steunenberg (VVD): Kunnen de kwartaal- en jaaroverzichten van het Water Kennis Centrum worden gedeeld met het AB?
- Ria van Santvoort (AWP) In hoeverre heeft grondwaterverhoging consequenties voor woningen en hoe worden bewoners hierover geïnformeerd.
- Gerrit Verhoeven (CDA): Wat is de invloed van El Niño en in hoeverre wordt dit meegenomen in de voorspellingen?

2 **14.10-15.40u: Waterschaarste (n.a.v. aangenomen motie vreemd AB 20260325)**

Voorzitter: Veerle Slegers

Een deel van de gestelde technische vragen is tijdens de bijeenkomst mondeling beantwoord. Onderstaande vraag wordt achteraf schriftelijk beantwoord:

- Gerrit Verhoeven (CDA): Wat is procentueel gezien de invloed van berekening op de totale grondwaterbalans?

Vervolgstappen

Meerdere fracties hebben de suggestie gedaan voor uitbreiding van de opdracht aan Haskoning en agendering van de eindrapportage voor het algemeen bestuur. Dit wordt aan de portefeuillehouder voorgelegd. Besluitvorming hierover is aan de agendacommissie.

3 **15.55-16.55u: Dilemma's investeringsprogramma waterketen/assetmanagement**

Voorzitter: Brigide Kisters

Een deel van de gestelde technische vragen is tijdens de bijeenkomst mondeling beantwoord. De onderstaande vragen worden achteraf schriftelijk beantwoord:

- Judith Lammers (PvdD): Kwaliteit effluent bij hergebruik:
 1. Klopt het dat uit de pilot effluent-aanvulling bij de Theems in Engeland blijkt, dat de hoeveelheid PFAS met 13 keer de juridische limiet is overschreden?
 2. Welke juridische grenzen zijn er voor PFAS-houdend effluentgebruik voor de verschillende gebiedsfuncties in Nederland?

- Jos Kuppens (VVD: De risicomatrix toesturen voor commissievergadering van 16 september. **(Let op: dit is een ambtelijk werkdocument zonder bestuurlijke status!)**

Het onderwerp wordt op 16 september consulterend besproken in de commissie WKWK. De dilemma's worden dan besproken.

Voorstel van de voorzitter, ter voorbereiding op de commissie: behandeling in 1 termijn, waarbij de fracties hun licht kunnen laten schijnen over de vier dilemma's uit de notitie.

4

17.30-18.30u: Brabantbrede beleidsrijke wijzigingen Waterschapsverordening

Voorzitter: Jos Kuppens

Een deel van de gestelde technische vragen is tijdens de bijeenkomst mondeling beantwoord. De onderstaande vragen worden achteraf schriftelijk beantwoord:

- Wilma Kwinten (WaW): Verzoek verstrekken van de informatie van de participatiewebsite.
- Maarten DeWachter (WN): Begripsbepaling van retourbemaling in de Waterschapsverordening. Betreft dit in de grond brengen, infiltreren op het maaiveld of ook herbruik?
- Wim van der Hulst (CDA): In hoeverre is voorafgaand aan het opstellen van de ontwerp-Waterschapsverordening afgewogen dat nieuwe vergunningsplichten leiden tot administratieve lasten (VTH)? Waarom geen algemene regels? Wat is de sturingsfilosofie?

Het onderwerp wordt op 16 september oordeelsvormend besproken in de commissie BCF.

5

18.40-19.10u: Financieel overzicht Jaareindeverwachting 2026-2

Voorzitter: Jos Kuppens

De gestelde technische vragen zijn tijdens de bijeenkomst mondeling beantwoord.

Het AB-voorstel wordt op 16 september oordeelsvormend besproken in de commissie BCF.

Aanwezigen

De volgende leden van het algemeen bestuur waren aanwezig bij één of meerdere van de beeldvormende bijeenkomsten:

Frank Aarts	50Plus
Mirjam Bemelmans	WN
Maarten Dewachter	WN
Ivonne van der Honing	PvdD
Wim van der Hulst	CDA
Brigide Kisters	VVD
Jos Kuppens	VVD
Judith Lammers	PvdD
Vincent Lokin	Natuurterreinen
Bas Peeters	VVD
Bibian van Rijckevorsel	Natuurterreinen
Helen de Rooij	PvdD
Mado Ruijs	WN
Ria van Santvoort	AWP
Albert van Selst	BBB
Veerle Slegers	WN
Bas Steunenberg	VVD
Martijn Tholen	Ongebouwd
Fabian Tijhof	PvdA
Chris Tönissen	PvdA
Gerrit Verhoeven	CDA
Marlies van der Zanden	Ongebouwd

De volgende commissieleden waren aanwezig bij één of meerdere van de beeldvormende bijeenkomsten:

Hanze Bakker	CDA
Simme D. Flapper	AWP
Wilma Kwinten	WaW
Jan van Lanschot	Natuurterreinen
Tineke Linssen	AWP
Jan Opschoor	50Plus
Marjolein Reinbergen	PvdD
Wil Rombouts	PvdA
Henk Schepers	WaW
Anneke Sprong	CDA
Wilma Wagenaars	VVD

Beantwoording technische vragen beeldvormende bijeenkomst 9 september 2026 - Invloed weersextremen (nat en droog)

I. Technische vragen waarvan tijdens de beeldvormende bijeenkomst is afgesproken deze achteraf schriftelijk te beantwoorden.

Albert van Selst (BBB)

Vraag

In hoeverre heeft zakkend grondwater een negatieve invloed op het organische stofgehalte van landbouwgrond?

Antwoord

De beschikbare kennis biedt geen aanwijzingen dat langdurige hoge grondwaterstand op zichzelf leidt tot structurele en onomkeerbare aantasting van bodemstructuur of bodemleven. De effecten zijn sterk afhankelijk van bodemtype, duur en frequentie, diepte van de grondwaterstand, kwaliteit van het water, seizoen, gewas en het gebruik van de grond.

Langdurig hoge grondwaterstanden verkleinen de onverzadigde zone en daarmee de ruimte in de bodem waarin lucht en water naast elkaar aanwezig zijn. De risico's voor beworteling, draagkracht en bewerkbaarheid nemen toe wanneer de wortelzone langdurig nat blijft. Dit is sterk afhankelijk van de diepte en duur van de grondwaterstanden. Het risico op bodemverdichting is aanwezig indien deze wordt bereden of betreden. Dit risico is groter wanneer het organisch stofgehalte laag is.

Langdurige hoge grondwaterstand veroorzaakt zuurstofarme omstandigheden in de bodem. Hierdoor veranderen bacterie- en schimmelmilieus. Daarnaast veranderen de processen rond stikstof, fosfaat, ijzer, zwavel en organische stof onder langdurig natte omstandigheden. Hierdoor kunnen nutriënten anders beschikbaar komen.

Voor de beekdalen van De Dommel lijken de belangrijkste gevolgen vooral te liggen in verminderde draagkracht, beperkingen voor landbouwkundig gebruik, veranderingen in bodemchemische processen en verschuivingen in bodemleven en vegetatieontwikkeling. Voor de flanken en de hoge ruggen is het risico op langdurige hoge grondwaterstanden die bovengenoemde gevolgen hebben klein, aangezien de grondwaterstanden hier van nature veel lager zitten.

Bas Steunenbergh (VVD)

Vraag

Kunnen de WKC kwartaaloverzichten worden gedeeld met het AB?

Antwoord

De kwartaalberichten zullen door bestuurszaken bij Stukken ter kennisname op iBabs worden gepubliceerd en via de vrijdagmail worden gecommuniceerd.

Ria van Santvoort (AWP)

Vraag

In hoeverre heeft grondwaterverhoging consequenties voor woningen en hoe worden bewoners hierover geïnformeerd?

Antwoord

Grondwaterverhoging kan in sommige situaties gevolgen hebben voor woningen en (particuliere) eigendommen. De mate waarin dat gebeurt, is sterk afhankelijk van de lokale omstandigheden, zoals de hoogte van de grondwaterstijging, de bodemopbouw en de kenmerken van de woning. Daarom brengen we deze effecten in de planvoorbereiding zorgvuldig in beeld met hydrologische onderzoeken en modelberekeningen.

Het waterschap informeert bewoners gedurende het project actief over de verwachte effecten van de maatregelen. Dit gebeurt via informatiebijeenkomsten, bewonersgesprekken, nieuwsbrieven en digitale projectinformatie. Voor bewoners die mogelijk rechtstreeks gevolgen kunnen ondervinden, zetten we in op persoonlijk contact. We delen de resultaten van onderzoeken, lichten de verwachte effecten toe en informeren over de wijze waarop deze worden gemonitord.

Daarbij geldt dat eigenaren zelf verantwoordelijk zijn voor de bouwkundige staat van hun woning en eventuele ondergrondse bouwwerken. Zo behoort een kelder bouwtechnisch waterdicht te zijn. Deze zorgplicht van de eigenaar betrekken we bij de beoordeling van mogelijke effecten van grondwaterverhoging. Zo zorgen we ervoor dat bewoners tijdig op de hoogte zijn, vragen kunnen stellen en eventuele zorgen vroegtijdig met ons kunnen bespreken.

Gerrit Verhoeven (CDA)

Vraag

Wat is de invloed van El Niño en in hoeverre wordt dit meegenomen in de voorspellingen?

Antwoord

El Niño zorgt voor opwarming van het zeewater langs de evenaar in de oostelijke Stille Oceaan. Dit heeft effecten op het weer in grote delen van de wereld: hoge- en lagedrukgebieden liggen anders, passaatwinden vallen weg en bepaalde gebieden krijgen heel ander weer dan normaal. Dit speelt vooral op het zuidelijk halfrond. Maar het KNMI heeft onderzocht dat, bij een sterke El Niño, het voorjaar in Nederland natter is dan normaal^[1].

Er zijn meer voortekenen van nat weer. De zeeën rond Europa waren in augustus recordwarm^[2]. Ook de Noordzee is relatief erg warm en dat kan in de herfst en winter leiden tot meer neerslag. Warmer zeewater kan meer verdampen waardoor lagedrukgebieden meer vocht uit de zee kunnen opnemen. Boven land (onze buien komen vaak uit het zuidwesten) zorgen die lagedrukgebieden dan voor meer neerslag.

Kansen op veel neerslag zijn er dus genoeg. Het wordt alleen afwachten of de regen ook inderdaad gaat vallen. En als de regen valt, is het de kunst om die zoveel mogelijk te laten

infiltreren. We zitten zo ver 'in het rood' qua grondwater dat er veel neerslag nodig is om onze grondwatervoorraden weer aan te vullen.

Bij veel neerslag in korte tijd kan niet alle neerslag naar het grondwater zakken. Dan wordt het balanceren tussen water vasthouden en voorkomen van wateroverlast. Beheerders en adviseurs binnen de organisatie bereiden zich daarom nu al voor op een winter met zowel water vasthouden waar het kan, als ook afvoeren waar het moet.

[1] <https://www.knmi.nl/kennis-en-datacentrum/uitleg/nat-voorjaar-na-el-nino>

[2] <https://nos.nl/artikel/2626313-oceanen-zijn-extreem-warm-en-dat-kan-ook-later-grote-gevolgen-hebben>

Beantwoording technische vragen beeldvormende bijeenkomst 9 september 2026 – Waterschaarste (nav aangenomen motie vreemd AB 20260325)

I. Technische vragen waarvan tijdens de beeldvormende bijeenkomst is afgesproken deze achteraf schriftelijk te beantwoorden.

Gerrit Verhoeven (CDA)

Vraag

Wat is procentueel gezien de invloed van beregening op de totale grondwaterbalans?

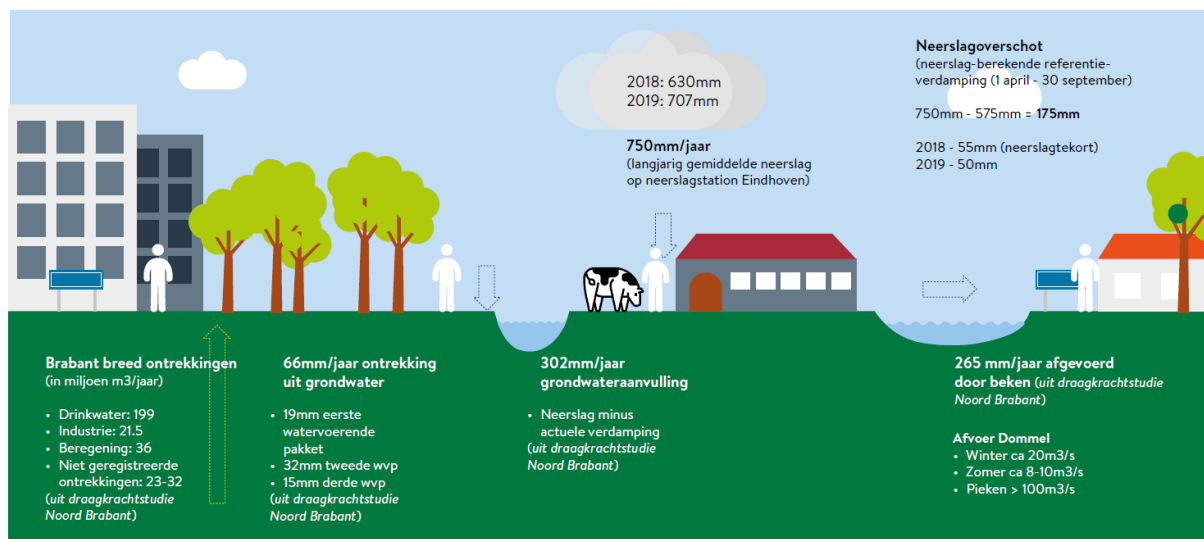
Antwoord

Hier is niet een eenduidig antwoord op te geven. Het aandeel van beregening op de gehele grondwaterbalans verschilt van jaar tot jaar afhankelijk van de meteorologische omstandigheden (nat jaar of droog jaar). Als we kijken naar het aandeel van beregening op de grondwateronttrekking als totaal in ons gebied dan varieert dit van 6% in een nat jaar (2024) tot 29% in een droog jaar (2025).

Maar ook het moment waarop de onttrekkingen plaatsvinden is van belang. Kijken we alleen naar het zomerhalfjaar met als aanname dat de onttrekkingen voor drinkwater, industrie en ook bronbemalingen gelijk zijn verdeeld over het jaar dan is het aandeel van beregening 11% in een nat jaar en 44% in een droog jaar (data zoals ook gepresenteerd in de Waterbrief van 14 juli 2026).

Als we de (grond)waterbalans *als geheel* beschouwen dan liggen deze percentages lager. Als we rekenen met gemiddeld 302 mm aan netto grondwateraanvulling per jaar (uit draagkrachtstudie Noord-Brabant) dan komt het totaal uit op ruim 450 miljoen m³ grondwateraanvulling vanuit neerslag in een gemiddeld jaar. De gemiddelde beregeningshoeveelheid over de afgelopen vijf jaar bedraagt ca. 21 miljoen m³ per jaar wat neerkomt op 5% van de grondwateraanvulling.

In de onderstaande figuur afkomstig uit het WBP5 is een globale grondwaterbalans weergegeven voor de Centrale Slenk.

Figuur 4: waterbalans voor de Centrale Slenk. Hieruit blijkt dat van alle neerslag (750 mm) na verdamping jaarlijks 302 mm infiltreert. Via het ondiep grondwater stroomt vervolgens 265 mm naar de beken, dat water wordt afgevoerd. Op jaarbasis wordt daarnaast in een gemiddeld jaar ca 65 mm uit grondwater onttrokken. Daarmee is de som van waterafvoeren + grondwatergebruik groter dan de mogelijke aanvulling in een gemiddeld jaar (neerslag-verdamping).

Beantwoording technische vragen beeldvormende bijeenkomst 9 september 2026 – Dilemma's investeringsprogramma waterketen/assetmanagement

I. Technische vragen waarvan tijdens de beeldvormende bijeenkomst is afgesproken deze achteraf schriftelijk te beantwoorden.

Judith Lammers (PvdD)

Vraag 1

Klopt het dat uit de pilot effluent-aanvulling bij de Theems in Engeland blijkt, dat de hoeveelheid PFAS met 13 keer de juridische limiet is overschreden?

Antwoord

Ja, deze berichtgeving is terug te vinden. Tijdens pilots van Thames Water is voor PFOS een concentratie gemeten tot circa 13 keer boven de Britse wettelijke milieukwaliteitsnorm voor oppervlaktewater. Het betreft dus niet een overschrijding van een specifieke juridische norm voor effluenthergebruik of voor PFAS als totale stofgroep.

<https://www.theguardian.com/environment/2026/aug/27/forever-chemicals-london-thames-water>

Vraag 2

Welke juridische grenzen zijn er voor PFAS-houdend effluentgebruik voor de verschillende gebiedsfuncties in Nederland?

Antwoord

Er zijn in Nederland op dit moment geen specifieke wettelijke grenswaarden voor PFAS bij het gebruik van effluent voor verschillende gebiedsfuncties. Wel zijn er door het RIVM richt- of risicogrenswaarden afgeleid voor enkele gebruiksvormen van oppervlaktewater als drinkwater, zwemwater en irrigatiewater en water voor visconsumptie. Omdat PFAS is aangemerkt als Zeer Zorgwekkende Stof (ZZS) is, geldt er volgens het Besluit Activiteiten Leefomgeving (Bal) een minimalisatieverplichting. Verder geldt bij irrigatie dat de bodemkwaliteit niet mag verslechteren (algemene zorgplicht Omgevingswet).

Voor het oppervlaktewater gelden voor individuele PFAS-verbindingen Europese of Nederlandse normen (PFOS en PFOA). Er is in september 2025 een Europese somnorm voor 25 PFAS-verbindingen vastgesteld, deze moet eind 2027 zijn geïmplementeerd in Nederlandse regelgeving.

De juridische systematiek redeneert vanuit specifieke toepassingen van effluenthergebruik, in combinatie met de gebiedsfunctie en mogelijk een vergunningplicht. Per voorgenomen toepassing moet worden nagegaan onder welke juridische randvoorwaarden hergebruik van nagezuiverd effluent rechtmatig is. De herziene richtlijn stedelijk afvalwater stelt randvoorwaarden aan effluenthergebruik. Deze zien onder andere op de inzet van zuiveringstechnieken om effluent geschikt te maken voor hergebruik, waarbij (aantoonbaar) wordt gewaarborgd dat het hergebruik veilig is vanuit milieu- en gezondheidsbescherming. Deze richtlijn moet uiterlijk op 31 juli 2027 zijn omgezet in nationale wetgeving. In Nederland is hergebruik van nagezuiverd effluent bijvoorbeeld verboden in aangewezen waterwinlocaties en grondwaterbeschermingsgebieden.

Jos Kuppens (VVD)

Vraag

De risicomatrix toesturen voor commissievergadering van 16 september.

Antwoord

Zie bijlage. Deze risicomatrix betreft een ambtelijk werkdocument.

Risicokader

Waterketen

Leeswijzer Risicokader

- Een risicokader gebruikt een inschatting van de kans en gevolg om een uitspraak te doen of dit wél of niet acceptabel is.
- Als een risico niet acceptabel is, horen er mitigerende maatregelen genomen te worden om het risico te verkleinen en weer binnen de afgesproken kaders te brengen.
- Op acceptabele risico's wordt bijgevolg dan ook geen mitigerende maatregel gedefinieerd aangezien dit de kosten zou verhogen terwijl er geen opdracht toe ligt.
- Per risico wordt:
 1. De kans op technisch falen bepaald. Deze neemt toe naarmate de levensduur verstrijkt.
 2. Het gevolg van technisch falen op verschillende aspecten.
- De beoordeling wel/niet acceptabel vind vervolgens als volgt plaats:
 1. De maximale score van alle effectklassen bepaalt de horizontale positie in het matrix.
 2. De kans-inschatting bepaalt de verticale positie in het matrix.
 3. De kleur van dit vak in het matrix geeft weer wel/niet acceptabel.

Ambtelijk toegepaste risicomatrix

Risicomatrix

x

DOEL	OMSCHRIJVING	EFFECT					
		Verwaarloosbaar	Klein	Middelmatig	Groot	Ernstig	Extreem
Kosten	Ernst gevolgschade in euro's.	1) Gevolgschade <0,1% overschrijding op budget.	1) Gevolgschade 0,1% tot <1% overschrijding op budget.	1) Gevolgschade 1% tot <10% overschrijding op budget.	1) Gevolgschade 10% tot <25% overschrijding op budget.	1) Gevolgschade 25% tot <50% overschrijding op budget.	1) Gevolgschade >50% overschrijding op budget.
Compliance	Ernst van juridische gevolgen.	1) "Mulder-transactie".	1) Waarschuwing / onderzoek.	1) Dwangbevel.	1) Strafzaak.	1) Strafrechtelijke veroordeling.	1) Detentie.
Waterkwantiteit / veiligheid	1) Aantal doden en (ernst, duur, aantal dagen) gewonden; 2) Mate van maatschappelijke en of economische schade; 3) Duur en aantal woningen met wateroverlast; 4) Categorie van droogte.	1) Bijna ongeval; 2) Economische schade < 50k; 3) Zeer geringe wateroverlast < 25 mtr op straat; 4) Zeer gering watertekort.	1) EHBO / letsel; 2) Economische schade 50k - 500k; 3) Geringe wateroverlast 1 - 10; 4) Watertekort categorie 4 (met schade aan scheepvaart, landbouw, visserij, natuur, recreatie en industrie).	1) Gewonde met tijdelijk letsel = 1; 2) Economische schade 500k - 5M; 3) Overstroming 10 - 100; 4) Watertekort categorie 3 (met schade aan kapitaalintensieve gewassen en industrie).	1) Ernstig gewonde (blijvend letsel) = 1; 2) Economische schade 5M - 50M; 3) Forse overstroming 100 - 1k (water in woonwijk >0,1 mtr); 4) Watertekort categorie 2 (met schade aan nutsvoorzieningen).	1) Dodelijk letsel 1 of ernstig letsel 1 - 10; 2) Economische schade 50M - 500M; 3) Grootstallige overstroming 1k - 10k (water in woonwijk >0,5 mtr); 4) Watertekort categorie 1,2 en 1,3 (met onomkeerbare schade aan bodem en natuur).	1) Dodelijk letsel > 1 of ernstig letsel > 10; 2) Economische schade >500M; 3) Ernstige overstroming > 10k (onbegaanbaar / ontoegankelijk gebied); 4) Watertekort categorie 1,1 (met onomkeerbare schade aan stabiliteit kring).
Water- en omgevingskwaliteit / milieu	1) Duur maal aantal mensen met last van vervuiling, stank en of geluid; 2) Aantal dode vissen; 3) KRW samenstelling en abundantie van waterflora, macrofauna, vis en fytoplankton; 4) Aantal dode watervogels	1) Overlastdag < 1; 2) Dode vissen < 5; 3) -; 4) Dode watervogels =1.	1) Overlastdag 1 - 10; 2) Dode vissen 5 - 50; 3) Lagere score binnen KRW klasse; 4) Dode watervogels <10.	1) Overlastdag 10 - 100; 2) Dode vissen 50 - 500; 3) KRW klasse lager in beoordeling, met hoge klasse score; 4) Dode watervogels <100.	1) Overlastdag 100 - 1k; 2) Dode vissen 500 - 5k; 3) KRW klasse lager in beoordeling; 4) Dode watervogels <1k.	1) Overlastdag 1k - 10k; 2) Dode vissen 5k - 50k (massale vissterfte); 3) KRW klasse terugval = 2; 4) Dode watervogels <10k.	1) Overlastdag >10k; 2) Dode vissen >50k (enorme vissterfte); 3) KRW klasse terugval >2; 4) Dode watervogels >10k.
Imago	1) Ernst van commotie; 2) Mate van negatief oordeel; 3) Aantal klachten;	1) Interne discussie; 2) -; 3) Individuele klachten 1.	1) Externe discussie; 2) -; 3) Individuele klachten 1 - 10;	1) Lokale commotie; 2) Negatief oordeel in publieke opinie; 3) Individuele klachten 10 - 100;	1) Regionale commotie; 2) Negatief oordeel van partners en publieke opinie; 3) Individuele klachten 100 - 1000;	1) Nationale commotie; 2) Negatief oordeel van partners, medewerkers en/of publieke opinie; 3) Individuele klachten > 1000;	1) Internationale commotie;
Continuïteit	1) Gebrek kritieke kennis/capaciteit; 2) Mate van zelfstandige besluitvorming;	1) Gebrek kritieke capaciteit < 10 min;	1) Gebrek kritieke capaciteit 10 min - 1 uur;	1) Gebrek kritieke capaciteit 1 u - 1 dg;	1) Gebrek kritieke capaciteit 1 - 10 dgn;	1) Gebrek kritieke capaciteit 10 - 100 dgn; 2) Stille bewindvoerder / dreiging onder curatele.	1) Gebrek kritieke capaciteit >100 dgn; 2) Plaatsing onder curatele

MATRIX		EFFECT					
		Verwaarloosbaar	Klein	Middelmatig	Groot	Ernstig	Extreem
Zeer Vaak							
Vaak							
Geregeld							
Beperkt							
Laag							
Zeer laag							

Voorbeeld toepassing

Risicomatrix

DOEL	OMSCHRIJVING	EFFECT					
		Verwaarloosbaar	Klein	Middelmatig	Groot	Ernstig	Extreem
Kosten	Ernst gevolgschade in euro's.	1) Gevolgschade <0,1% overschrijding op budget.	1) Gevolgschade 0,1% tot <1% overschrijding op budget.	1) Gevolgschade 1% tot <10% overschrijding op budget.	1) Gevolgschade 10% tot <25% overschrijding op budget.	1) Gevolgschade 25% tot <50% overschrijding op budget.	1) Gevolgschade >50% overschrijding op budget.
Compliance	Ernst van juridische gevolgen.	1) "Mulder-transactie".	1) Waarschuwing / onderzoek.	1) Dwangbevel.	1) Strafzaak.	1) Strafrechtelijke veroordeling.	1) Detentie.
Waterkwaliteit / veiligheid	1) Aantal doden en (ernst, duur, aantal dagen) gewonden; 2) Mate van maatschappelijke en of economische schade; 3) Duur en aantal woningen met wateroverlast; 4) Categorie van droogte.	1) Bijna ongeval; 2) Economische schade < 50k; 3) Zeer geringe wateroverlast < 25 mtr op straat; 4) Zeer gering watertekort.	1) EHBO / letsel; 2) Economische schade 50k - 500k; 3) Geringe wateroverlast 1 - 10; 4) Watertekort categorie 4 (met schade aan scheepvaart, landbouw, visserij, natuur, recreatie en industrie).	1) Gewonde met tijdelijk letsel = 1; 2) Economische schade 500k - 5M; 3) Overstroming 100 - 1k (water in woonwijk >0,1 mtr); 4) Watertekort categorie 3 (met schade aan kapitaalintensieve gewassen en industrie).	1) Ernstig gewonde (blijvend letsel) = 1; 2) Economische schade 5M - 50M; 3) Forse overstroming 100 - 1k (water in woonwijk >0,5 mtr); 4) Watertekort categorie 2 (met schade aan nutsvoorzieningen).	1) Dodelijk letsel 1 of ernstig letsel 1 - 10; 2) Economische schade 50M - 500M; 3) Grootstroom overstroming 1k - 10k (water in woonwijk >0,5 mtr); 4) Watertekort categorie 1,2 en 1,3 (met onomkeerbare schade aan bodem en natuur).	1) Dodelijk letsel > 1 of ernstig letsel > 10; 2) Economische schade >500M; 3) Ernstige overstroming > 10k (onbegaanbaar / ontgankelijk gebied); 4) Watertekort categorie 1,1 (met onomkeerbare schade aan stabiliteit keringen).
Water- en omgevingskwaliteit / milieu	1) Duur maal aantal mensen met last van vervuiling, stank en of geluid; 2) Aantal dode vissen; 3) KRW samenstelling en abundantie van waterflora, macrofauna, vis en fytoplankton; 4) Aantal dode watervogels	1) Overlastdag < 1; 2) Dode vissen < 5; 3) - ; 4) Dode watervogels = 1.	1) Overlastdag 1 - 10; 2) Dode vissen 5 - 50; 3) Lagere score binnen KRW klasse; 4) Dode watervogels <10.	1) Overlastdag 10 - 100; 2) Dode vissen 50 - 500; 3) KRW klasse lager in beoordeling, met hoge klasse score; 4) Dode watervogels <100.	1) Overlastdag 100 - 1000; 2) Dode vissen 500 - 5000; 3) KRW klasse lager in beoordeling; 4) Dode watervogels >1000.	1) Overlastdag 1000 - 10000; 2) Dode vissen 5000 - 50000; 3) KRW klasse lager in beoordeling; 4) Dode watervogels >10000.	1) Overlastdag >10000; 2) Dode vissen >50000; 3) KRW klasse lager in beoordeling; 4) Dode watervogels >100000.
Imago	1) Ernst van commotie; 2) Mate van negatief oordeel; 3) Aantal klachten;	1) Interne discussie; 2) - ; 3) Individuele klachten 1.	1) Externe discussie; 2) - ; 3) Individuele klachten 1 - 10;	1) Lokale commotie; 2) Negatief oordeel van partners en publieke opinie; 3) Individuele klachten 10 - 100;	1) Regionale commotie; 2) Negatief oordeel van partners en publieke opinie; 3) Individuele klachten 100 - 1000;	1) Nationale commotie; 2) Negatief oordeel van partners, medewerkers en/of publieke opinie; 3) Individuele klachten > 1000;	1) Internationale commotie;
Continuïteit	1) Gebrek kritieke kennis/capaciteit; 2) Mate van zelfstandige besluitvorming;	1) Gebrek kritieke capaciteit < 10 min;	1) Gebrek kritieke capaciteit 10 min - 1 uur;	1) Gebrek kritieke capaciteit 1 u - 1 dg;	1) Gebrek kritieke capaciteit 1 - 10 dgn;	1) Gebrek kritieke capaciteit 10 - 100 dgn; 2) Stille bewindvoerder / dreiging onder curatele.	1) Gebrek kritieke capaciteit >100 dgn; 2) Plaatsing onder curatele

Inschattingen effect op verschillende aspecten

Inschatting Kans

MATRIX		EFFECT					
		Verwaarloosbaar	Klein	Middelmatig	Groot	Ernstig	Extreem
Zeer Vaak							
Vaak							
Geregeld	1						
Beperkt							
Laag							
Zeer laag							

Conclusie: risico buiten kader.
Mitigerende maatregelen nodig.

Beantwoording technische vragen beeldvormende bijeenkomst 9 september 2026 – Brabantbrede beleidsrijke wijzigingen Waterschapsverordening

I. Technische vragen waarvan tijdens de beeldvormende bijeenkomst is afgesproken deze achteraf schriftelijk te beantwoorden.

Wilma Kwinten (WaW)

Vraag

Verzoek verstrekken van de informatie van de participatiewebsite.

Antwoord

De informatie over het participatieproces is te vinden op www.brabantsewaterschapsverordening.nl. Voor drie van de vier Dommelspecifieke wijzigingen gaf deze website onverhoopt een foutmelding. Dit moet uiteraard worden gecorrigeerd. Hierbij ontvangt u ook via deze weg de informatie die op de website stond voor deze wijzigingen.

Algemene stop op de realisatie van nieuwe putten

- Wat verandert er?

We staan in alle gebieden geen nieuwe grondwateronttrekkingen meer toe voor:

- o beregenen van grasland,
- o beregenen van akkerbouw, vollegronds tuinbouw, vollegronds boomteelt, glastuinbouw, container- en substraatteelt
- o overige grondwateronttrekkingen

In het antwoord op de vraag “Hoe is het nu geregeld?” zijn de verschillende doelen voor onttrekkingen opgenomen.

- Hoe is het nu geregeld?

Het boren van nieuwe grondwaterputten is in sommige gebieden toegestaan d.m.v. een vergunningplicht of meldplicht. Dit geldt voor: buiten beschermd gebied, attentiegebied, invloedsgebied Natura 2000 of beperkt invloedsgebied natura 2000.

In de regels die nu gelden, zijn geen specifieke regels opgenomen voor het boren van putten. Er zijn voorwaarden opgenomen voor grondwateronttrekkingen. Hierin onderscheiden we de volgende doelen voor onttrekkingen:

1. Drainage
2. Beregenen van grasland
3. Beregenen voor akkerbouw, vollegronds tuinbouw, vollegronds boomteelt, glastuinbouw, container- en substraatteelt
4. Brandblusvoorzieningen
5. Tijdelijke bronbemalingen
6. Grondwatersanering
7. Veedrenkputten en overige grondwateronttrekkingen

- Waarom verandert dit?

De aanpassing zorgt voor minder grondwateronttrekkingen. Dat leidt tot minder daling van grondwater.

- Wat betekent dit?

Nieuwe grondwateronttrekkingen zijn niet meer mogelijk voor beregenen en voor overige onttrekkingen in alle gebieden.

Verankering reserveringsgebieden waterberging

- Wat verandert er?

De begrenzing reserveringsgebieden waterberging uit de provinciale omgevingsverordening nemen we over als nieuw werkingsgebied. We gebruiken dezelfde regels als voor waterbergingsgebieden (art. 4.2):

Artikel 4.2 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

Het is verboden zonder omgevingsvergunning in een bergingsgebied:

- a. het maaiveld te verhogen;*
- b. een waterkerende constructie aan te brengen, te wijzigen of te verwijderen; of*
- c. een bouwwerk aan te brengen of te wijzigen als daardoor het waterbergend vermogen afneemt.*

- Hoe is het nu geregeld?

Reserveringsgebieden waterberging zijn opgenomen in de provinciale Omgevingsverordening. Dit zijn gebieden die volgens onze modellen vaker dan 1x100 jaar overstromen. Dit heeft geen doorwerking richting grondeigenaren.

Reserveringsgebieden waterberging moeten daarom ook in gemeentelijke omgevingsplannen worden opgenomen. Dit is niet overal zo. Bij ongewenste ontwikkelingen zijn we volledig afhankelijk van de gemeente: in hoeverre maken zij, al dan niet in overleg met ons, deze ongewenste activiteiten mogelijk.

- Waarom verandert dit?

We willen voorkomen dat er ontwikkelingen plaatsvinden in de reserveringsgebieden voor waterberging. Daardoor wordt het bergend vermogen beperkt. Er kan afwenteling plaatsvinden en daarmee risico's op wateroverlast.

- Wat betekent dit?

Bepaalde ontwikkelingen (zoals het ophogen van gronden) zijn in reserveringsgebieden waterberging niet meer mogelijk zonder vergunning. Volgens de huidige beleidsregels voor bergingsgebieden is onder voorwaarde nog wel ophoging in combinatie met compensatie van de waterberging mogelijk. Dat willen we niet meer.

Geen nieuwe geïsoleerde wateren graven

- Wat verandert er?

Het graven van nieuw oppervlaktewater, zoals vennen of plassen, die dieper zijn dan de gemiddeld hoogste wintergrondwaterstand maken we vergunningplichtig en staan we alleen toe als er geen verdrogend effect is. Dit geldt voor alle gebieden. Poelen zijn een uitzondering; die vallen onder de algemene regels.

- Hoe is het nu geregeld?

Het is verboden zonder een omgevingsvergunning een nieuw oppervlaktewater te graven. Het verbod geldt niet voor het graven van nieuw oppervlaktewater buiten de beschermingszone bij een A-water en buiten beschermd gebied, attentiegebied en

beekdal, als daardoor geen directe verbinding ontstaat tussen verschillende peilvakken. Deze uitzondering geldt niet als het om A- of B-water gaat.

- Waarom verandert dit?

Oppervlaktewater heeft een drainerende werking. Dat kan leiden tot daling van grondwater. Door een vergunningplicht wordt dit beperkt.

Oppervlaktewater verdampt sneller dan grondwater. De verdamping van water wordt door het instellen van een vergunningplicht beperkt.

Voor de aanleg van oppervlaktewater worden graafwerkzaamheden verricht. Hierbij is een kans dat er waterscheidende lagen worden doorbroken, dit heeft impact op grondwaterstromingen.

- Wat betekent dit?

De gevolgen zijn afhankelijk van de functie waar het oppervlaktewater voor bedoeld is.

Het blijft mogelijk om oppervlaktewateren aan te leggen, als aangetoond kan worden dat de impact op het grondwater beperkt is. Het doel is vooral om zicht te hebben op de impact op het grondwater. Om daarmee een doelmatige afweging te maken bij vergunningverlening, met ruimte voor maatwerk. We verwachten dat consequenties zeer beperkt zijn.

Maarten DeWachter (WN)

Vraag

Begripsbepaling van retourbemaling in de Waterschapsverordening. Betreft dit in de grond brengen, infiltreren op het maaiveld of ook herbruik?

Antwoord

In de ontwerp waterschapsverordening is nog geen begripsbepaling opgenomen voor retourbemaling. Bij het verwerken van de ontwerp waterschapsverordening naar definitieve waterschapsverordening wordt hiervoor een begripsbepaling opgenomen. Dit vraagt nog verdere afstemming met de andere Brabantse waterschappen.

Wim van der Hulst (CDA)

Vraag

In hoeverre is voorafgaand aan het opstellen van de ontwerp-Waterschapsverordening afgewogen dat nieuwe vergunningsplichten leiden tot administratieve lasten (VTH)? Waarom geen algemene regels? Wat is de sturingsfilosofie?

Antwoord

Deze afweging heeft plaatsgevonden. Hiervoor zijn ook enkele regels gewijzigd. Tegelijkertijd wordt erkend dat er regels bijkomen, wat leidt tot extra administratieve lasten. Per wijziging is op basis van doelmatigheid afgewogen of, en zo ja op welke wijze, een onderwerp in de waterschapsverordening kan worden opgenomen.

II. Technische vragen schriftelijk ingediend na de beeldvormende bijeenkomst.

Gerrit Verhoeven (CDA)

Vraag

Is het mogelijk om in de WSV op te nemen dat water wat in bebouwd gebied geïnfiltreerd moet worden (80 mm) dat dit ook mag in het landelijk gebied?

Je kan zo een opdracht voor de stad neerleggen tegen betaling in het landelijk gebied via groene en blauwe diensten bijvoorbeeld of waterberging in natuurgebieden. Dit moet dan wel komen bovenop wat er nu al gebeurt.

Antwoord

Ja, juridisch en beleidsmatig is dat in beginsel mogelijk, maar daarvoor zou de systematiek van de Waterschapsverordening wel expliciet ruimte moeten bieden.

De huidige 80 mm-eis is doorgaans gekoppeld aan het uitgangspunt dat de toename van afstromend hemelwater door verharding wordt gecompenseerd binnen hetzelfde gebied of stroomgebied. Daarachter zitten doelen als: voorkomen van wateroverlast ter plaatse; vasthouden van water waar het valt; beperken van piekafvoeren en versterken van de lokale grondwateraanvulling.

Helen de Rooij (PvdD)

Vraag 1

Wat is de inhoudelijke onderbouwing van de 100mm compensatie? Zit daar een berekening achter en zo ja kunnen wij die krijgen?

Antwoord

Zie hiervoor de hydrologische uitgangspuntennotitie: <https://repository.officiële-overheidspublicaties.nl/externebijlagen/exb-2026-27918/1/bijlage/exb-2026-27918.pdf>.

Vraag 2

Wat zijn de nadelen /gevolgen voor de watertransitie en de doelen van het waterschap van het voor het bebouwd gebied aanpassen van 100mm naar 80mm? Zowel op korte- als langetermijn?

Antwoord

Het verlagen van de compensatie-eis van 100 mm naar 80 mm in bebouwd gebied betekent dat minder hemelwater wordt vastgehouden, geïnfiltreerd of geborgen bij nieuwe ontwikkelingen. Hierdoor neemt de afvoer naar het regionale watersysteem toe en wordt een deel van de neerslagbelasting afgewenteld op oppervlaktewater.

Op korte termijn kan dit leiden tot een grotere belasting van het regionale watersysteem tijdens piekbuien en minder ruimte om neerslag lokaal vast te houden. Ook wordt minder invulling gegeven aan het principe van water en bodem sturend.

Op lange termijn vermindert een lagere compensatie-eis de bijdrage van stedelijke ontwikkelingen aan de watertransitie en aan het vergroten van de sponswerking van het gebied. Hierdoor wordt het lastiger om het watersysteem klimaatbestendig en robuust in te richten voor de verwachte toename van extreme neerslag en langere perioden van droogte.

Daarnaast neemt de kans toe dat in de toekomst aanvullende maatregelen nodig zijn om dezelfde mate van bescherming en veerkracht van het watersysteem te realiseren.

Vraag 3

Kan er uitgelegd worden hoe sommige maatregelen uit de waterschapsverordening raken aan de gemeentelijke bevoegdheden?

Antwoord

Sommige maatregelen uit de waterschapsverordening, zoals de verplichting om extra waterberging te realiseren bij een toename van verhard oppervlak, hebben een directe relatie met gemeentelijke bevoegdheden. Gemeenten zijn immers verantwoordelijk voor de ruimtelijke inrichting van hun grondgebied en nemen besluiten over nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen binnen en buiten bestaand bebouwd gebied.

De waterschapsverordening schrijft echter niet voor waar of op welke wijze een ontwikkeling ruimtelijk moet worden ingericht. De verordening stelt uitsluitend randvoorwaarden vanuit het watersysteem, bijvoorbeeld dat voldoende compenserende berging moet worden gerealiseerd om nadelige gevolgen voor het regionale watersysteem te voorkomen. Het blijft vervolgens aan de gemeente en initiatiefnemer om binnen de ruimtelijke planvorming te bepalen hoe en waar aan deze voorwaarden invulling wordt gegeven.

Binnen bebouwd gebied kan dit betekenen dat bij herstructurering, inbreiding of uitbreiding ruimte moet worden gereserveerd voor maatregelen als waterberging, infiltratievoorzieningen of andere vormen van waterrobuuste inrichting. Daarmee beïnvloeden de regels uit de waterschapsverordening de beschikbare ruimtelijke ontwikkelingsruimte, maar zij treden niet in de gemeentelijke bevoegdheid om de ruimtelijke afweging te maken. De regels borgen dat ruimtelijke ontwikkelingen bijdragen aan een klimaatbestendig en robuust water- en bodemsysteem en voorkomen dat wateroverlast of afwenteling op andere gebieden ontstaat.

Daarbij is het van belang onderscheid te maken tussen een doelvoorschrift en een middelvoorschrift. Het waterschap kan een waterbergings- of compensatieopgave voorschrijven vanuit zijn taak voor het watersysteem. Wanneer echter één specifieke maatregel, zoals infiltratie in de bodem, wordt voorgeschreven, moet zorgvuldig worden bezien hoe dit zich verhoudt tot bevoegdheden van de gemeente als bevoegd gezag voor bodemlozingen (infiltratie) en lokale omgevingsplanregels.

Vraag 4

Jullie hebben aangegeven dat er een risico is op extra kosten door een toename van de benodigde capaciteit voor de vergunningaanvragen. Is het juridisch mogelijk om dat te bekostigen via leges? Zoals dat ook gebruikelijk is voor vergunningaanvragen bij gemeentes. Zo nee, waarom niet.

Antwoord

Juridisch is bekostiging via leges mogelijk voor waterschappen, maar niet zolang Waterschap De Dommel geen legesverordening heeft vastgesteld die hiervoor een grondslag biedt. Daarom is in de huidige situatie geen directe kostendoorberekening aan vergunningaanvragers mogelijk.

Vraag 5

Is gekeken naar welke extra regels andere waterschappen in hun verordening hebben gezet, zoals Amstel gooi en vecht, en welke punten daarvan hebben wij specifiek niet opgenomen en waarom? Wat zijn de verschillen?

Antwoord

Met name voor de regels rondom verhard oppervlak, is gekeken naar de wijze waarop andere waterschappen dit onderwerp in hun verordening hebben geregeld. Daarbij zijn geen specifieke bepalingen één-op-één overgenomen. De regelingen van andere waterschappen zijn vooral gebruikt als inspiratie bij het opstellen van de voorgestelde wijzigingen. Hieruit blijkt dat voor dit onderdeel verschillende systematieken worden toegepast.

Vraag 6

“Bovendien sluit de verordening juridisch en technisch niet goed aan op de Omgevingswet, waardoor de kwaliteit en toepasbaarheid van de regelgeving onder druk komen te staan.” Wat wordt met deze zin bedoeld? Hoe sluit het niet goed aan op de omgevingswet en wat is ervoor nodig dat wel te laten doen?

Antwoord

Met deze zin wordt bedoeld dat de huidige waterschapsverordening in de basis nog grotendeels is opgebouwd vanuit het oude denkkader en de oude regelgeving, terwijl de Omgevingswet een andere systematiek en werkwijze vraagt. In de huidige verordening worden het oude denkkader, dat vooral gericht is op waterafvoer, en het nieuwe denkkader van de watertransitie gecombineerd. Hierdoor ontstaat een verordening die niet altijd logisch, integraal en toekomstbestendig is ingericht.

Daarnaast sluit de verordening juridisch en technisch onvoldoende aan op de systematiek van de Omgevingswet en het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Dit kan gevolgen hebben voor de kwaliteit, toepasbaarheid en digitale functionaliteit van de regels. Ook de juridische doorvertaling van regels brengt momenteel risico's met zich mee en de vertaling naar informatiesystemen is complex en tijdrovend.

Om dit te verbeteren is meer nodig dan het opnieuw aanpassen van afzonderlijke regels. Een correcte implementatie van de huidige beleidskeuzes vraagt om het opstellen van een nieuwe waterschapsverordening in plaats van het verder wijzigen van de bestaande verordening. Daarbij kunnen de regels vanaf de basis worden ingericht volgens de systematiek van de Omgevingswet, beter worden aangesloten op de doelen van de watertransitie en beter toepasbaar worden gemaakt binnen het DSO en de uitvoeringspraktijk.

Invloed weersextremen (nat en droog)

A photograph of a person with short blonde hair and glasses, wearing a bright orange jacket, sitting on a wooden bench in a lake. The person is smiling and looking towards the left. The bench is partially submerged in the water. In the background, there is a line of trees on the far shore under a sky filled with large, grey clouds. The water in the foreground shows ripples and reflections.

Nat, Natter Natst...

Waterpraatje hydrologie

Gegeven 1 oktober 2024

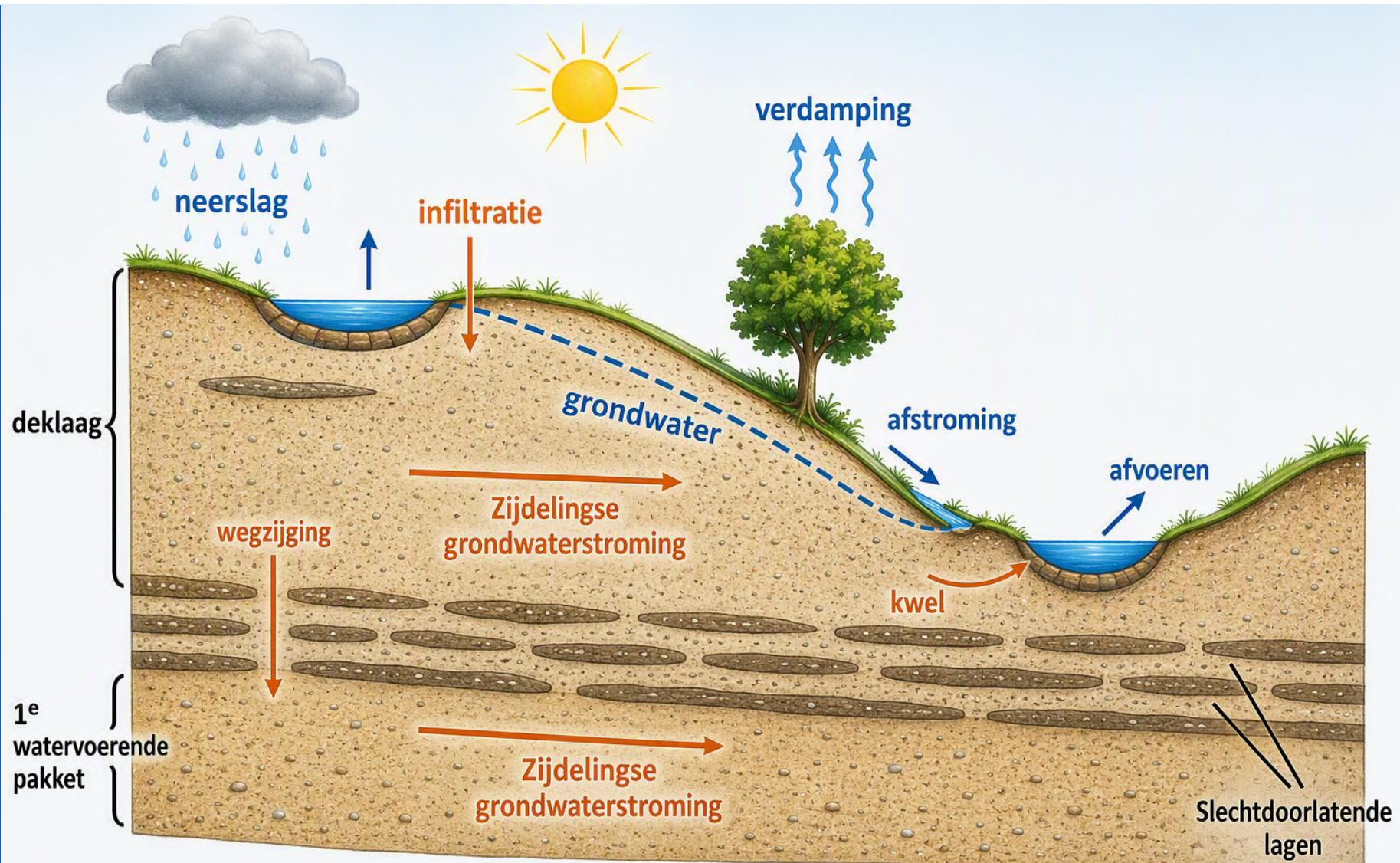
Hoe 'nat' waren de jaren 2023-2024 daadwerkelijk?

En waarom duurt het zo lang?

- Neerslag
- Effect op het watersysteem
 - Grondwater
 - Oppervlaktewater

Hydrologische cyclus

Verskil tussen Weer en Klimaat

Klimaat is het gemiddelde weer over een 30 jarige periode.

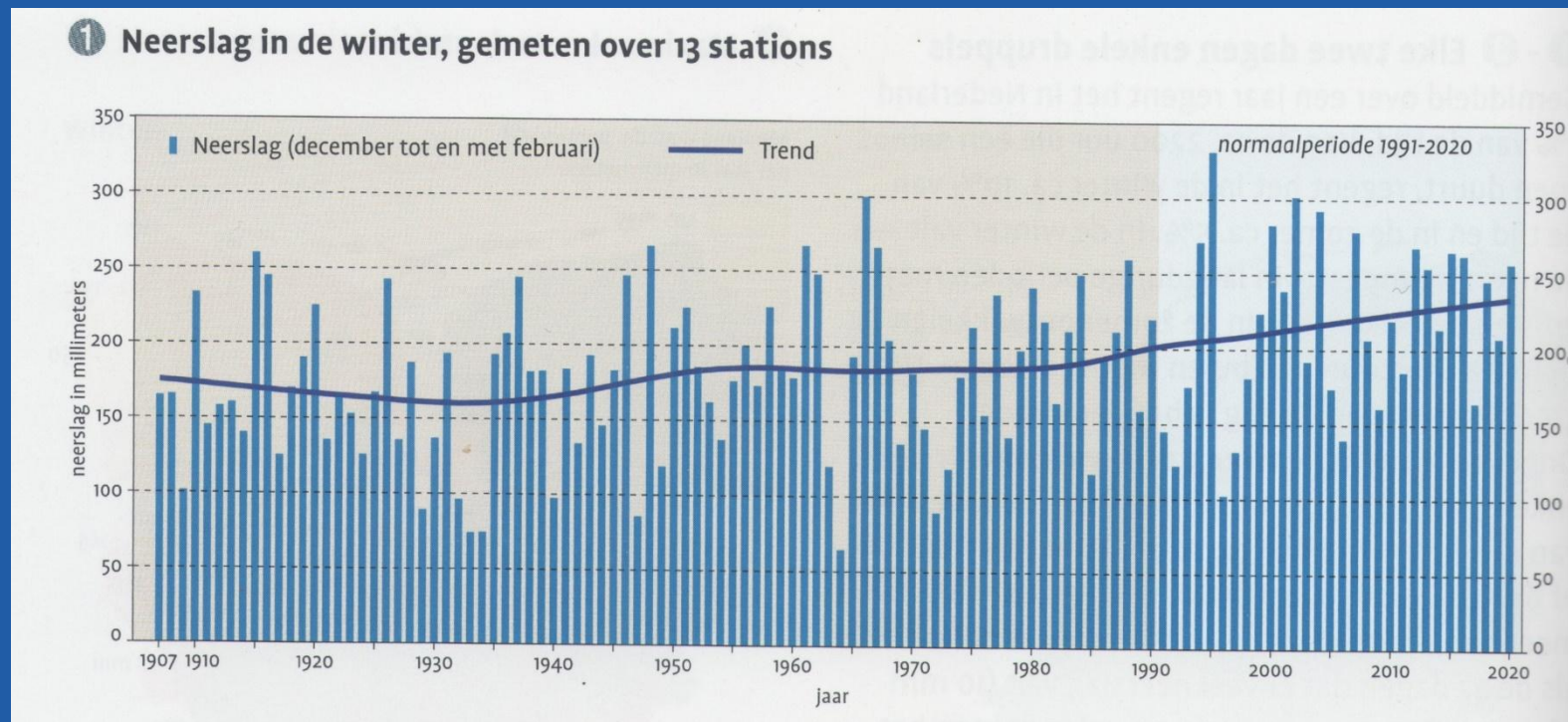
Het huidige klimaat is bepaald over 1991-2020

Wordt iedere 10 jaar ge-update.

Weer is atmosferische toestand op een bepaald moment in de tijd.

Dit kent een veel grotere variatie.

Deze presentatie geeft daarmee een overzicht van de weersomstandigheden!

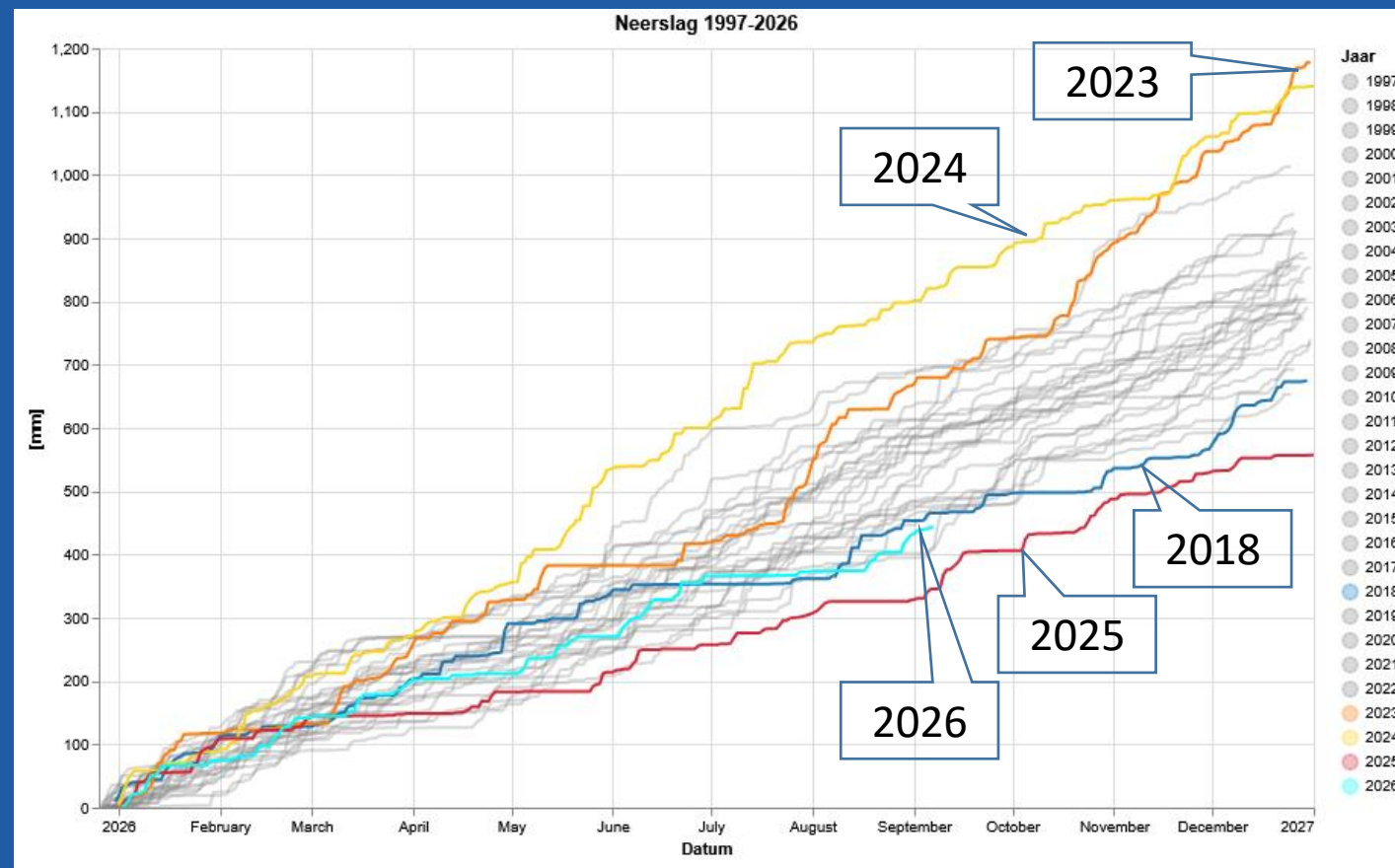
Neerslag 2023- 2024

Gemiddelde KNMI-neerslagstations
Beheergebied

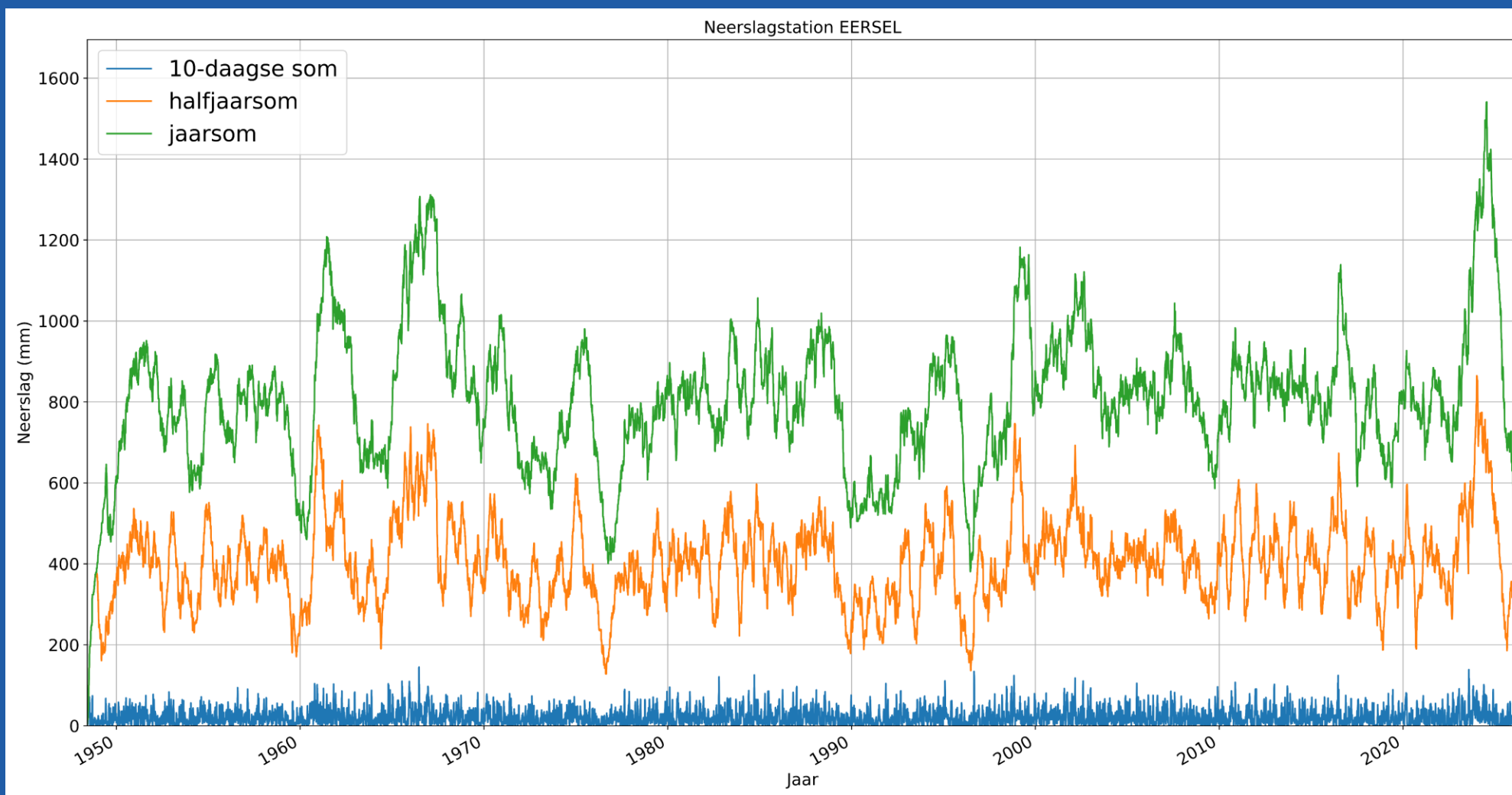
Normale jaarlijkse neerslagsom Dommel
gebied: 775-850 mm

Extreem nat najaar en winter 2023

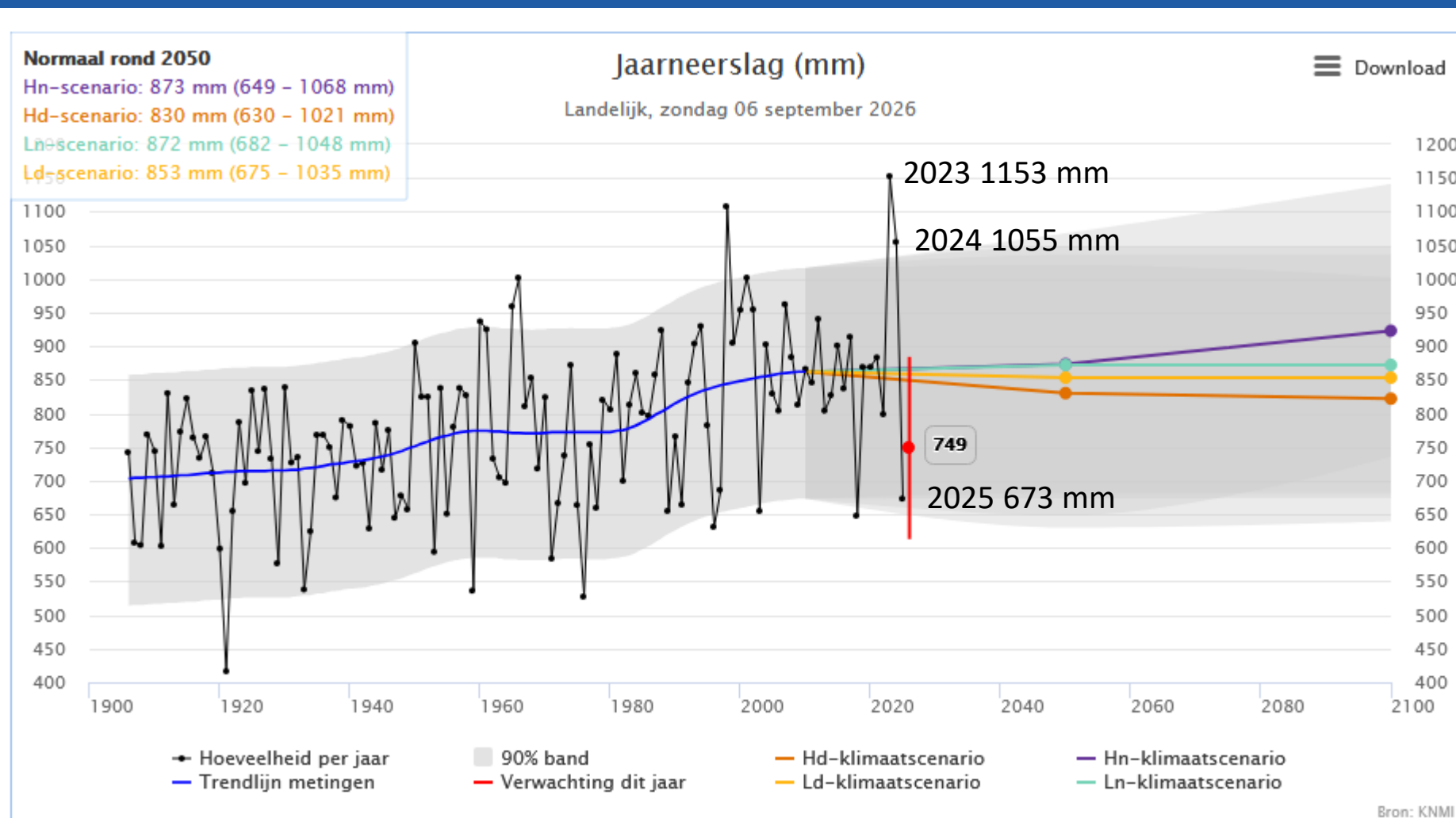
Bijzonder nat voorjaar en zomer 2024

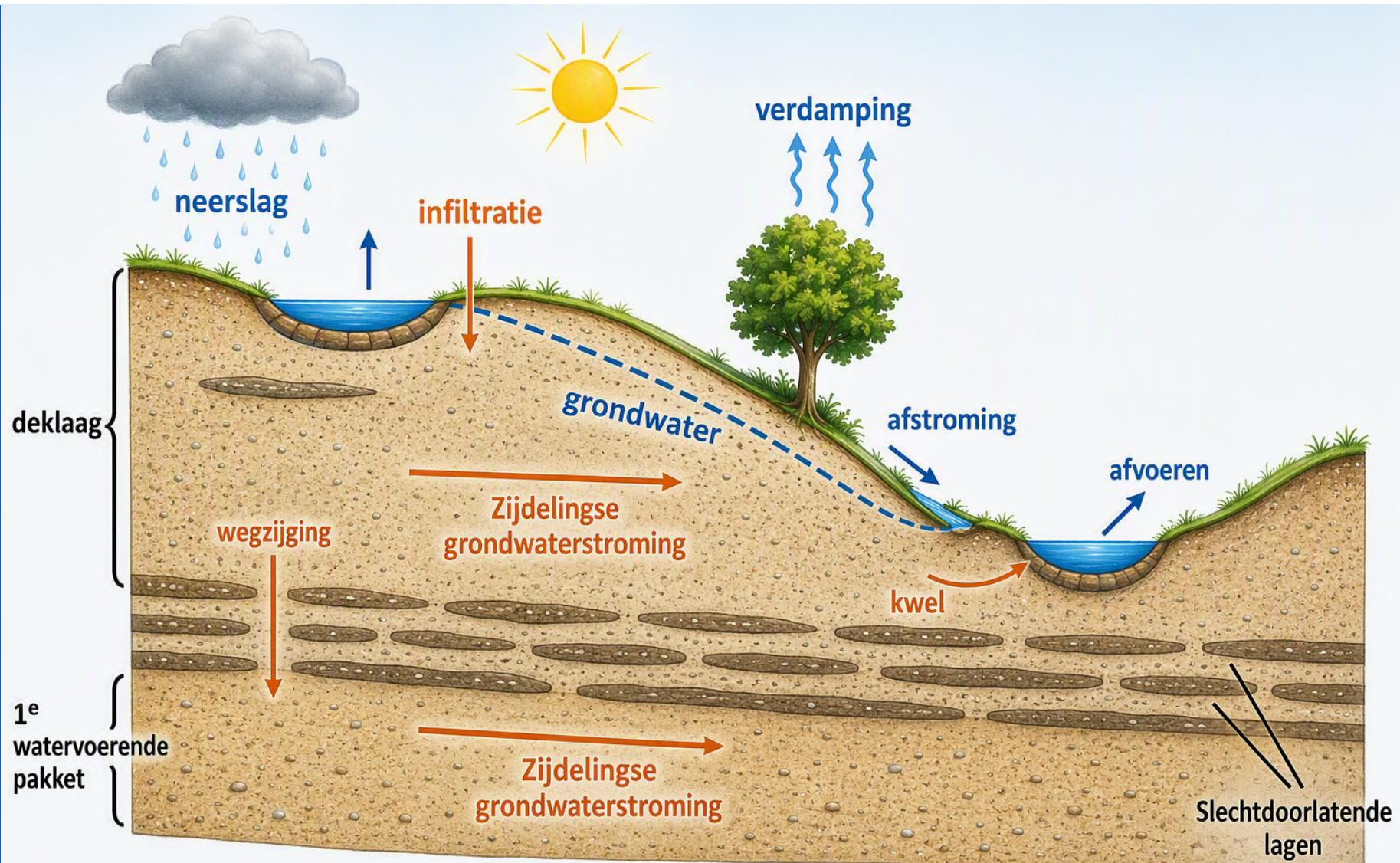
Neerslagsom over voorgaande 10 dagen, halfjaar en jaar

Jaarneerslag Klimaatverandering (klimaatdashboard)

Hydrologische cyclus

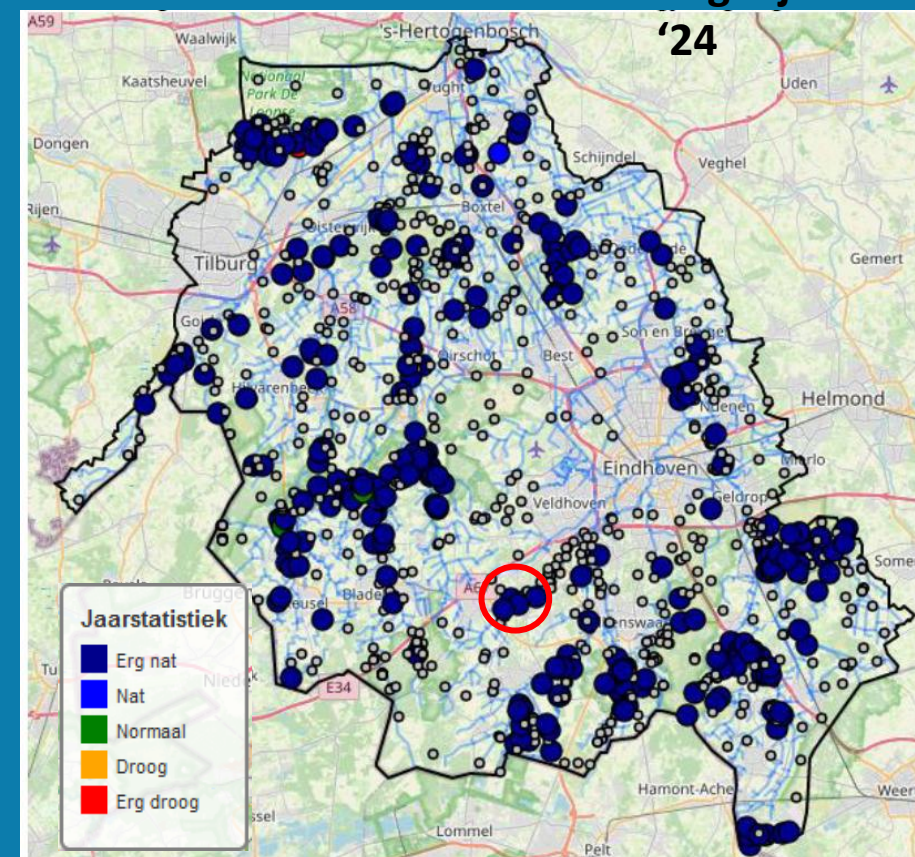
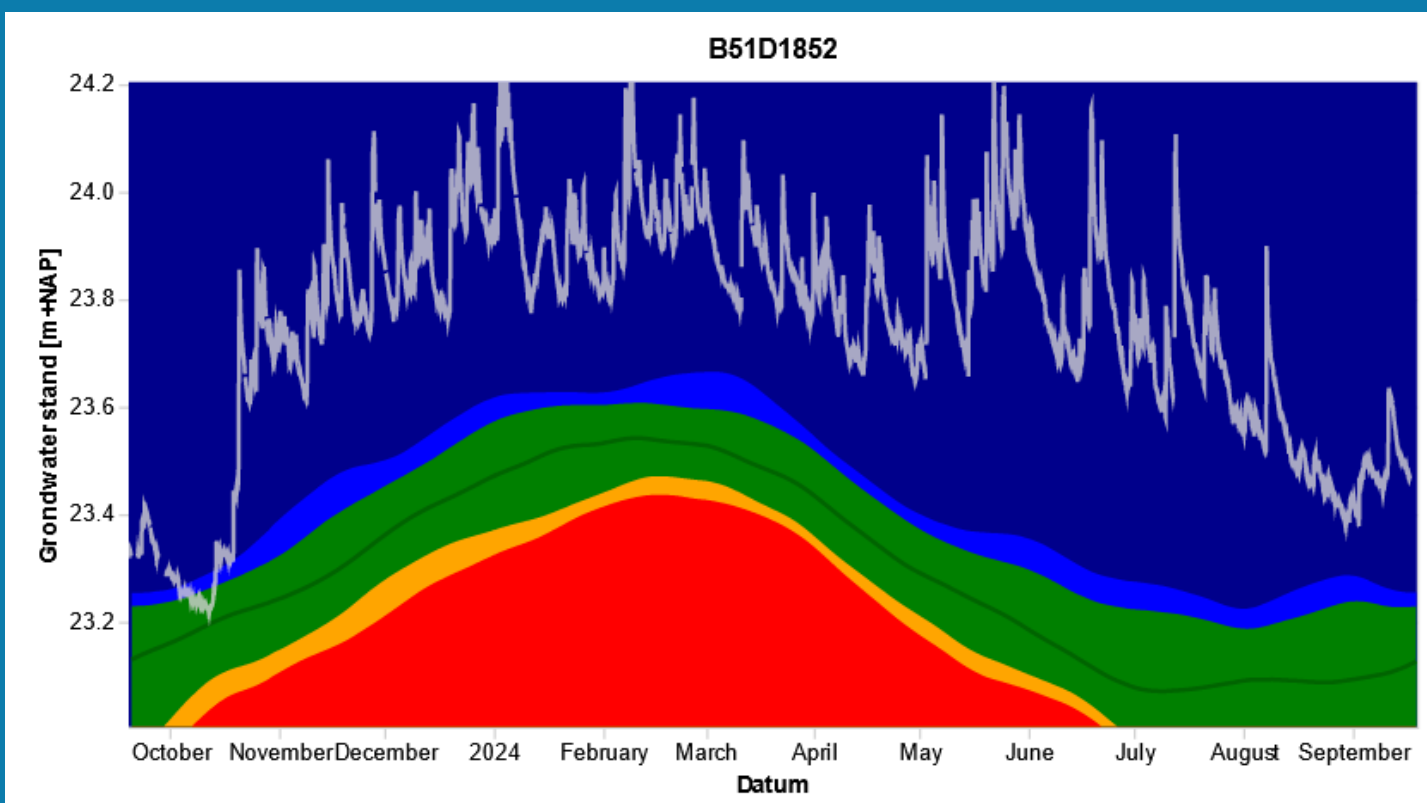
Grondwater 2023 - 2024

Grondwater gestegen najaar 2023, geen kans meer gekregen uit te zakken

Grondwaterstanden geclassificeerd als 'erg nat' gedurende zeer lange periode

Begin juni

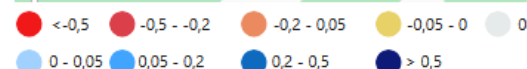
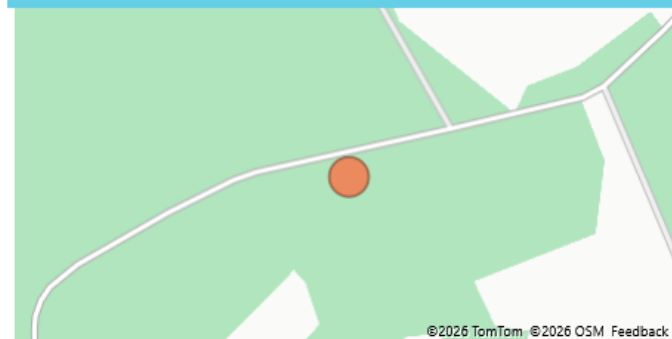
'24

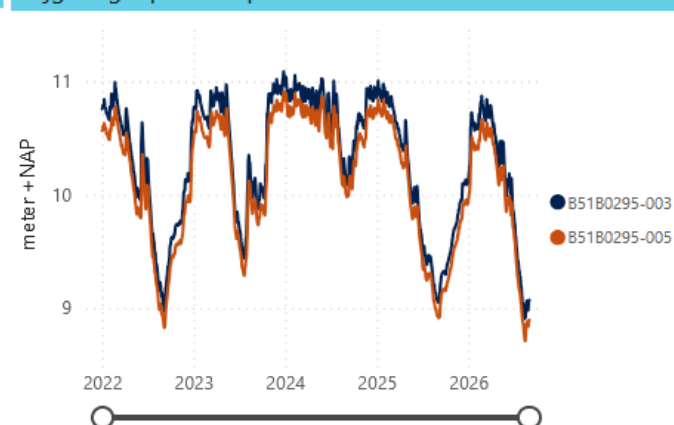
Grondwater (1^e watervoerend pakket)

Verschil gemeten stijghoogte op dagniveau

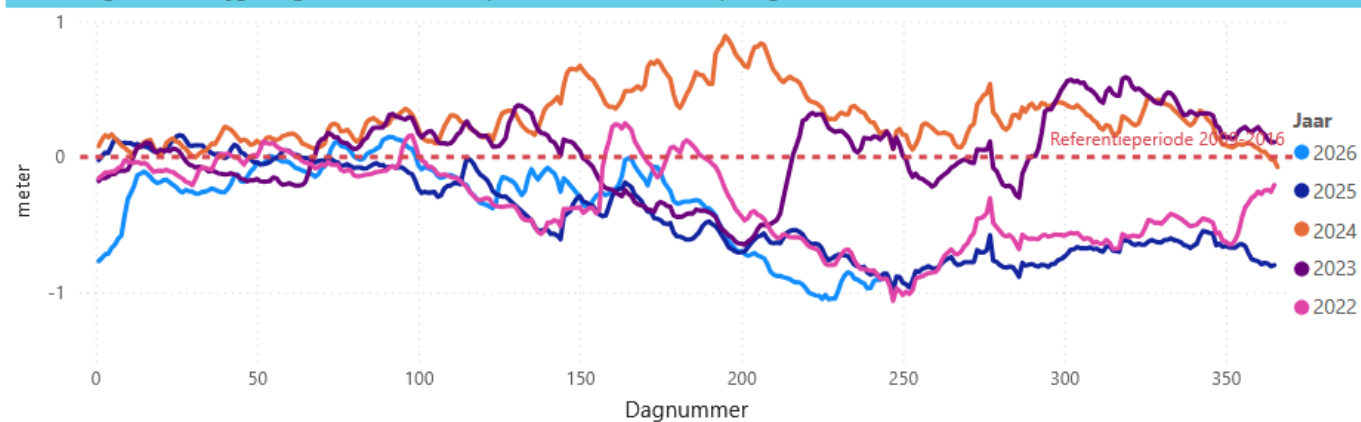
Verschil gemeten stijghoogte met referentieperiode 2009-2016

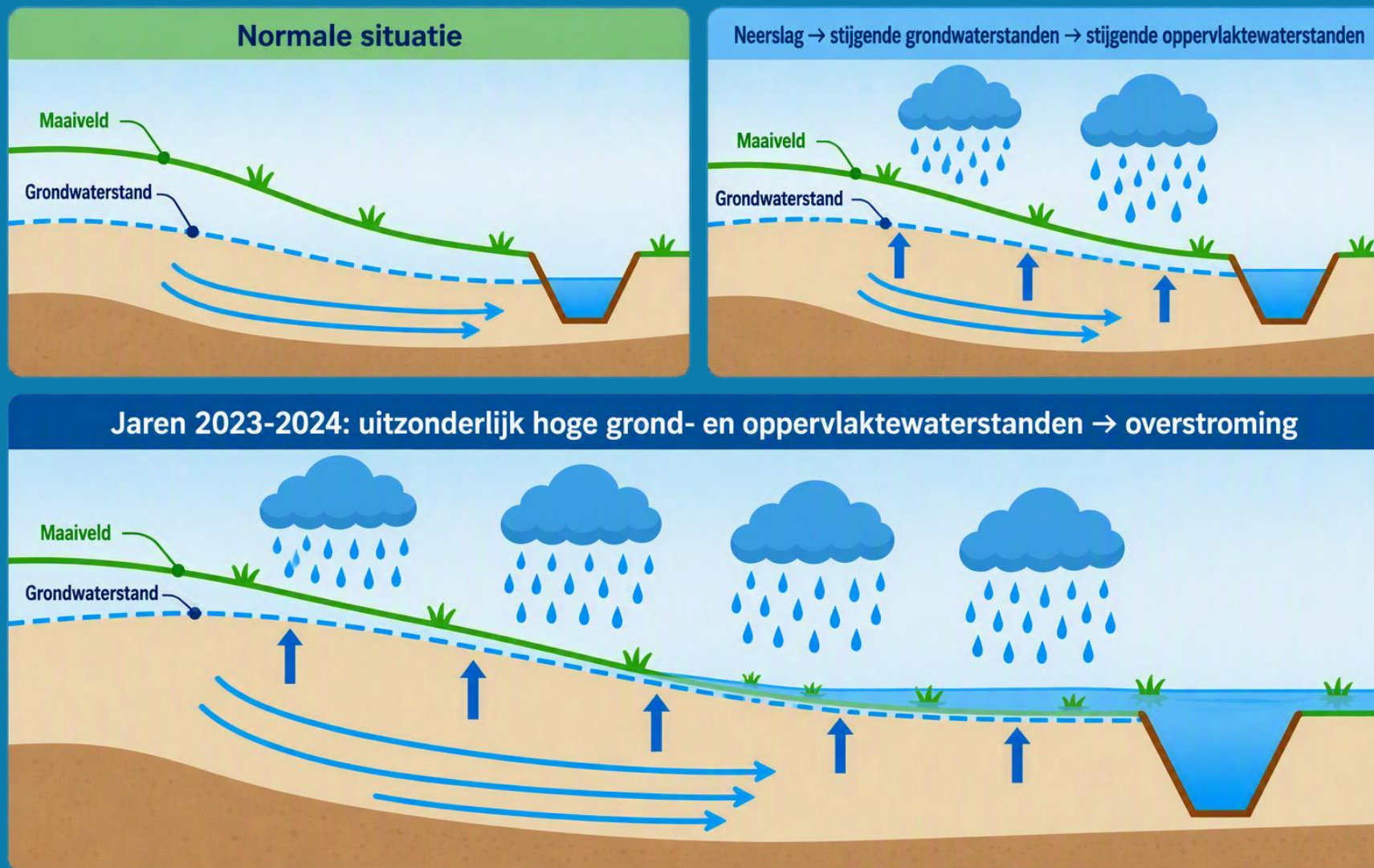
Stijghoogte per meetpunt

Verschil gemeten stijghoogte met referentieperiode 2009-2016 (op dagniveau)

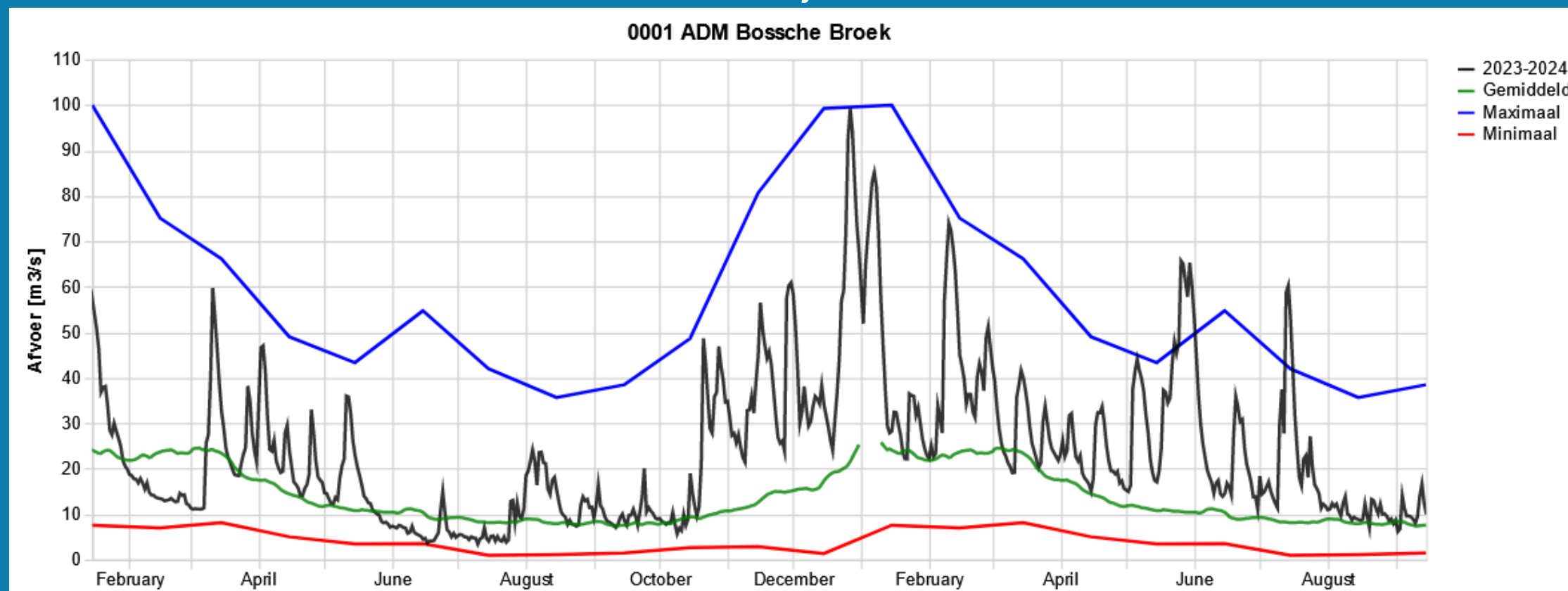
Oppervlaktewater

Oppervlaktewater 2023 -2024

ADM Bossche Broek

- Altijd boven gemiddeld in de jaren 2023-2024
- Maximale waarde overschreden eind mei en juli 2024

Hoe droog was 2025 en hoe droog is het nu?

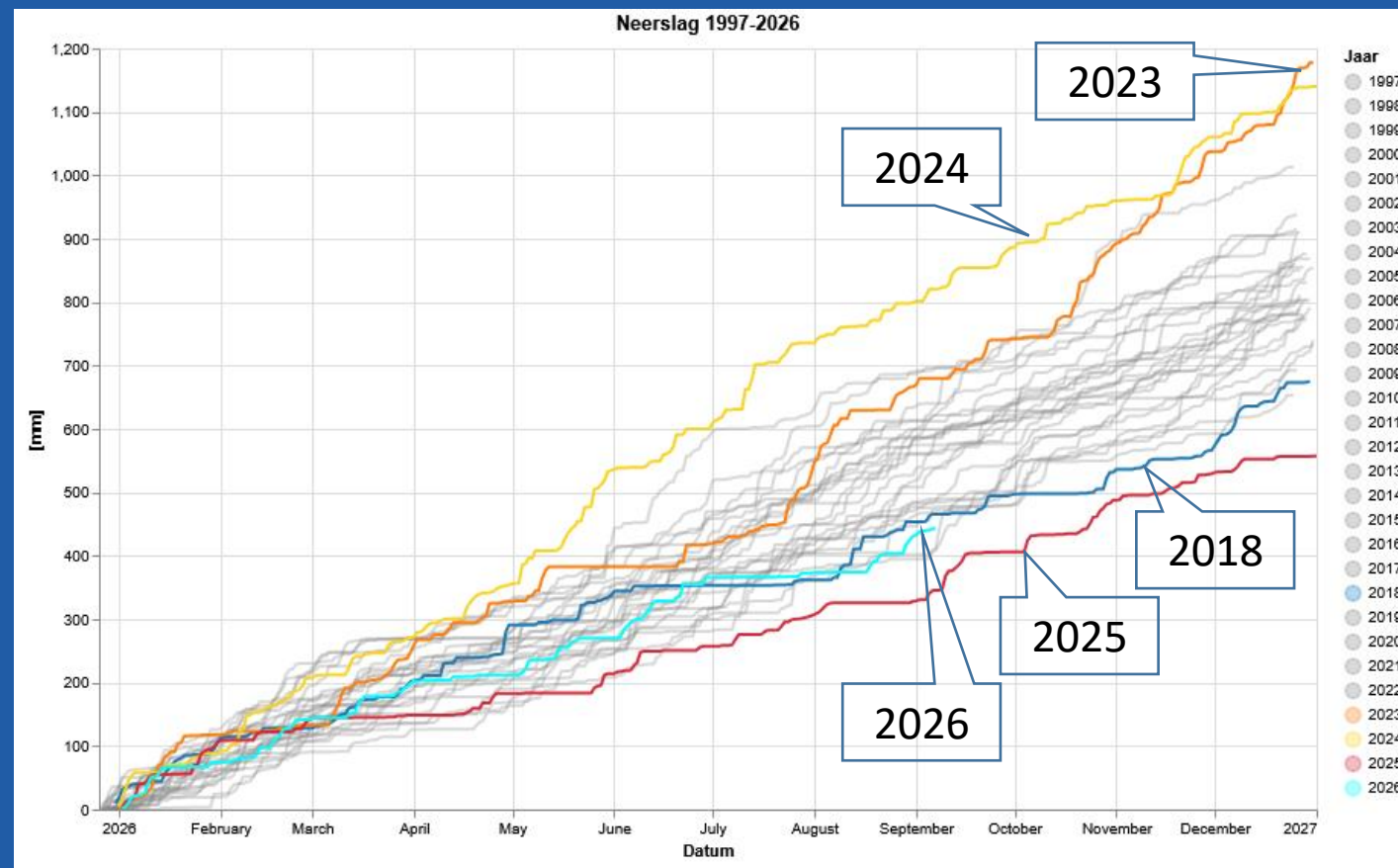
- Verschillende soorten droogte
- Verschil tussen droogte en verdroging. Wat is het gevolg van droogte op verdroging.
- Effecten droogte op het watersysteem:
 - Grondwater
 - Oppervlaktewater
 - Ecologie

Neerslag 2025- 2026

Gemiddelde KNMI-neerslagstations
beheergebied

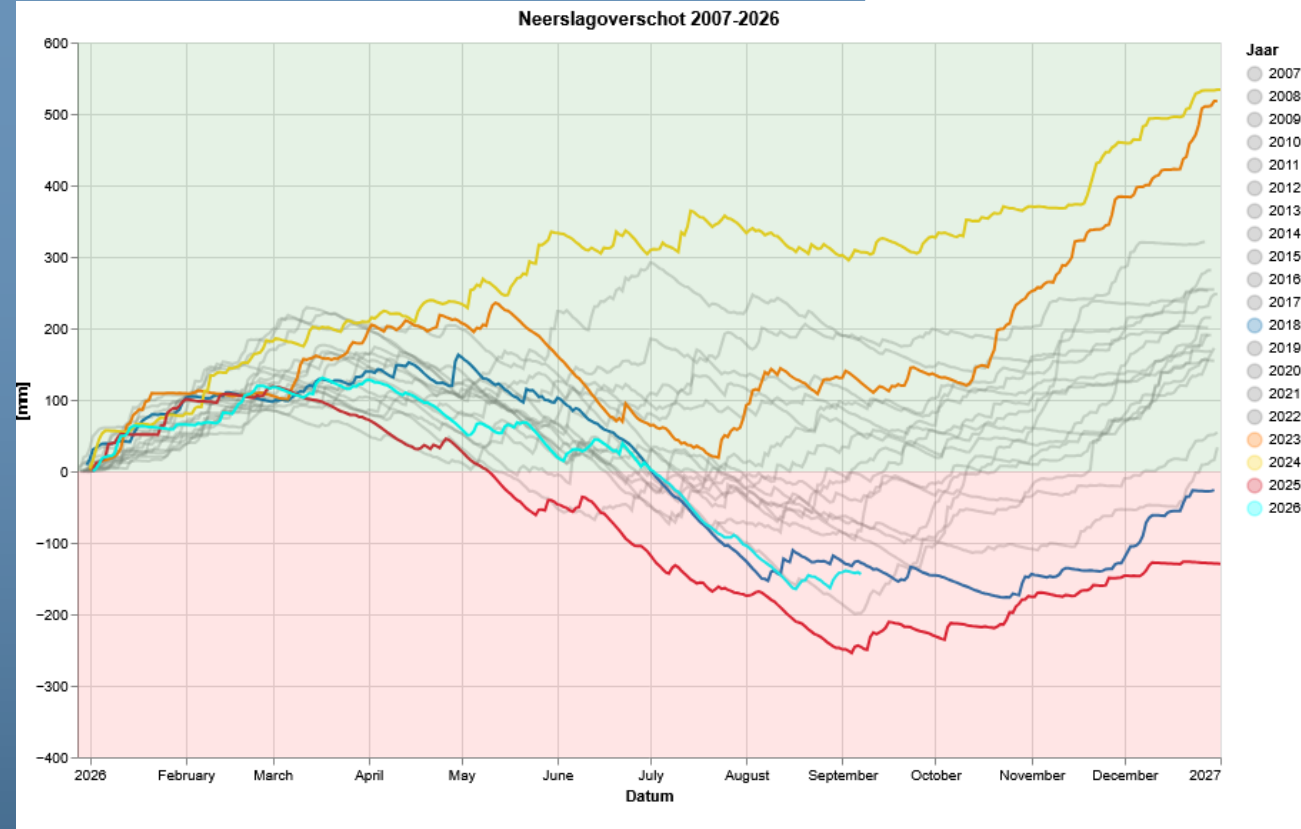
Normale jaarlijkse neerslagsom Dommel
gebied: 775-850 mm

Neerslagoverschot

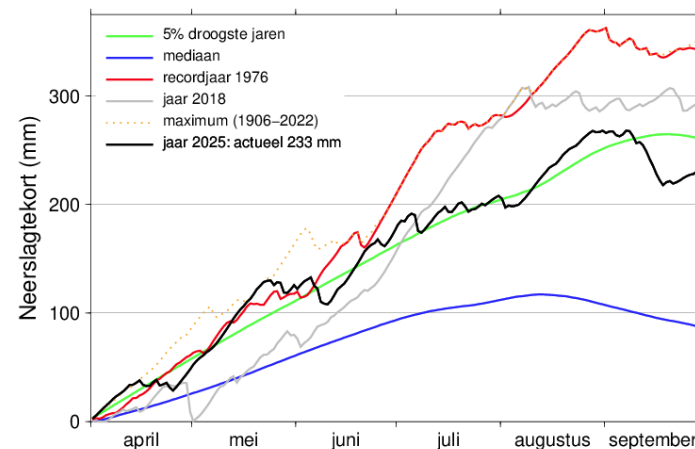
Neerslagoverschot = neerslag – verdamping
(getal negatief dan neerslagtekort)

Gemiddelde jaarlijkse neerslagoverschot
150-175 mm (bekeken vanaf 1 jan)

Neerslagtekort in Nederland in 2025

Landelijk gemiddelde over 13 stations

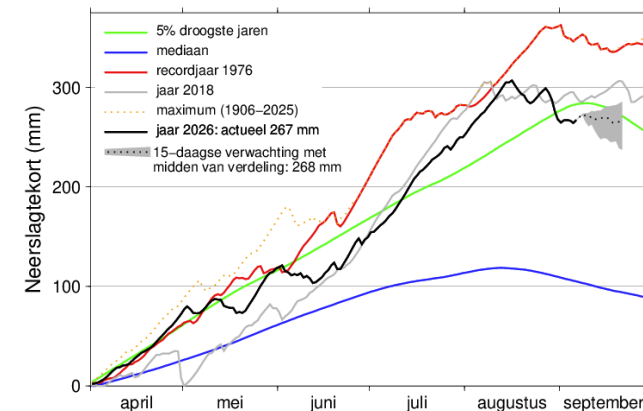

(c) KNMI, bijgewerkt 2025-10-08, 16:02 UT

Zomerhalfjaar: 1 april t/m 30 september

Neerslagtekort in Nederland in 2026

Landelijk gemiddelde over 13 stations

(c) KNMI, bijgewerkt 2026-09-07, 05:36 UT

16 juli

Ondanks regenbuien houdt de droogte aan

De buien van deze en volgende week brengen enige verlichting voor de droogte in Nederland. De neerslag is echter onvoldoende om de droogte op te lossen. Daarom blijven de maatregelen van de waterbeheerders van kracht om te kunnen voorzien in de vraag naar zoet water en om verzilting tegen te gaan. Hiermee is de situatie beheersbaar, maar de waterbeheerders houden de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten.

[> Lees verder](#)

Verschillen soorten droogte

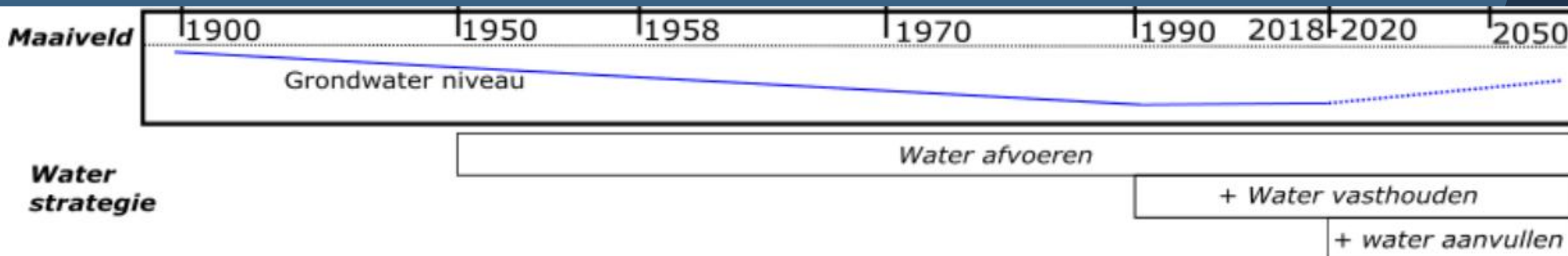
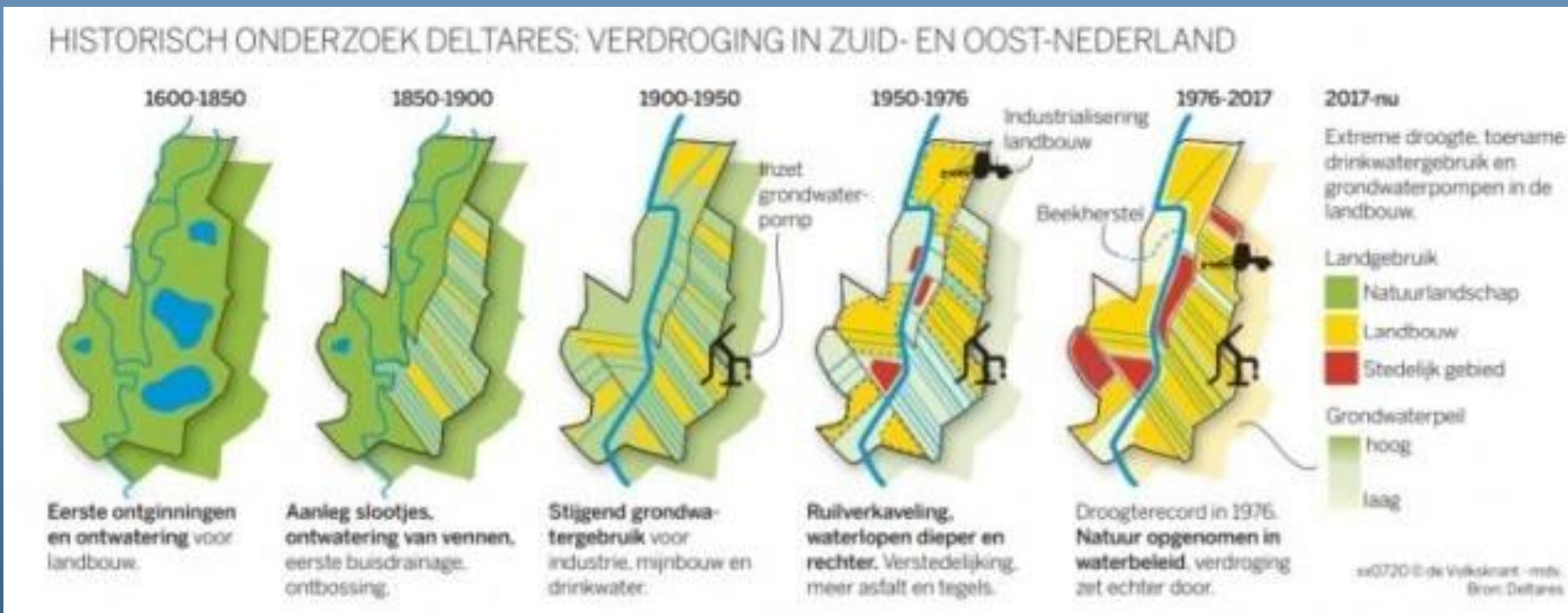
Meteorologische droogte:
droog weer

Bodemvochtdroogte:
uitdroging van onverzadigde
zone

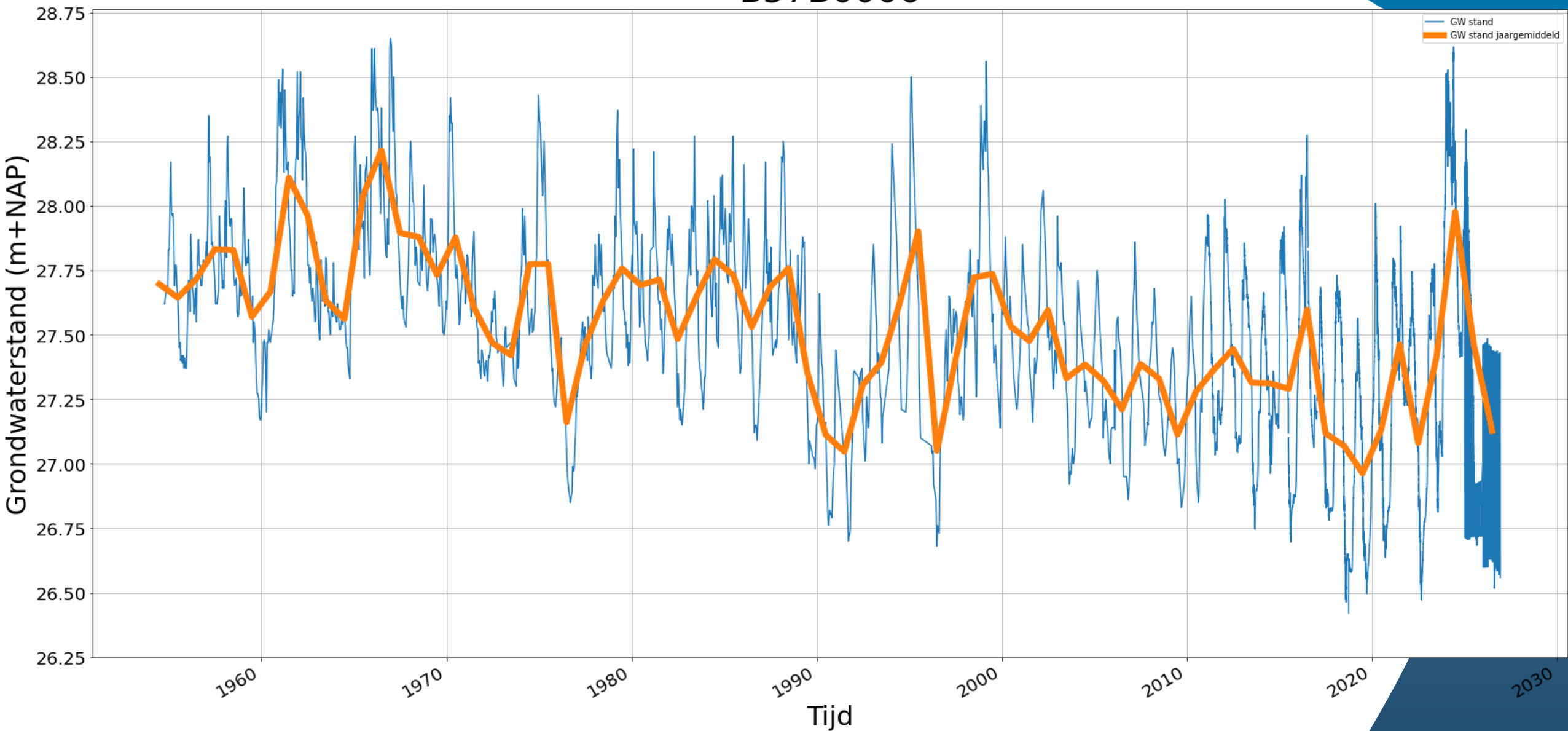
Hydrologische droogte:
uitzakkende grond- en
oppervlaktewaterstanden
of aanvoertekorten

Naast droogte ook verdroging watersysteem

B57B0006

Droogte versus verdroging

Droogte

Oorzaak: Tijdelijk een langere periode zonder neerslag i.c.m hoge temperaturen en verdamping

Duur: Weersafhankelijke situatie

Gevolgen: Tijdelijk lagere vochtgehaltes in bodem en lagere grond- en oppervlaktewaterstanden

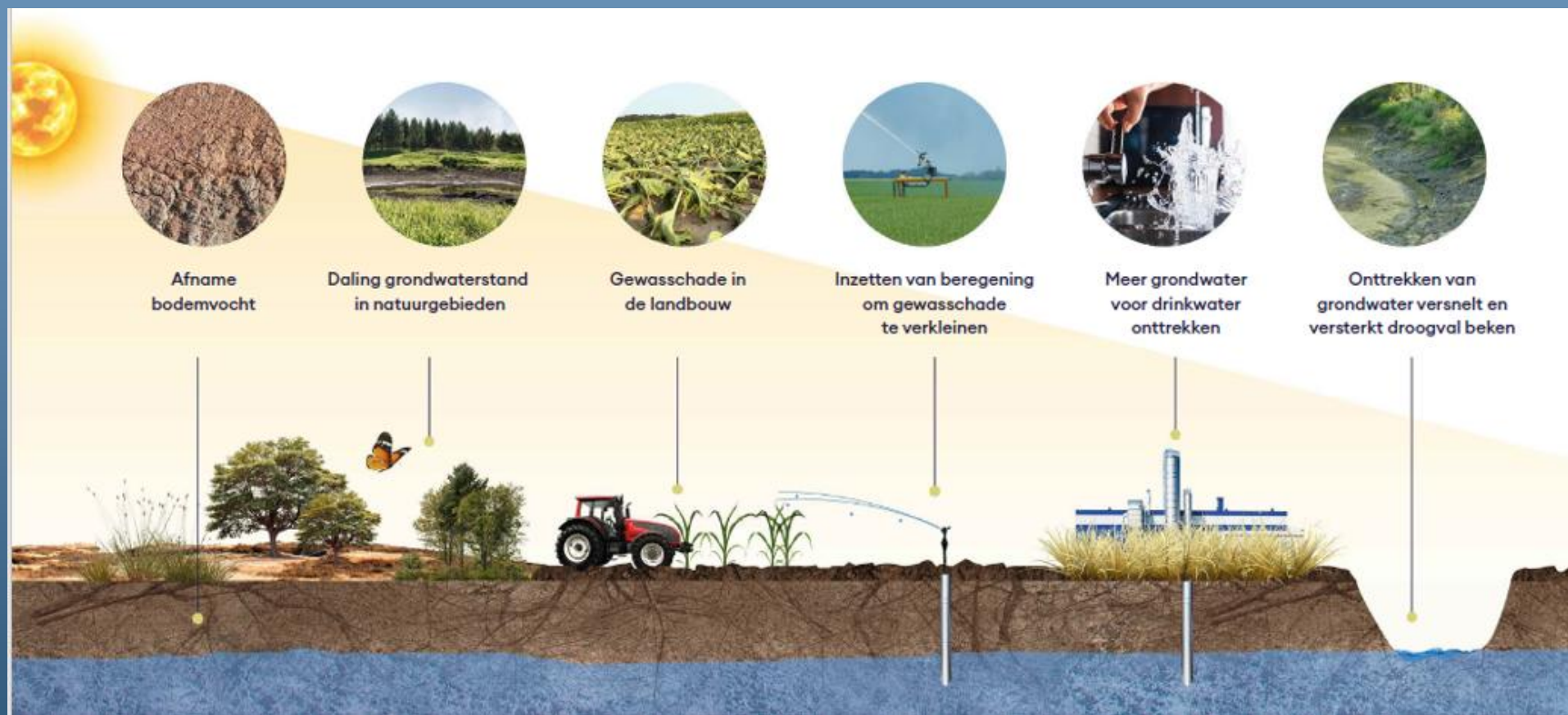
Verdroging

Oorzaak: Aanpassing watersysteem door menselijke activiteiten (drainage, winningen etc)

Duur: Structureel en langdurig

Gevolgen: Structurele lagere grondwaterstanden met tekorten als gevolg (voor o.a natuur, maar ook landbouw, drinkwater, industrie)

Droogte – wat zijn de gevolgen?

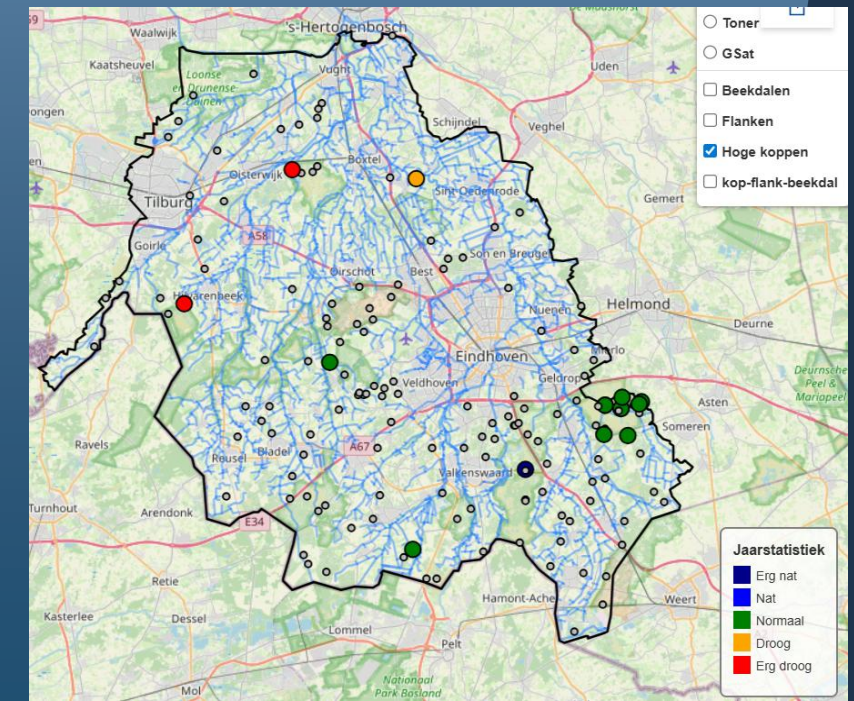
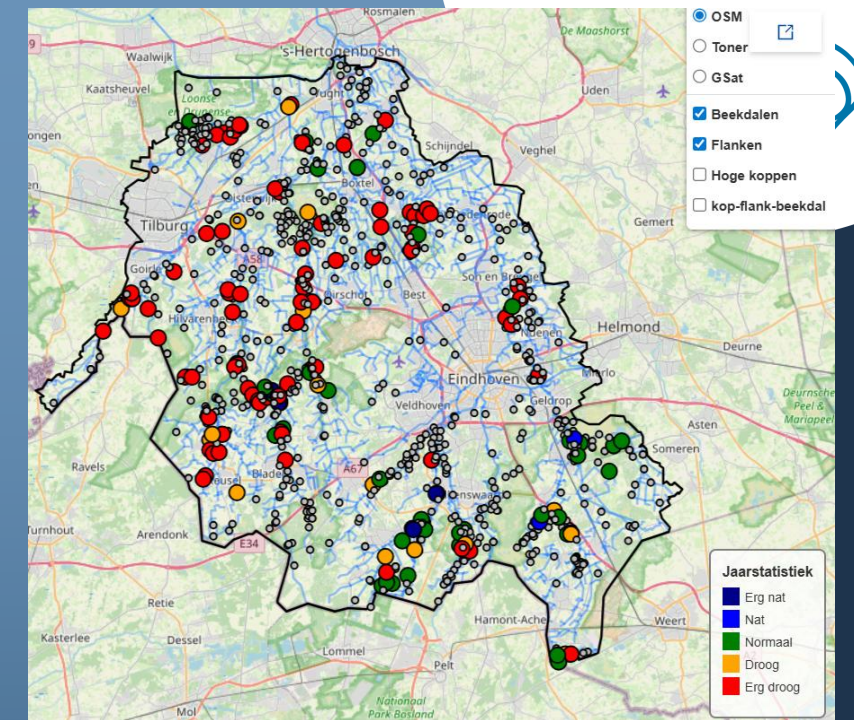
Effecten droogte op grondwaterstand - 2025

Flanken en beekdalen:

Grondwaterstand daalt naar erg droog

Hoge koppen (ruggen):

Grondwaterstand daalt naar normaal

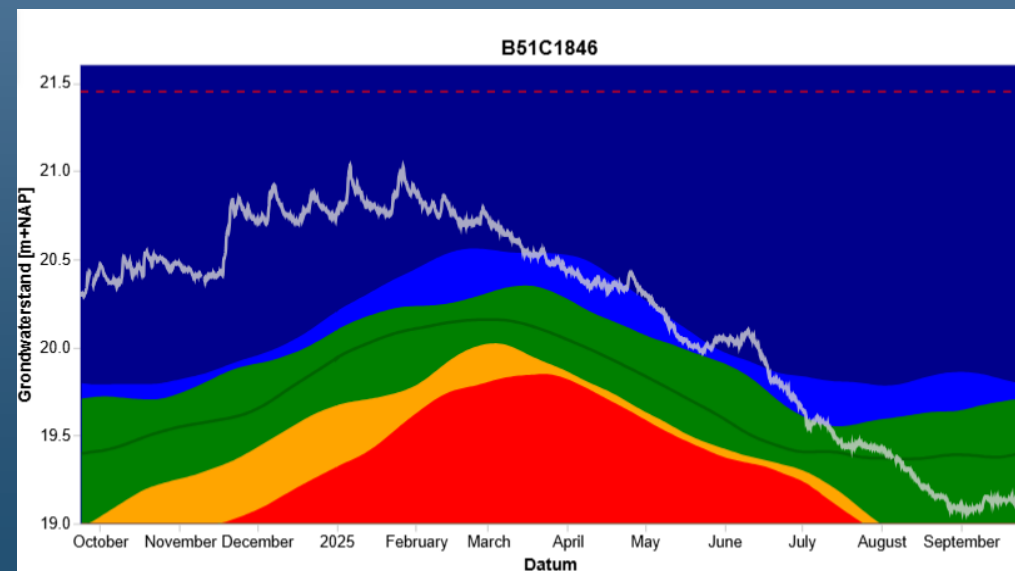
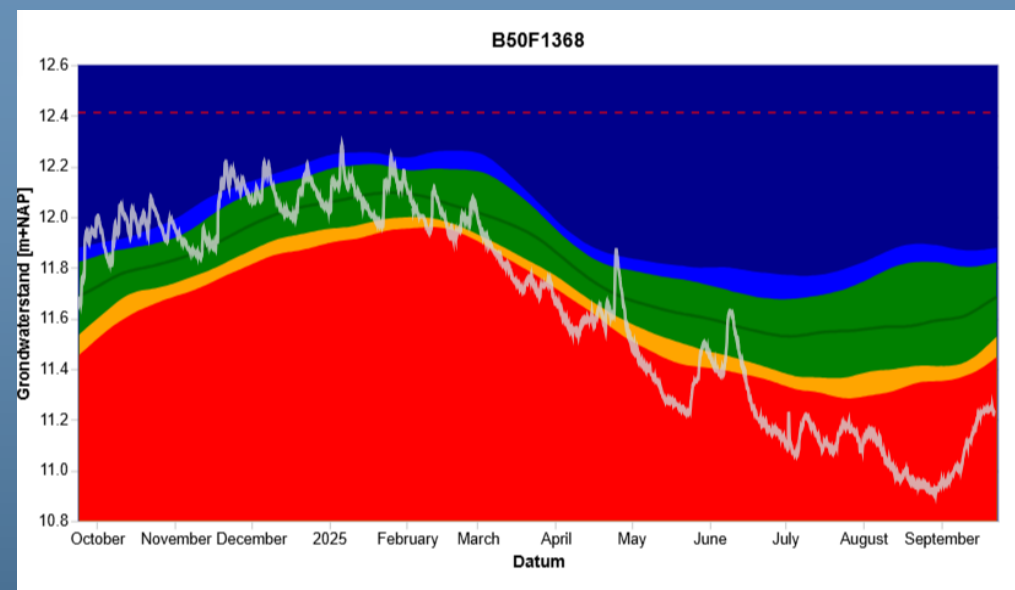
Effecten droogte op grondwaterstand - 2025

Kenmerk grondwaterstanden beekdal:

- Grondwaterstand dicht bij maaiveld --> weinig bodemberging
- Veel ontwatering (sloten, buisdrainage)
- Reageert snel op neerslag en daalt ook weer snel

Kenmerk grondwaterstanden hoge koppen (ruggen) in natuurgebieden:

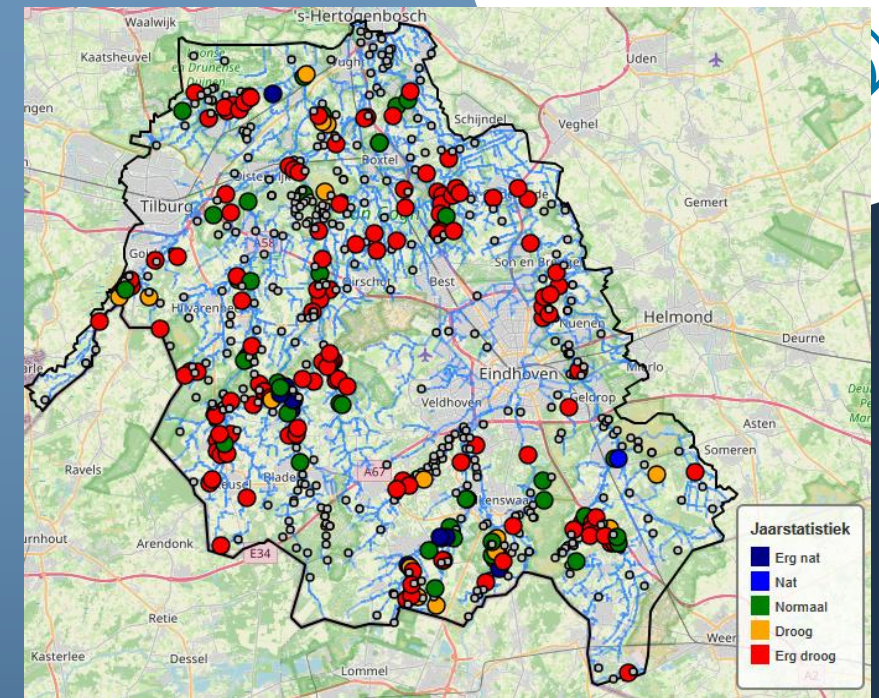
- Grondwaterstand dieper onder maaiveld --> veel bodemberging
- Weinig tot geen ontwatering
- Reageert vertraagt op neerslag en daalt ook langzaam (water wordt vastgehouden)

Effecten droogte op grondwaterstand - 2026

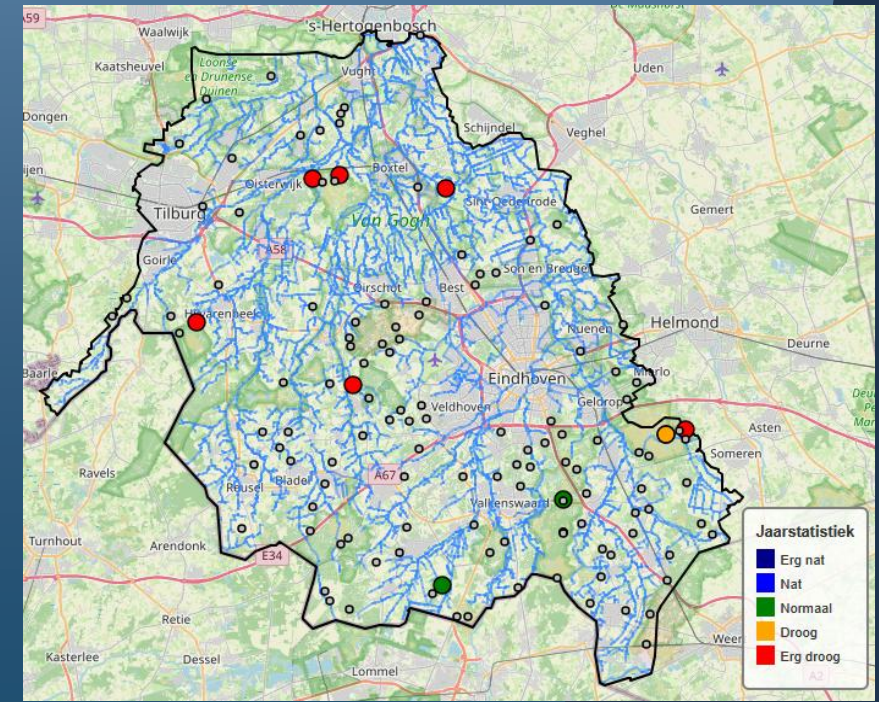
Flanken en beekdalen:

Grondwaterstand daalt naar erg droog

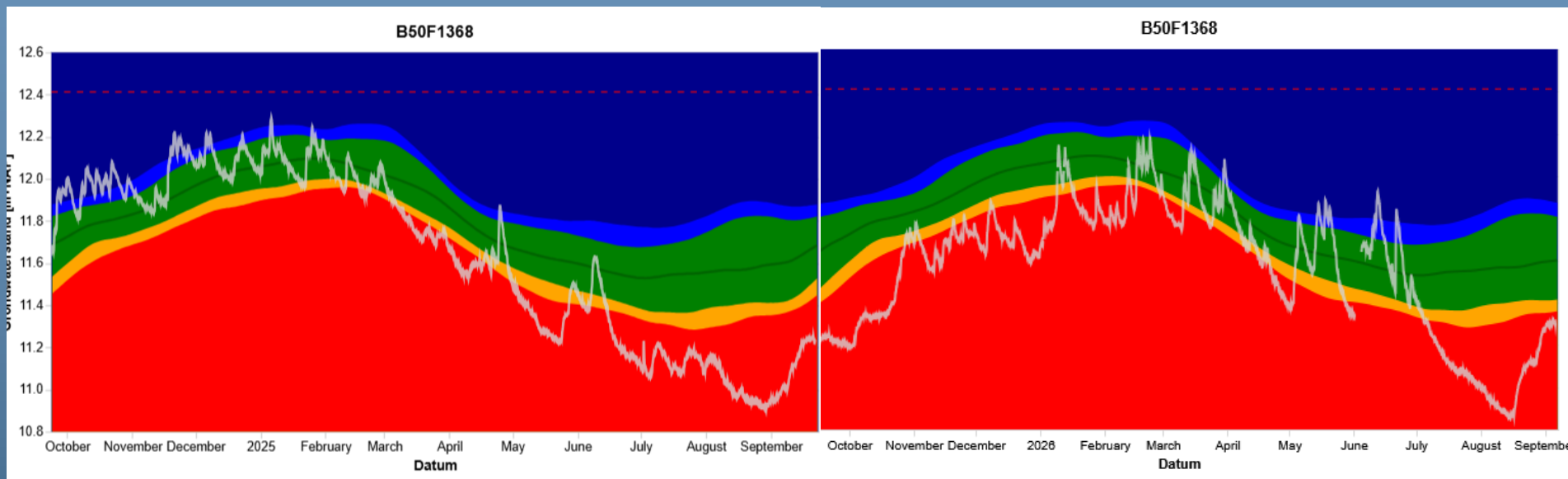
Hoge koppen (ruggen):

Grondwaterstand daalt naar erg droog

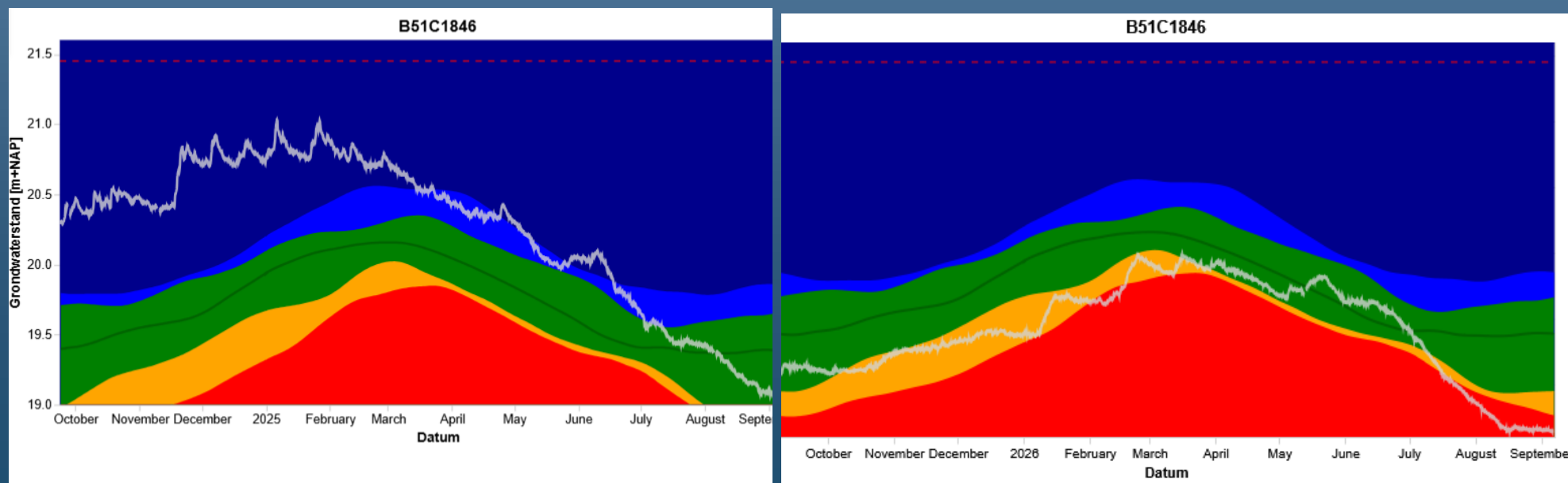

Effecten droogte op grondwaterstand - 2026

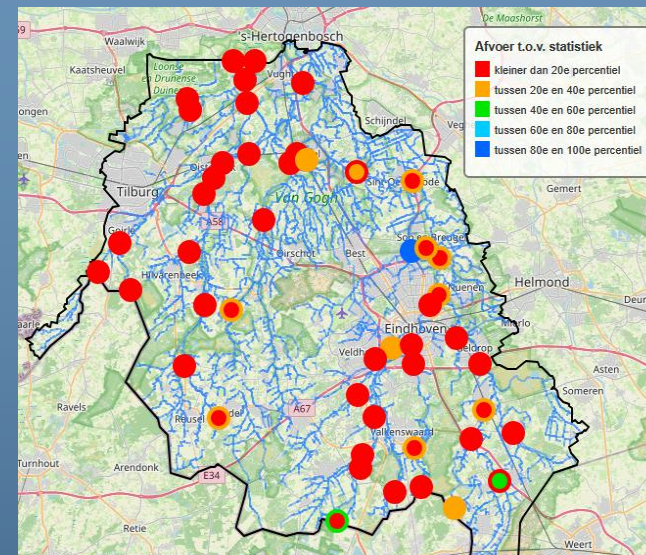
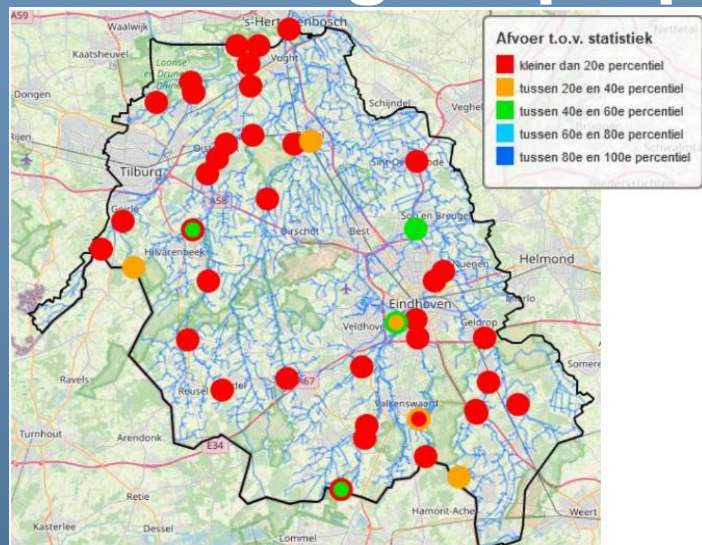
Beekdal:

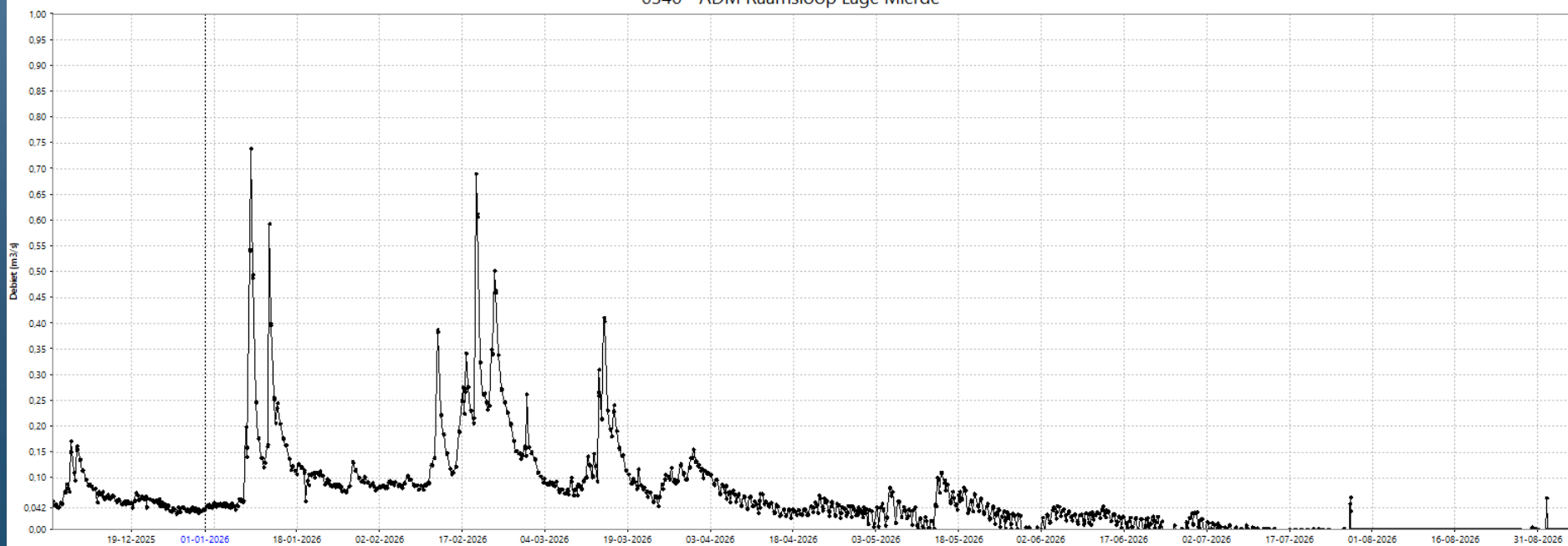
Hoge kop:

Effecten droogte op oppervlaktewater 2025 -2026

0340 - ADM Raamsloop Lage Mierde

Meer weten hoe het systeem ervoor staat?

Kwartaal en jaaroverzichten van WKC

Kwartaaloverzicht periode juli tot en met
september 2026: verwacht half oktober

Eind maart 2026

Effecten droogte op vissen en Kaderrichtlijn water (KRW) doelen voor macrofauna

Wat werkt

Droogte

➤ 30 graden Celcius

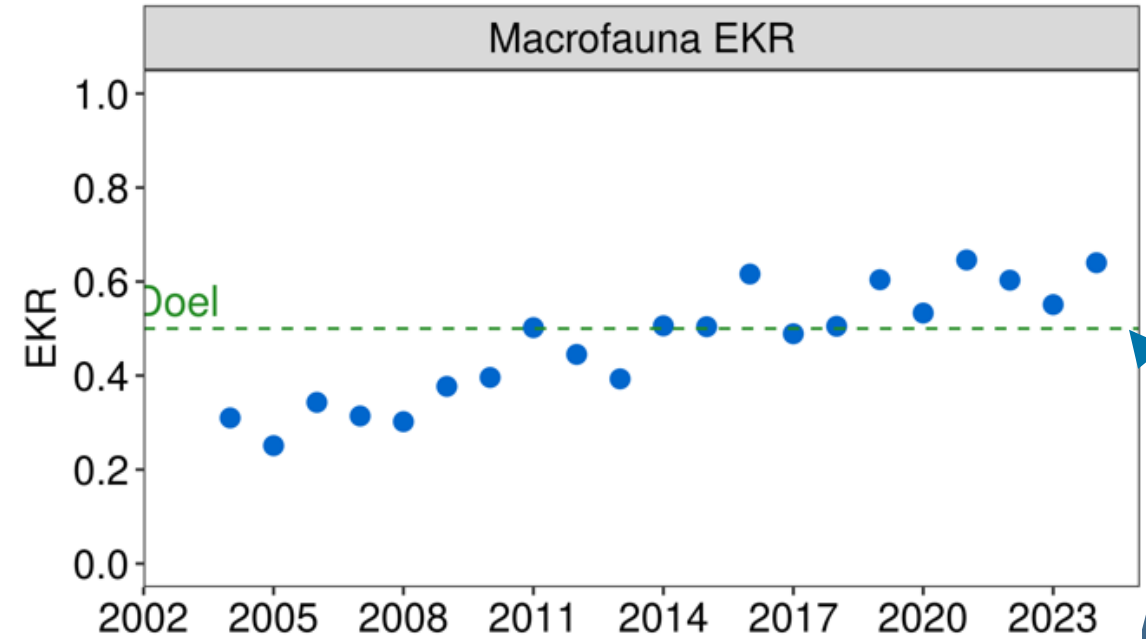
Macrofaunaonderzoek KRW

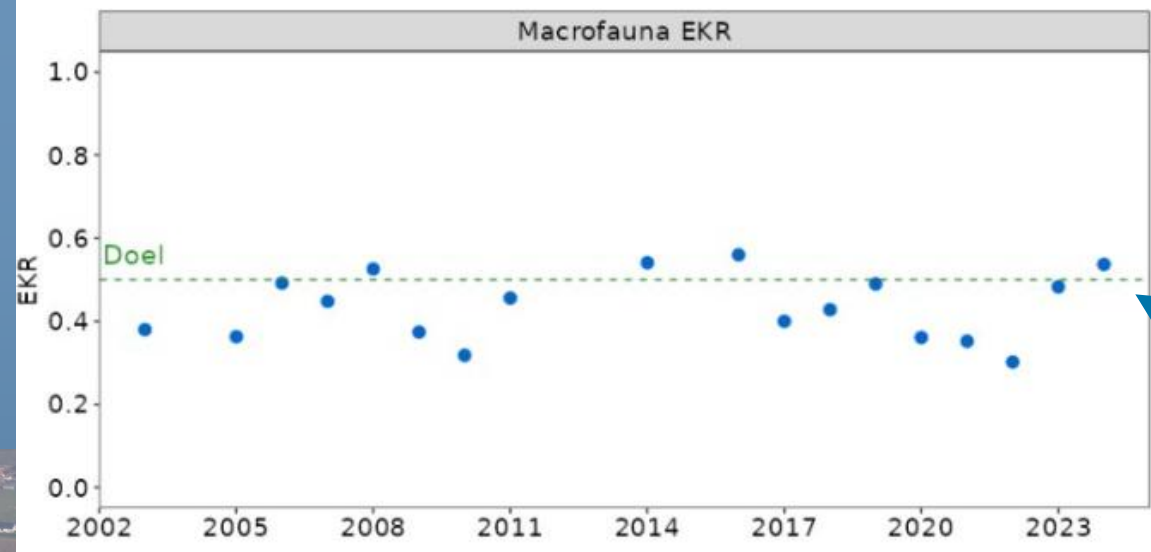
MeetObject	CollectieDatumTijd	Parameter	ParameterKenmerken	WaardeBereke nd	Classificatie	EenheidBereke nd
253010	23-04-2024 11:26	Neureclipsis bimaculata			6	n
253010	23-04-2024 11:26	Ceraclea dissimilis			1	n
253010	23-04-2024 11:26	Hydroptila			1	n
253010	23-04-2024 11:26	Anabolia nervosa			3	n
253010	23-04-2024 11:26	Mystacides nigra			2	n
253010	23-04-2024 11:26	Aphelocheirus aestivalis			1	n
253010	23-04-2024 11:26	Aphelocheirus aestivalis	LS=LS-NY		9	n
253010	23-04-2024 11:26	Sigara falleni gr.			1	n
253010	23-04-2024 11:26	Sigara striata			1	n
253010	23-04-2024 11:26	Musculium lacustre			7	n
253010	23-04-2024 11:26	Sphaerium corneum/ovale/nucleus			3	n
253010	23-04-2024 11:26	Pisidium amnicum			2	n
253010	23-04-2024 11:26	Euglesa compressa			16	n
253010	23-04-2024 11:26	Neumania imitata			3	n
253010	23-04-2024 11:26	Sperchon clupeiifer			1	n
253010	23-04-2024 11:26	Lebertia inaequalis			4	n
253010	23-04-2024 11:26	Gischnura elegans			3	n
253010	23-04-2024 11:26	Calopteryx splendens			4	n
253010	23-04-2024 11:26	Calopteryx			23	n
253010	23-04-2024 11:26	Calopteryx virgo			2	n
253010	23-04-2024 11:26	Platycnemis pennipes			5	n
253010	23-04-2024 11:26	Bithynia tentaculata			1	n
253010	23-04-2024 11:26	Radix balthica gr.			2	n
253010	23-04-2024 11:26	Acroloxus lacustris			2	n

Dommel tussen Olland en Liempde

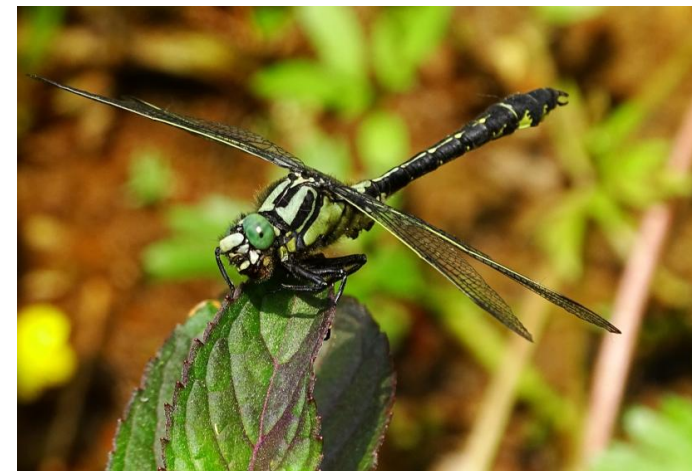
2025

2025

Stroming vs stilstaand water

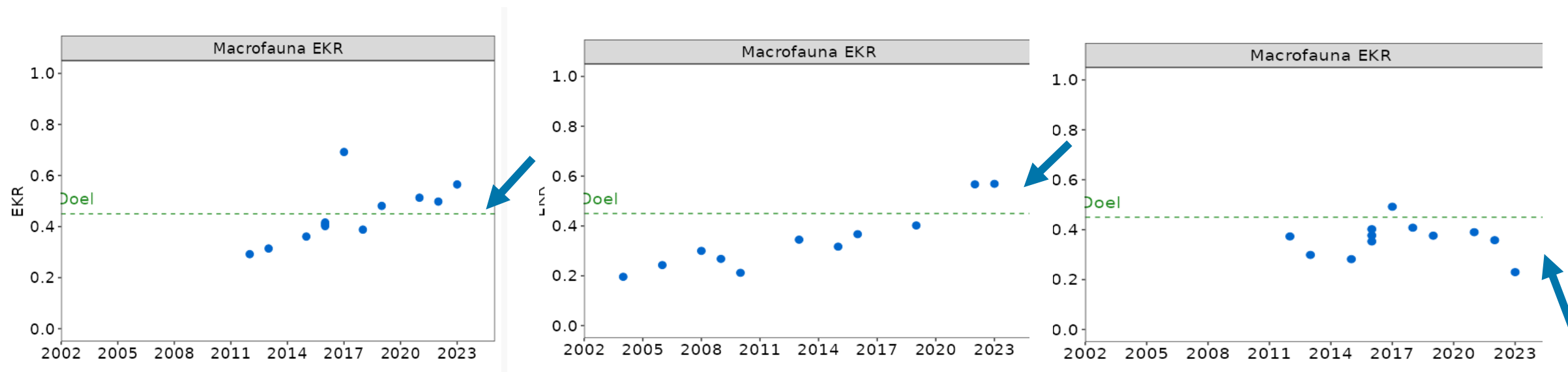

Buulder Aa

Beekherstel 2015

**Waterschap
De Dommel**

Vissen hebben (nog)
minder geluk

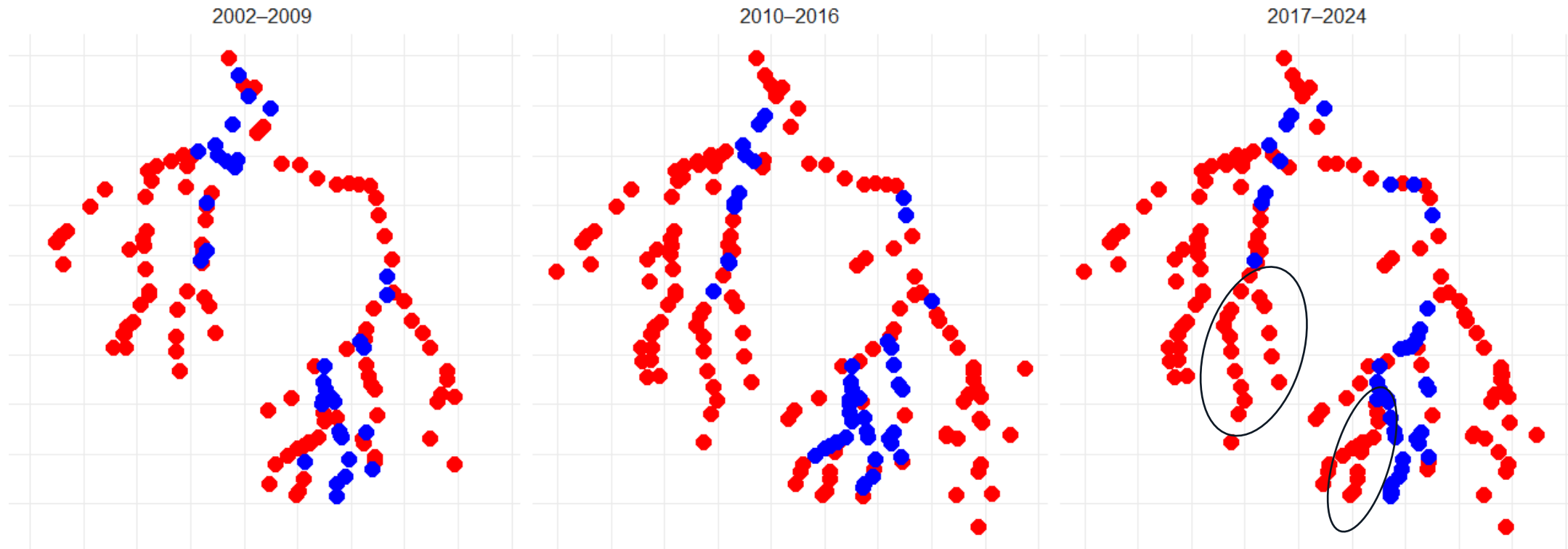

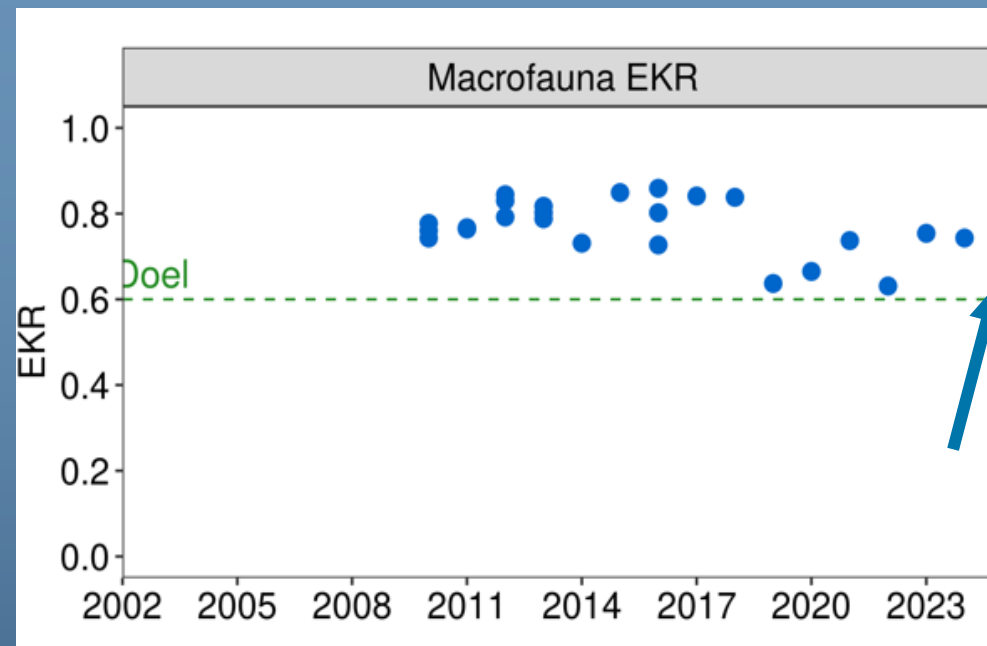
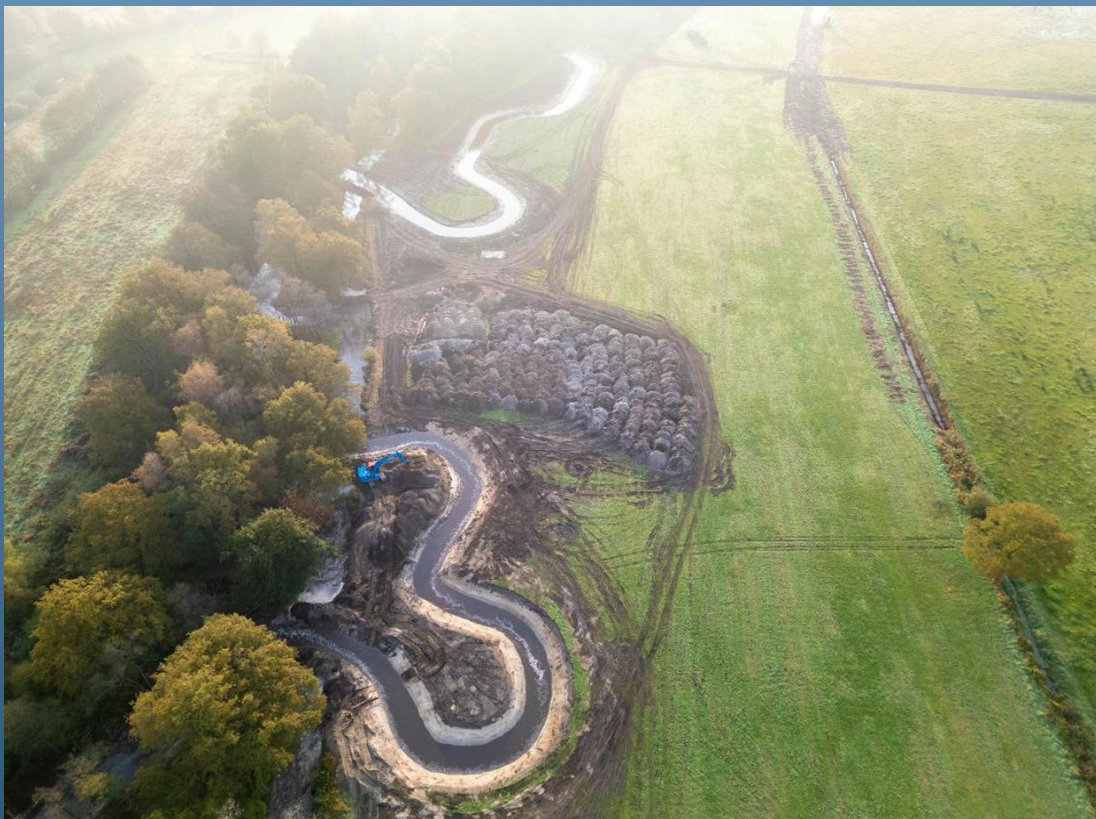
Drought effect on fish distribution

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1470160X26001081>

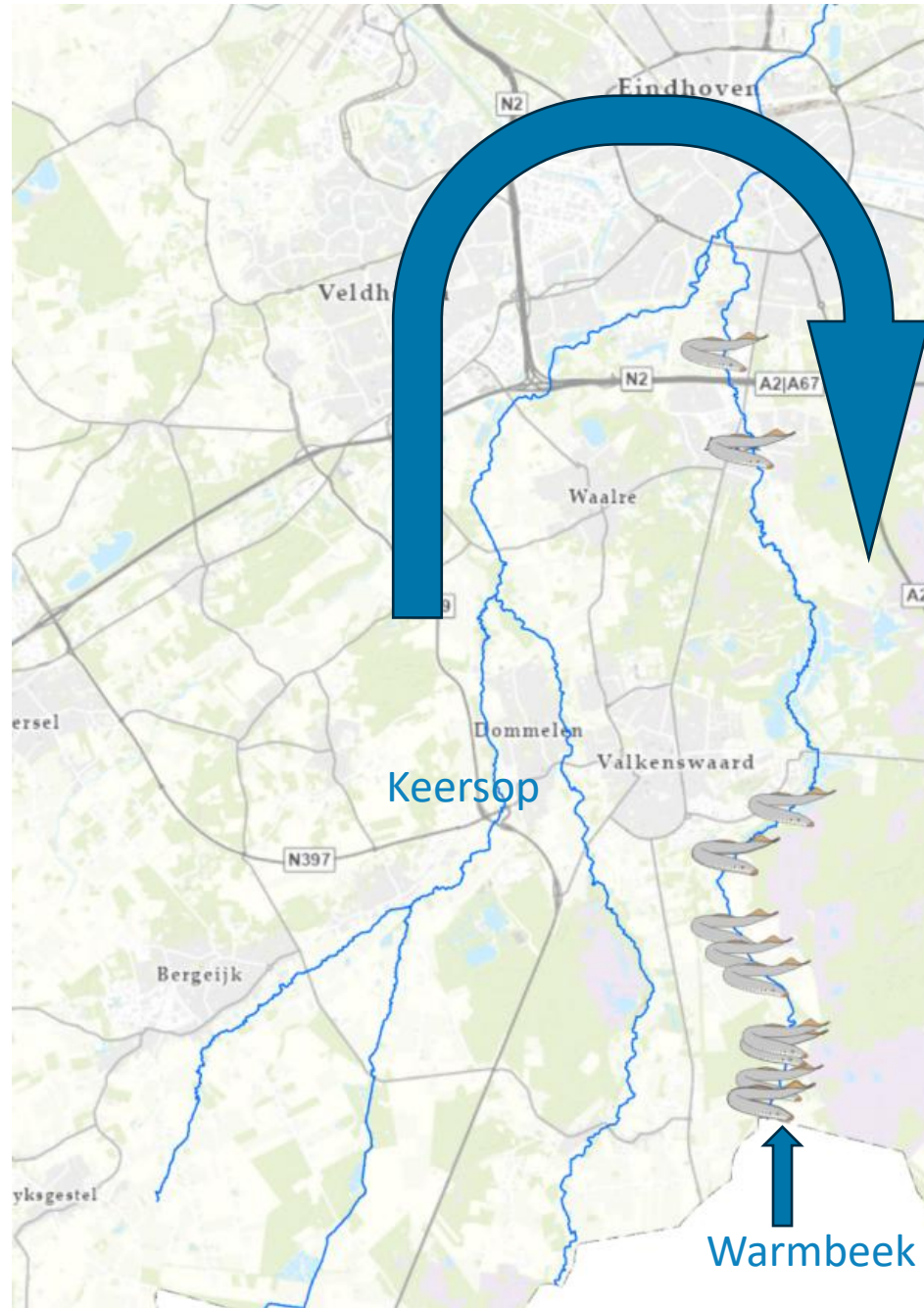
Kopvoorn

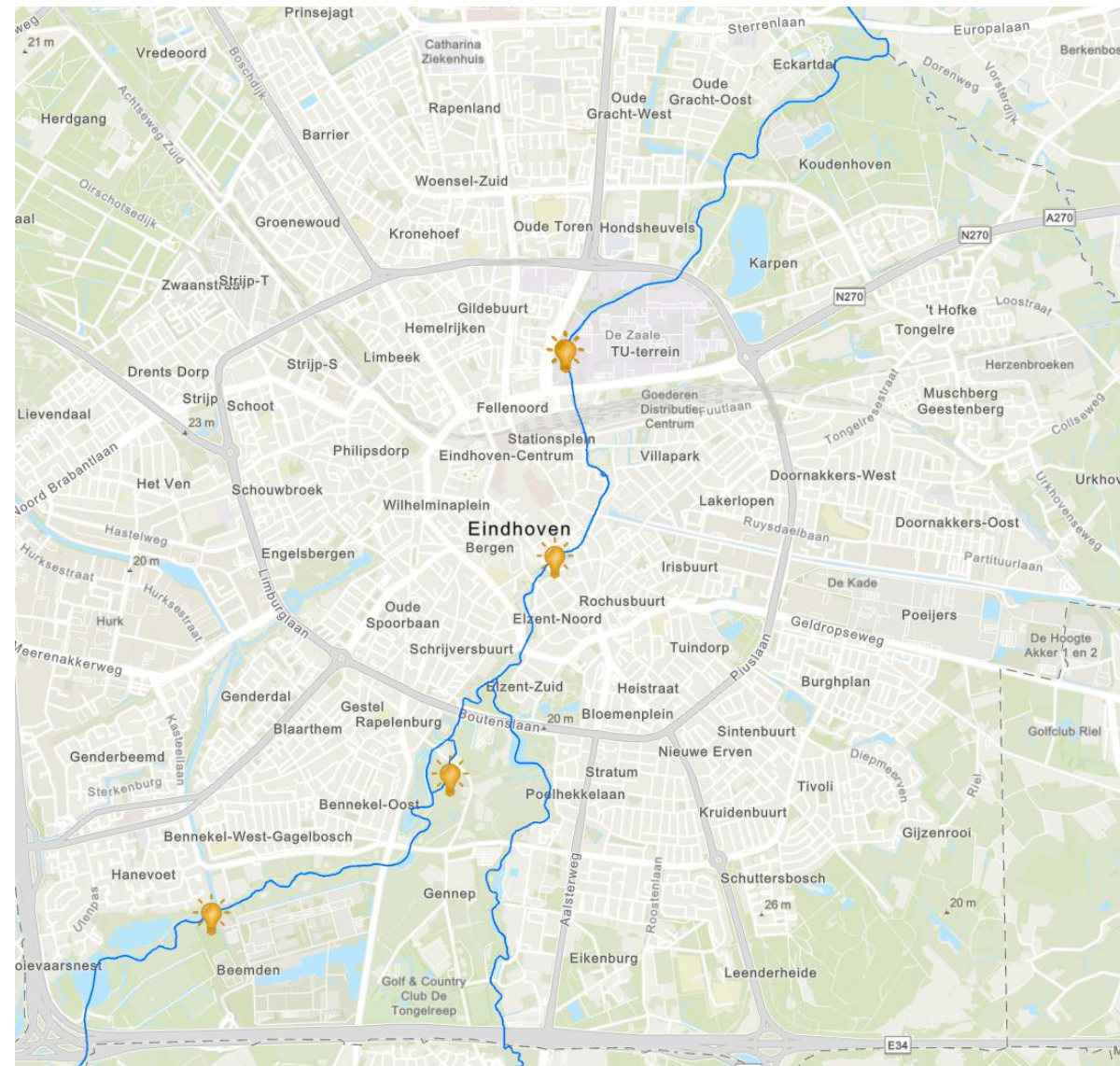
Tongelreep, robuust en het werkt

Tongelreep, de beekprik is terug

Dommel door Eindhoven

Rielloop Strabrecht en Strabrechts broek, watertransitie in de praktijk

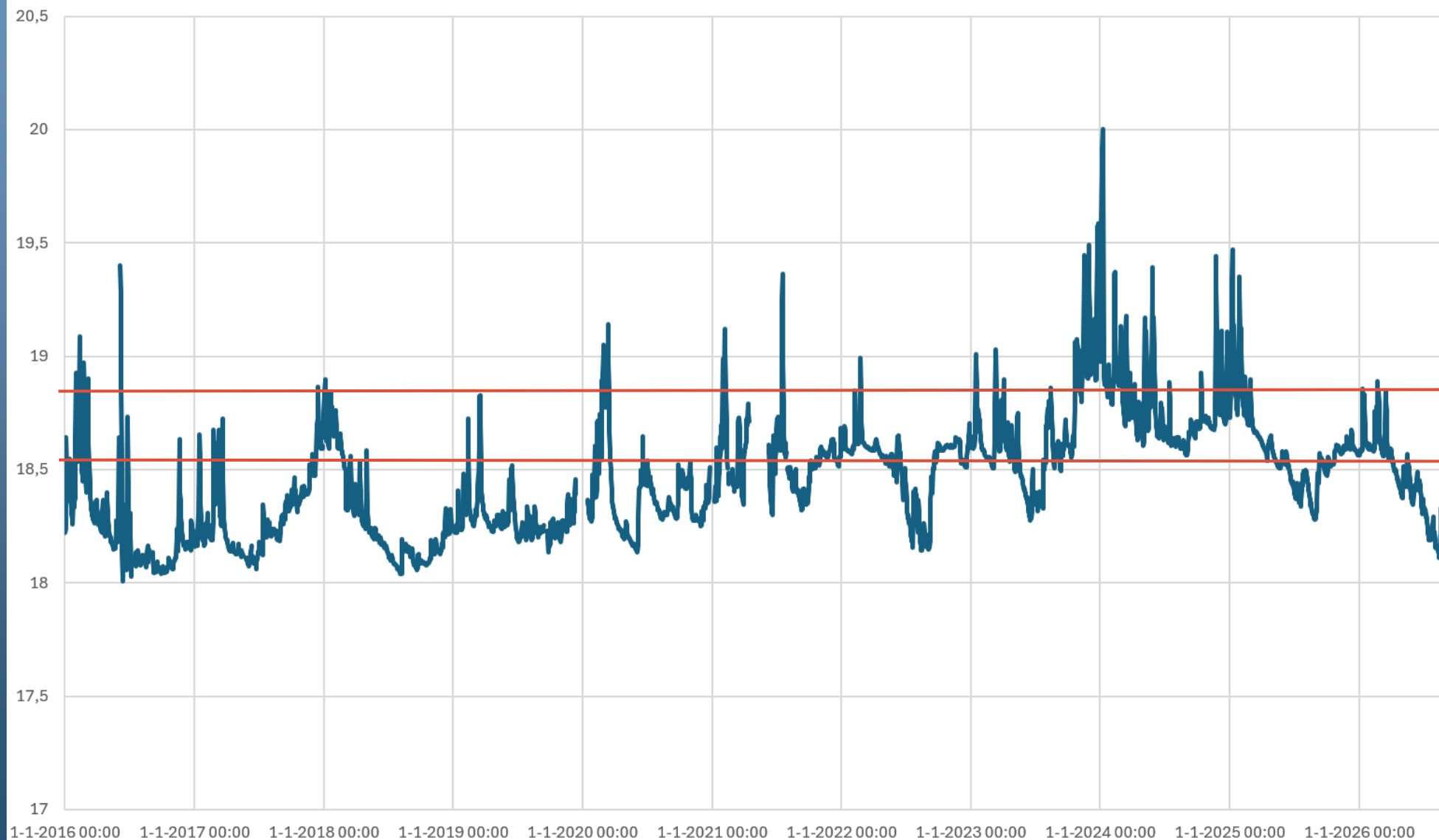
Augustus 2025

1 September 2026

Hee_3015_01, daggemiddelde grondwaterstand

Strabrechtsbroek Heeze, invloed op de Kleine Dommel

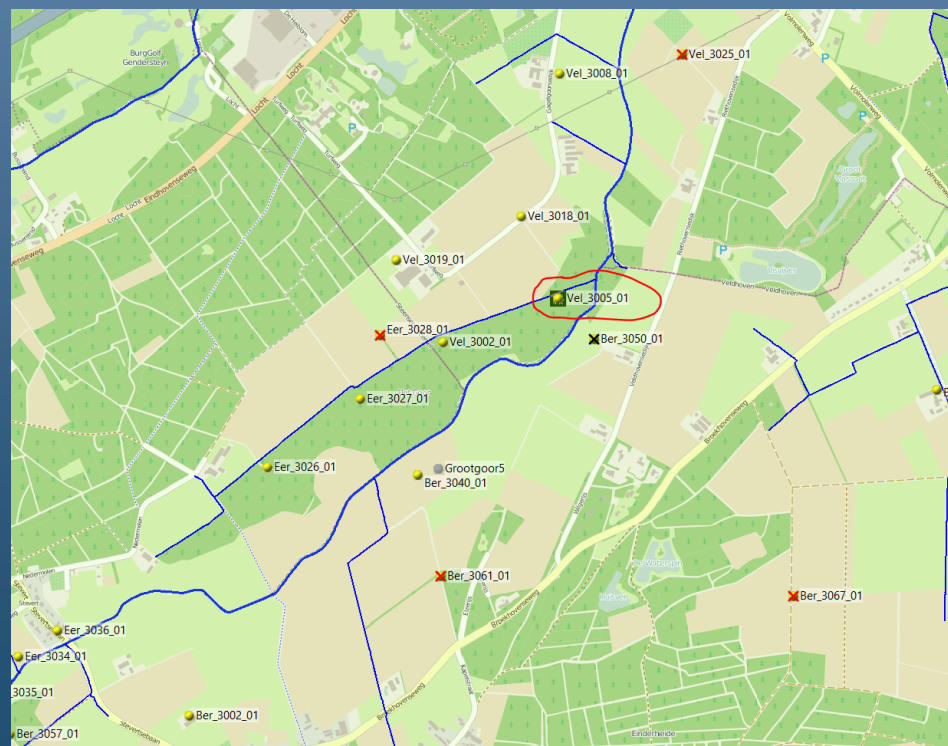
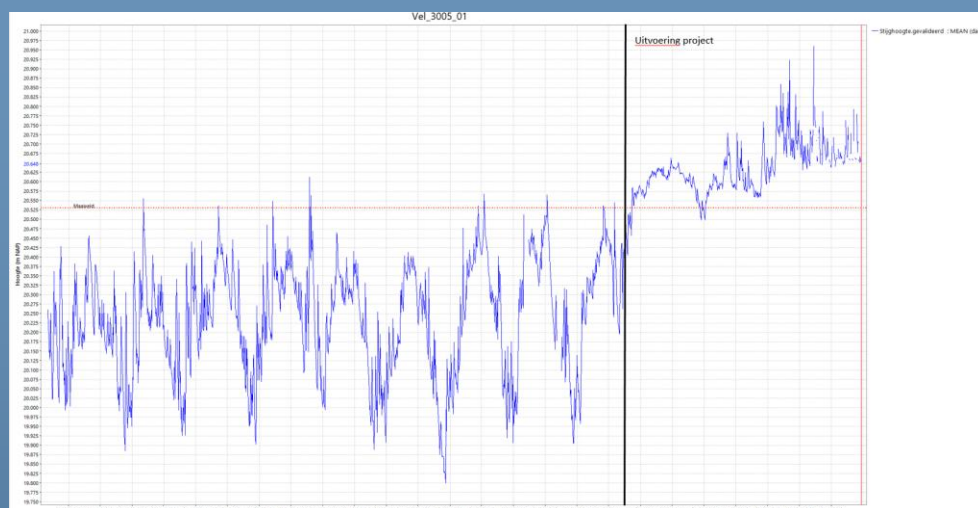
Filmpje, als er tijd is

Watertransitie of revolutie?

Water vasthouden van
een goede waterkwaliteit=
garantie op bijzondere
natuur

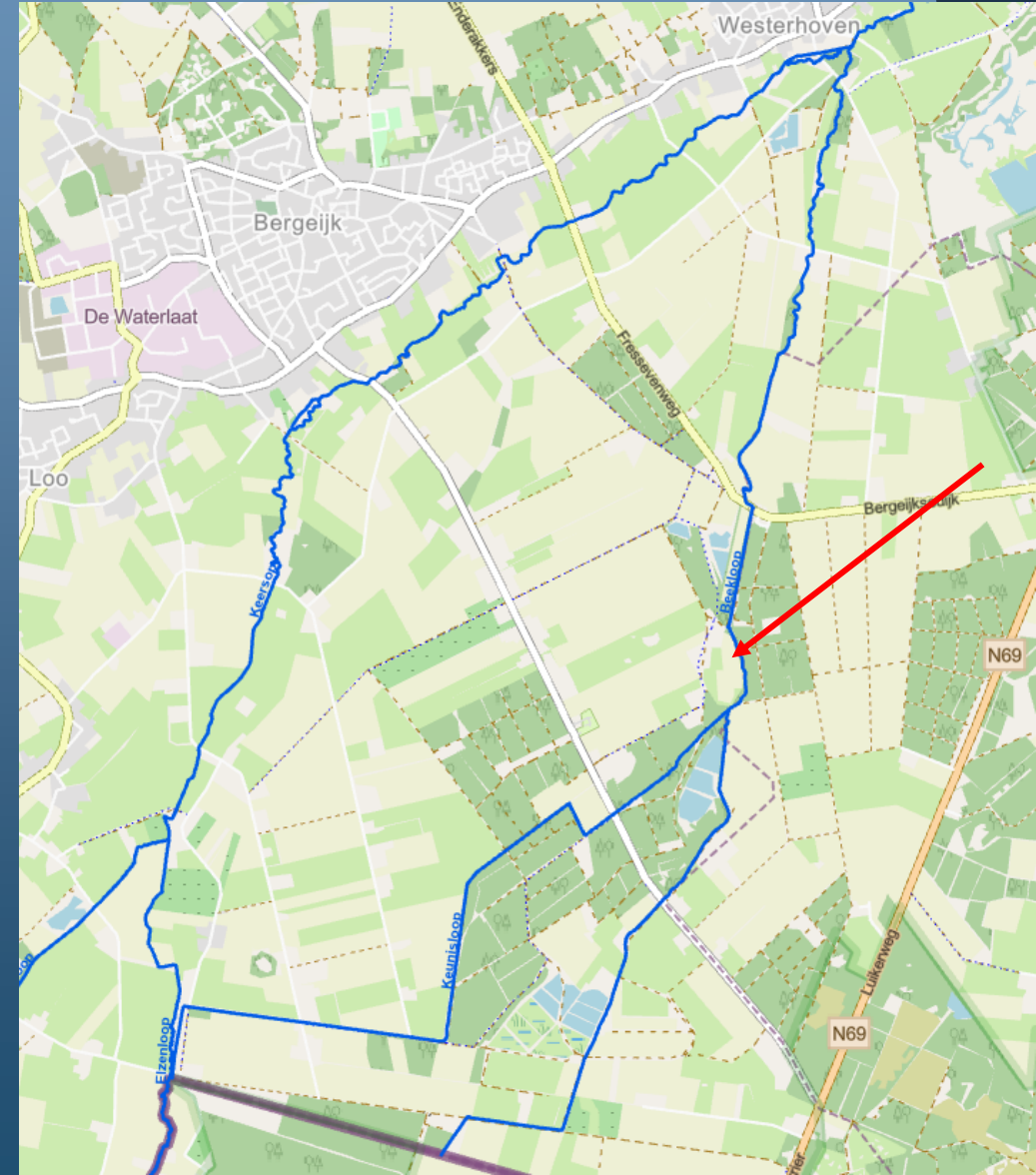

Biologische melkveehouderij
"Doortjeshoeve"

Waterwaardering

Brouwersweijer Bergeijk

Focus

- Huidig watersysteem (gericht op afvoeren) zeer gevoelig voor te droog en te nat
- Systeemherstel (o.a. robuuste inrichting Tongelreep) laat zien dat systeemmaatregelen werken
- Focus op weijers, vennen en laagtes in hoge koppen/ruggen om daar water vast te houden

Vragen?
Discussie?

Calamiteitenbeleid waterschaarste *handelingsperspectief bij extreme droogte*

9 september 2026

Commissie Voldoende water
en droge voeten

Aanleiding

- Motie ‘Verkenning en Opstellen Calamiteitenbeleid Waterschaarste’

“Een beeldvormende bijeenkomst rond de kennisverbreding en verdieping van calamiteitenregeling voor waterschaarste te organiseren. Daarin wordt o.a. het bestaande calamiteitenbeleid, de (on)mogelijkheden voor sturing van het watergebruik door het waterschap in een dergelijke situatie, de technische en juridische mogelijkheden om te komen tot toedeling bij waterschaarste en eventueel daartoe benodigde onderzoeken/gegevensverzameling toegelicht.”

- Actuele doogtesituatie 2026 + Debat aanhoudende extreme droogte van 20 augustus

Actielijn 1: het handelingsperspectief extreme droogte met prioriteit oppakken.

Actielijn 2: strategisch inzetten om de watertransitie te versnellen en het watersysteem robuuster te maken.

Actielijn 3: mogelijkheden voor (korte) middellange termijn optimaliseren en benutten.

Opzet presentatie

- A. Waterverdeling en sturingsmogelijkheden bij droogte (Mark Elzerman)
- B. Onderzoek Handelingsperspectief bij extreme droogte (Steven Menkveld, Haskoning)
- C. Juridische context (Marc Strikker)
- D. Vervolg (Mark Elzerman)

Einddoel...

...een landschap dat weer beter in staat is water vast te houden en door te geven aan de toekomst.

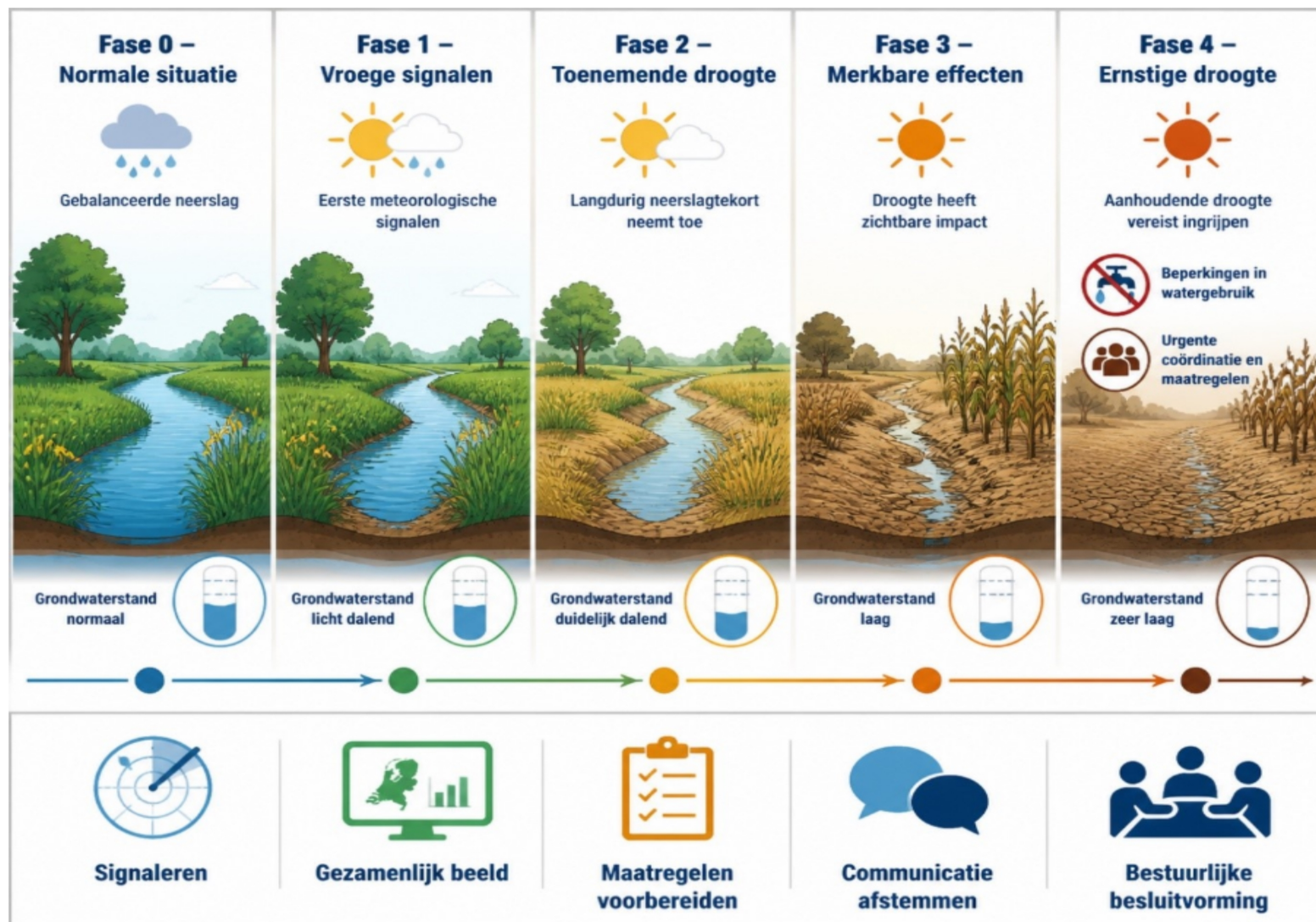

Actielijn 2: strategisch inzetten om de watertransitie te versnellen en het watersysteem robuuster te maken.

- Desondanks zullen droge (en natte) omstandigheden zich ook in de toekomst voordoen.
- **Welke (on)mogelijkheden voor sturing van het watergebruik door het waterschap zijn er in een dergelijke situatie?**

Waterverdeling en Sturingsmogelijkheden bij droogte

Droogteagenda en droogteprotocol

- Droogteagenda
→ Definitie opgave en verdeling over partijen.
- Droogteprotocol
→ Uitlijnen van acties, maatregelen en communicatie.
→ maatregelen van álle partijen.

Sturingsmogelijkheden

INSTRUMENTENKOFFER DROOGTESITUATIE

De volgende knoppen hebben wij om te sturen:

NORMALE SITUATIE

DROOGTESITUATIE

1. PEILBEHEER:

stuwen hoog houden en water zoveel mogelijk vasthouden

- Hoog stuwen tenzij

- Maximaal waterconservering

2. WATERAANVOER:

maximaliseren aanvoer vanuit België en kanalen

- Wateraanvoer conform verdeling Watak en afspraken Vlaanderen

- Maximaal waterconservering

3. OVERIGE BEHEERMAATREGELEN:

- o.a. sturing via maaibeheer

- vaarverbod kritische trajecten
- vispassages sluiten
- beken aan het infuus

4. ONTTREKKINGSVERBODEN OPPERVLAKTEWATER

- beperkt jaarrond onttrekkingsverbod.

- getrapt uitbreiden onttrekkingsverboden.

5. ONTTREKKINGSVERBOD GRONDWATER

- Voorjaarsverbod beregening van grasland
- urenverbod beregening voor grasland

- uitbreiding verboden naar flexibel gebied (1 april)
- wel/niet inzetten 5% regeling grasland beregening.

Doel: zoveel mogelijk water vasthouden en beschikbaar houden voor mens, natuur en landbouw.

- Normale situatie: maatregelen gericht op voorkomen van een droogtesituatie.

→Water aanvoer waar mogelijk, water vasthouden waar mogelijk, regulering onttrekkingen.

- Droogtesituatie: aanvullende maatregelen waar mogelijk.

→Maatregelen ter bescherming functies en doelen.

Sturingsmogelijkheden

Veel sturingsmogelijkheden zijn nu al verankerd in ons regulier beleid.

Schematische weergave droogteproces oppervlaktewater

Droogteproces oppervlaktewater

Waterpeilen op niveau

Maximaal conserveren

- standaard jaarrond statisch streefpeil ten behoeve van waterconservering.
- Statisch streefpeil niet verlagen bij functie verandering.

Waterpeilen onder grenswaarde

Verbod laagwater kritische vaarttrajecten

Onttrekkingsverbod oppervlaktewater

- Halfjaarverbod, elk jaar van 1 april tot 1 november.
- Tijdelijk onttrekkingsverbod oppervlaktewater.
- Permanent onttrekkingsverbod oppervlaktewater

Beheermaatregelen droogval beken

- Water vasthouden met stuwen
- Kritieke beken aanvullen grondwater
- sluiten/knijpen vistrappen
- Water vasthouden met begroeiing
- Indien mogelijk instand houden beverdammen

Beleid/ Beheer

- Besluit 'standaard jaarrond hoog streefpeil tenzij'

- Besluit niet verlagen statische streefpeilen bij verandering van grondgebruik

- Automatisch verbod als waterpeil onder bepaalde waarde komt, via dashboard in te zien door verhuurders/ vaarrecreanten

- Invulling van artikel 1.12 waterschapsverordening.
- Werkwijze op basis van berekening percentielen afvoer.

- Besluit Droogtescenario
- Besluit 'beken aan het infuus'

werkinstructie t.a.v. peilverlaging stuw:

- Stuwen staan altijd in hoge stuwstand tenzij:
1. Wateroverlast dreigt (met schade) als gevolg van overstroming
 2. Omstandigheden ná 1 april te nat zijn om het land op te kunnen voor benodigde zaai/oogst/plantwerkzaamheden en/of grondbewerking
 3. Omstandigheden te nat zijn waardoor opbrengstvermindering gewassen dreigt
 4. Het een beek betreft waar stroming en/of vismigratie (gedurende een bepaalde periode in het jaar) belangrijker zijn dan maximale waterconservering (zie kaart).

werkinstructie t.a.v. niet verlagen streefpeil bij verandering grondgebruik:

Dit houdt in dat streefpeilen niet (naar beneden) worden bijgesteld bij functieverandering. Bijvoorbeeld wanneer grasland wordt omgezet in akkerbouw gebied of boomteelt of wanneer in beekdal een camping wordt gerealiseerd. De streefpeilen zijn ook het uitgangspunt voor stedelijke ontwikkelingen.

Schematische weergave droogteproces grondwater

Droogteproces grondwater

grondwaterstanden op niveau

Standaard vergunningsvoorschriften

- Voorjaarsverbod beregening grasland (mei – april)
- Urenverbod beregening grasland (juni – juli)

- Vergunningsvoorschriften

grondwaterstanden onder grenswaarde

Onttrekkingsverbod voor beregening uit grondwater

- Uitbreiding voorjaarsverbod beregening grasland naar overige gebieden (april – mei) inclusief tuinen(gras), sportvelden, golfbanen.
- Handelingskader extreme droogte (nog op te stellen)

- Beleidsregel agrarische beregening uit grondwater bij schaarste. (april t/m juli)

- Aanvullend beleid bij extreme droogte

Na 1 augustus geen aanvullend kader voor grondwateronttrekkingen bij extreme droogte

Aanvullend handelingsperspectief

In geval van een extreme droogte situatie is behoefte aan aanvullend, voorzienbaar en geborgd beleid.

- Onderzoek welke aanvullende maatregelen juridisch en bestuurlijk denkbaar zijn bij extreme droogte (onderzoek Haskoning).
- Te verankeren in beleid.
- In aanvulling op bestaand beleid (verder vullen van de instrumentenkoffer).
- Iedere maatregel vraagt een afweging tussen waterbesparing, effect en uitvoerbaarheid.
- Die afweging (incl. besluitvorming) moet nog plaatsvinden.

Actielijn 1: het handelingsperspectief extreme droogte met prioriteit oppakken.

Onderzoek Handelingsperspectief bij (extreme) droogte

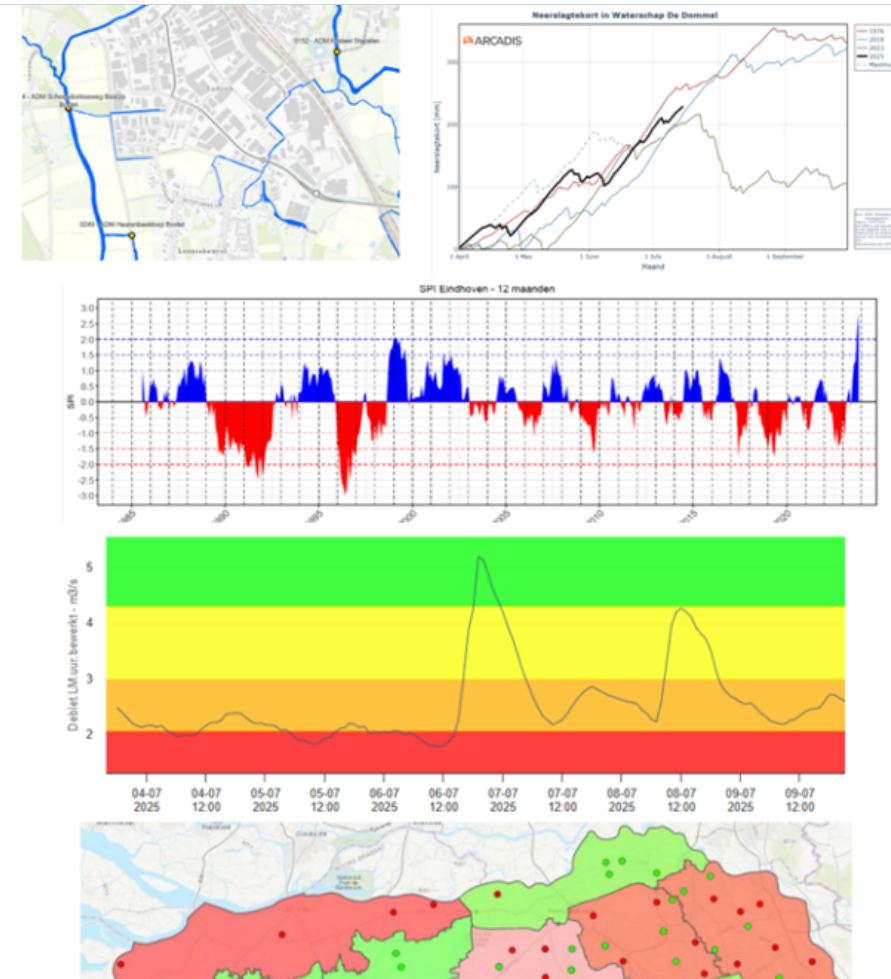
Handelingsperspectief bij extreme droogte

BK7910-HAS-XX-XX-PP-X-0001

Project related

Steven Menkveld

9 september 2026

Waarom dit vraagstuk?

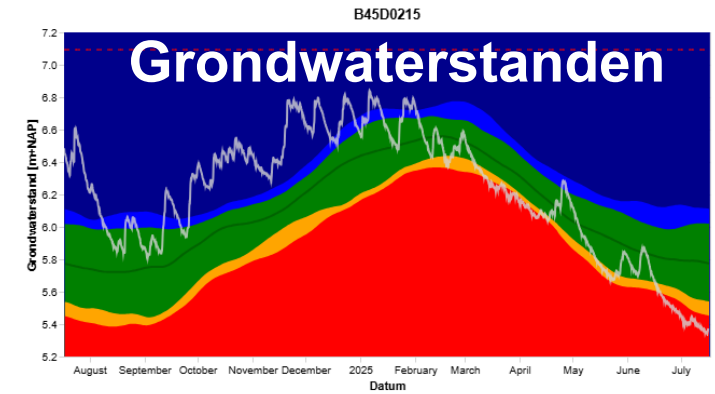
- Droge jaren komen steeds vaker voor.
- Bestaand beregeningsbeleid biedt beperkt handelingsperspectief bij extreme droogte.
- Het bestuur wil eerder kunnen ingrijpen om grondwatervoorraden en natuurwaarden te beschermen.
- **Doel: Objectieve criteria én juridisch houdbare maatregelen.**

Handelingsperspectief bij extreme droogte

- Hoe definiëren we extreme droogte?
 - Om invulling te geven aan voorzienbaarheid is een heldere definitie van extreme droogte van belang. Wanneer is sprake van een bijzondere omstandigheid en wordt overgegaan tot het nemen van maatregelen?
- Welke maatregelen zijn mogelijk?
 - Focus op grondwateronttrekkingen voor beregening
 - Ook particulier gebruik en sportvelden/golfbanen beschouwd.
- Wat is de verwachte effectiviteit en schade van die maatregelen?
 - Effectiviteit: Besparing in hoeveelheid grondwater
 - Schade: Verminderde opbrengst

Wat verstaan we onder extreme droogte?

- Statistische benadering ligt voor de hand waarbij wordt gekeken naar de zeldzaamheid van de gebeurtenis
- Verschillende mogelijke indicatoren beschouwd
- Voorgesteld: combinatie neerslagtekort en grondwaterstand. Bijvoorbeeld:
 - Neerslagtekort 5-percentiel. Dit is de waarde die eens per 20 jaar voorkomt;
 - Grondwaterstand 5-percentiel. Ook dit is de waarde die eens per 20 jaar voorkomt.

Wat verstaan we onder extreme droogte?

- Statistische benadering ligt voor de hand waarbij wordt gekeken naar de zeldzaamheid van de gebeurtenis
- Verschillende mogelijke indicatoren beschouwd
- Voorgesteld: combinatie neerslagtekort en grondwaterstand. Bijvoorbeeld:
 - Neerslagtekort 5-percentiel. Dit is de waarde die eens per 20 jaar voorkomt;
 - Grondwaterstand 5-percentiel. Ook dit is de waarde die eens per 20 jaar voorkomt.

Tabel 3-2: Beoordeling van de indicatoren in samenvatting

Indicator	Beschikbaarheid van data	Uitlegbaarheid	Complexiteit	Ruimtelijke differentiatie
Neerslagtekort	KNMI	Algemeen bekend	Eenvoudig te bepalen, standaard methode	Beperkte differentiatie (per KNMI-station). Interpolatie mogelijk
SPI/SPEI	KNMI	Minder bekend	Eenvoudig te bepalen, standaard methode	Beperkte differentiatie (per KNMI-station)
Grondwater stand	Dommel portaal	Algemeen bekend	Afhankelijk van kwaliteit metingen en representativiteit	Veel differentiatie a.d.h.v. verschillende peilbuizen
Beekafvoer	Dommel portaal	Eisen verschillen per beektype	Afhankelijk van kwaliteit metingen en representativiteit	Differentiatie o.b.v. een beperkter aantal metingen
Bodemvocht	Bijvoorbeeld OWASIS	Niet algemeen bekend, wel een logische indicator	Combinatie van metingen en modellering	Veel differentiatie

Mogelijke maatregelen

- **Wanneer** er niet onttrokken mag worden;
 - Binnen de dag: urenverbod;
 - Over een langere periode: bijvoorbeeld voorjaarsverbod;
- **Welke gewassen:** bijvoorbeeld onderscheid gras, mais, kapitaalintensieve teelten, overige teelten, sportvelden, tuinen.
- **Waar** er onttrokken mag worden: bijvoorbeeld onderscheid koppen, flanken, beekdalen. Of onderscheid in beschermde gebieden, attentiezones en overige gebieden.

Welke maatregelen zijn onderzocht?

1. Algeheel urenverbod

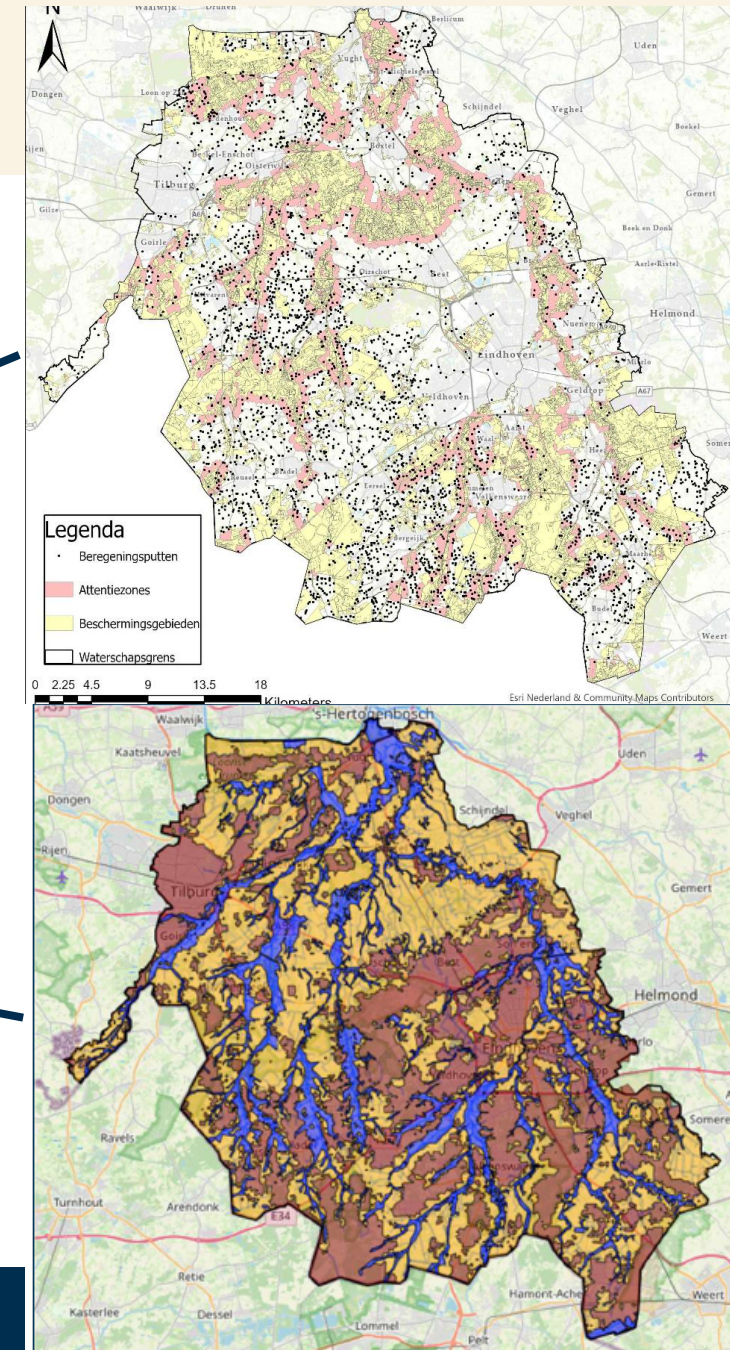
- Geen beregening uit grondwater tussen 11:00 en 17:00 uur.

2. Verbod op basis van gewas + beschermde gebieden

- Strengste regels rond kwetsbare natuur

3. Verbod op basis van gewas + locatie ruggen/flanken/beekdalen

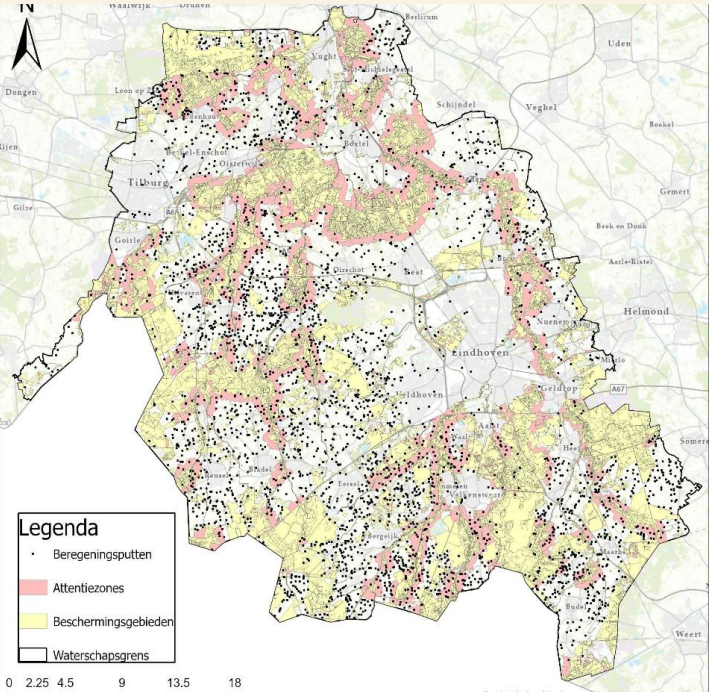
- Strengste regels op ruggen en in beekdalen

Welke maatregelen zijn onderzocht?

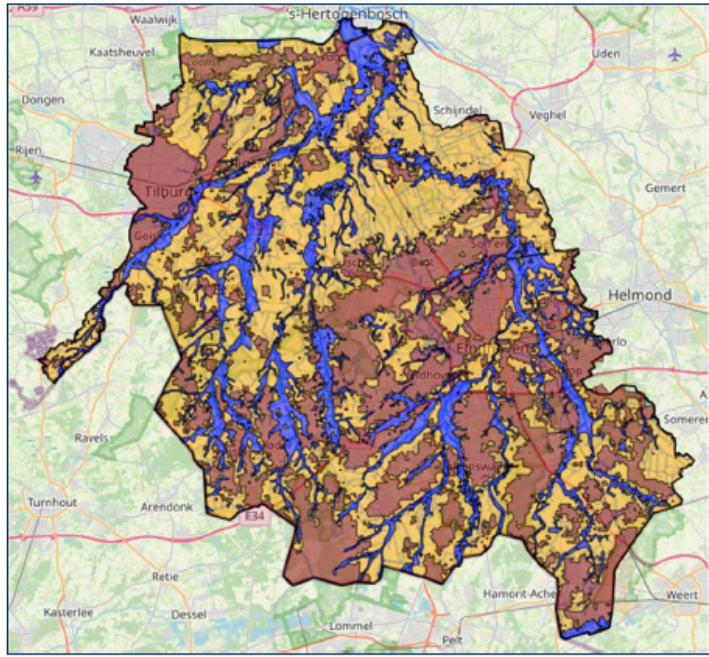
2. Verbod op basis van gewas + beschermde gebieden

Gewas	2a			2b		
	Bescher mde gebieden	Attentie- gebieden	Overig gebied	Bescher mde gebieden	Attentie- gebieden	Overig gebied
Gras	X	X	X	X	X	X
Mais	X	X	X	X	X	X
Kapitaalintensieve teelten	X	✓	✓	X	✓	✓
Overige teelten	X	✓	✓	X	X	X
Sportvelden/golfterreinen	X	X	X	X	X	X
Particuliere tuinen	X	X	X	X	X	X

3. Verbod op basis van gewas + locatie ruggen/flanken/beekdalen

Gewas	3a			3b		
	Ruggen	Flanken	Beekdale n	Ruggen	Flanken	Beekdale n
Gras	X	X	X	X	X	X
Mais	X	X	X	X	X	X
Kapitaalintensieve teelten	X	✓	X	X	✓	X
Overige teelten	X	✓	X	X	X	X
Sportvelden/golfterreinen	X	X	X	X	X	X
Particuliere tuinen	X	X	X	X	X	X

Hoe zijn maatregelen beoordeeld?

Waterbesparing

- Hoeveel minder grondwater wordt onttrokken?
- O.b.v. waterbehoefte en beregend areaal per gewas/landgebruik

Schade

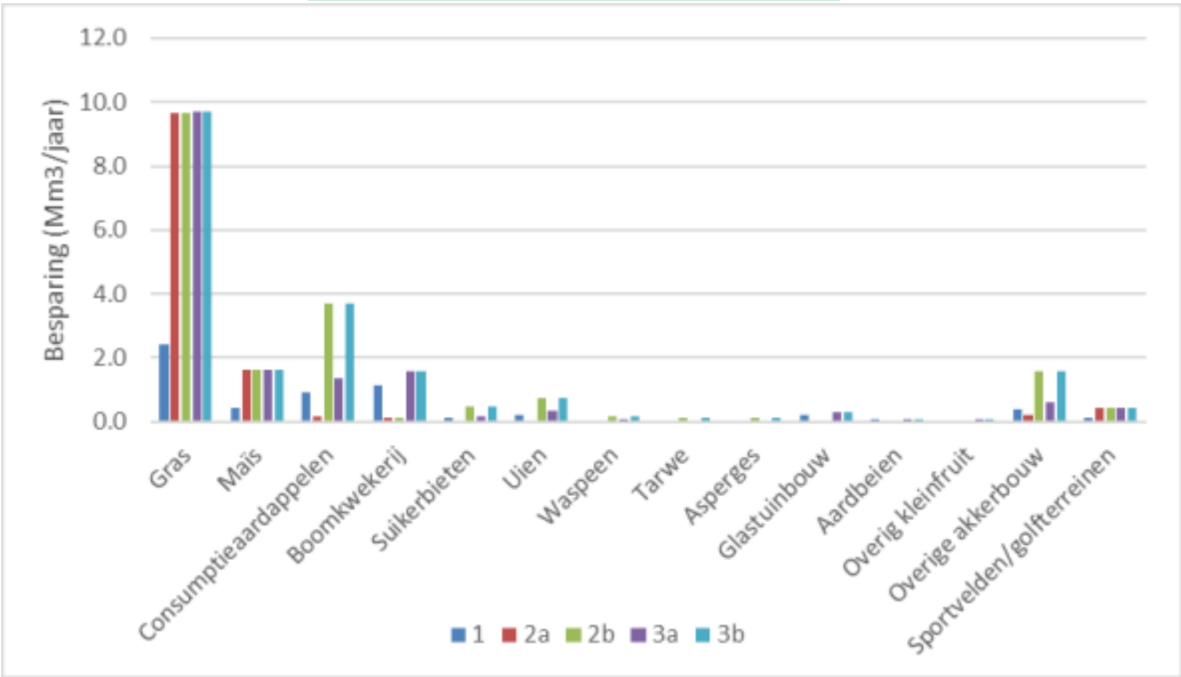
- Wat zijn de economische gevolgen voor gebruikers?
- O.b.v. opbrengst per hectare per jaar

Daarmee ontstaat een bestuurlijke afweging tussen:

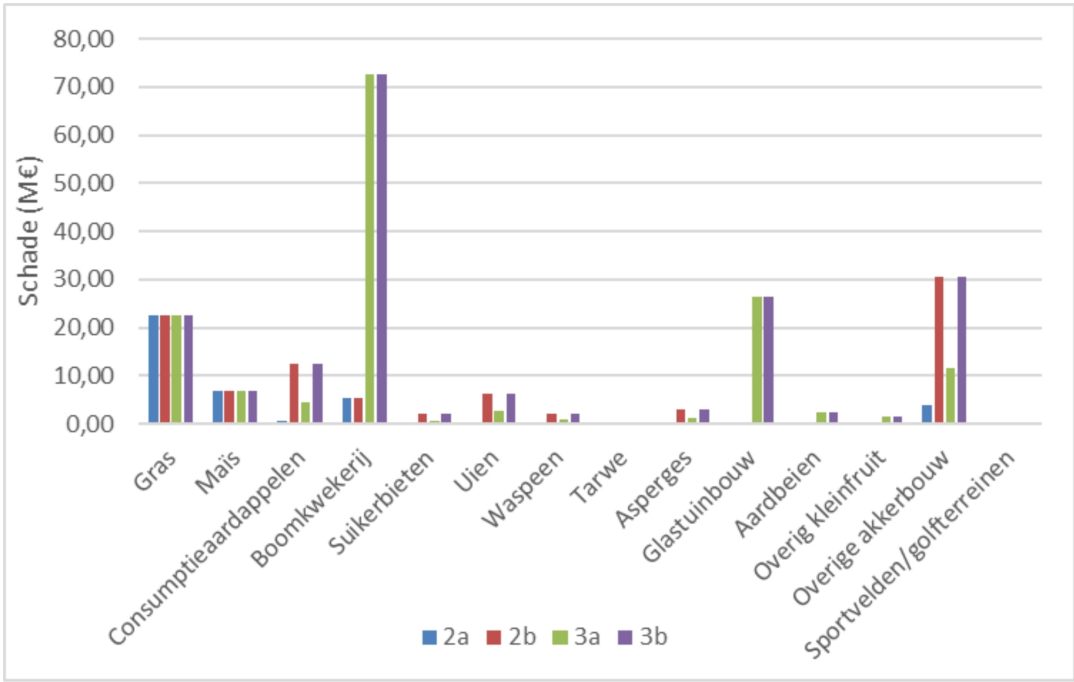
- *Bescherming grondwatersysteem;*
- *Gevolgen voor landbouw, sportvelden, boomteelt en tuinbouw en particulier groen.*

Resultaten: besparing versus schade

Besparing

Schade

Resultaten: besparing versus schade

	Maatregel	Besparing (Mm ³)	Schade (M€)
1.	Urenverbod	6,1*	Beperkt
2a.	Volledig verbod in beschermde gebieden. Elders verbod voor gras, maïs, sport, golf en particuliere tuinen.	12,3	39,8
2b.	2a + verbod voor overige akkerbouwgewassen.	18,7	91,9
3a.	Volledig verbod op ruggen en in beekdalen. Op flanken verbod voor gras, maïs, sport, golf en particuliere tuinen.	16,4	154,9
3b.	3a + verbod voor overige akkerbouwgewassen op flanken.	20,6	189,4

Belangrijke nuance:

- Het overzicht laat de onderlinge verschillen zien, maar de waarden wijken in werkelijkheid af omdat voor zowel besparing als schade een maximum is gebruikt. De besparing zal minder zijn omdat niet het hele groeiseizoen een verbod wordt ingesteld. De schade zal minder zijn omdat niet alle opbrengst verloren zal gaan door een verbod.

Belangrijkste inzichten

- De impact van een **urenverbod** is slecht vast te stellen, maar de verwachting is dat zowel de besparing als de schade beperkt is;
- De grootste besparing komt vooral door beperkingen op beregening van **grasland**, omdat dit het grootste areaal betreft;
- De grootste schade treedt op wanneer ook verboden voor **kapitaalintensieve teelten** gelden, zoals boomkwekerij, kleinfruit en glastuinbouw. Dit is met name het geval van verboden op ruggen en in beekdalen;
- Het **ontzien** van kapitaalintensieve teelten leidt tot een betere verhouding tussen besparing en schade, wat relevant kan zijn voor draagvlak en de proportionaliteit van de maatregel;
- Een verbod op basis van gewastype kan een **risico op verschuiving** van landgebruik geven, waardoor de effectiviteit van de maatregel vermindert;
- De doorgerekende maatregelen zorgen voor een **vermindering van de daling** van de grondwaterstand, niet voor een verhoging van de grondwaterstand. Structurele maatregelen (meer water vasthouden/infiltreren) zijn nodig om de structurele droogtegevoeligheid van het systeem te verminderen.
- De bestuurlijke afweging gaat vooral over de **balans** tussen bescherming van het grondwatersysteem, proportionaliteit, uitvoerbaarheid en draagvlak.

Juridische context

Juridisch kader voor droogtemaatregelen

De Omgevingswet en de Waterschapsverordening bieden een juridische basis om bij uitzonderlijke droogtesituaties tijdelijk in te grijpen in grondwateronttrekkingen.

- Regels voor grondwateronttrekkingen zijn normaal gesproken vastgelegd in vergunningen, algemene regels en beleid.
- De Waterschapsverordening kent het regime van "bijzondere omstandigheden".
- Een relevante bijzondere omstandigheid is "waterschaarste of dreigende waterschaarste".
- Bij het vaststellen van zo'n situatie kan het dagelijks bestuur tijdelijk aanvullende regels of verboden stellen voor grondwateronttrekkingen.
- Deze bevoegdheid is bedoeld als aanvulling op het reguliere beheerinstrumentarium.

Het juridisch instrumentarium bestaat dus al; de vraag is vooral hoe en wanneer dit wordt toegepast.

Juridische aandachtspunten uit het onderzoek

Het onderzoek laat zien dat niet zozeer de bevoegdheid, maar vooral de juridische onderbouwing van maatregelen aandacht vraagt.

1. Begrip 'waterschaarste'

- Niet iedere situatie met zeer lage grondwaterstanden hoeft automatisch als waterschaarste te kwalificeren.

2. Bijzondere omstandigheden

- De regeling is bedoeld voor uitzonderlijke situaties.
- Door klimaatverandering kunnen dergelijke situaties vaker voorkomen, waardoor een goede motivering steeds belangrijker wordt.

3. Proportionaliteit

- Beperkingen kunnen ingrijpen in bestaande gebruiksrechten en vergunningen.
- Maatregelen moeten daarom noodzakelijk, evenwichtig en goed gemotiveerd zijn.

Het niet nemen van maatregelen heeft óók consequenties.

Relatie met het handelingsperspectief extreme droogte

Objectieve criteria helpen om maatregelen juridisch beter uitlegbaar en verdedigbaar te maken

Het onderzoek stelt voor om extreme droogte te koppelen aan objectieve indicatoren zoals:

- neerslagtekort
- grondwaterstanden
- eventueel een combinatie van beide

Meer objectieve criteria bieden

- transparantie
- voorspelbaarheid
- rechtszekerheid voor gebruikers
- een steviger juridische onderbouwing van eventuele maatregelen

Het handelingsperspectief geeft daarmee niet alleen invulling aan waterbeheer, maar ondersteunt ook de juridische houdbaarheid van eventuele droogtemaatregelen.

Hoe gaat het verder?

Hoe gaat het verder?

Op de volgende onderdelen komen we nog bij u terug:

Actielijn 1: het handelingsperspectief extreme droogte met prioriteit oppakken.

- Onderzoek Handelingskader extreme droogte afronden (=input)
- Droogteprotocol ter bespreking in BBG.

Actielijn 2: strategisch inzetten om de watertransitie te versnellen en het watersysteem robuuster te maken.

- Wbp 6
- Verdere invulling beregeningsbeleid en kleine onttrekkingen.

Actielijn 3: mogelijkheden voor (korte) middellange termijn optimaliseren en benutten.

- Zoals inzet waterbergingsgebieden, tijdelijk aanscherpen peilbeheer (hoog tenzij), extra wateraanvoer, aanpak en mogelijkheden oude weijers etc..
- Wordt in de komende periode uitgewerkt (verwachte terugkoppeling in Q4).

Vragen?

Professionaliseren assetmanagement

Jeroen de Geus

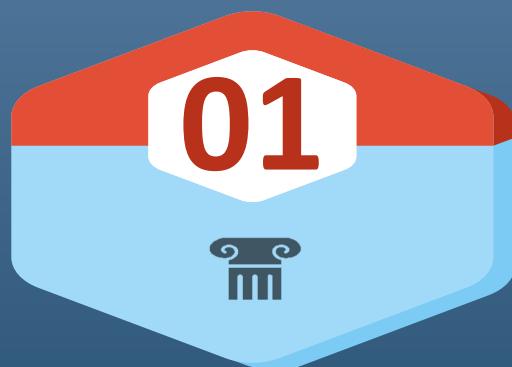

Doel

Informeren van het algemeen bestuur om u een beeld te geven van opvolging en de effecten van de gegeven bestuursopdracht 'implementatie asset management Waterketen'.

Informeren van het algemeen bestuur over strategische uitdagingen waar directie op kan sturen die middels werken met asset management zichtbaar zijn geworden.

Agenda

Historie

Hoe is het project verlopen sinds het onderzoek van de Rekenkamercommissie.

Aanpak Pilot

Hoe hebben we de pilot voor het maken van een Lange Termijn Asset Plan voor Riool Zuid aangepakt.

Tussenstand

Wat zijn de tussentijdse resultaten van de pilot. Inhoudelijke, échte, resultaten.

Verder

Hoe gaan we verder met de professionalisering van assetmanagement bij de Dommel.

Werken volgens AM

Ambtelijk is het doel gesteld om met waterketen te komen op certificeerbaar niveau. De eerste resultaten uit de nieuwe aanpak zijn positief. Dit sterkt ons in deze aanpak. Vanuit deze resultaten zullen we verbreden in de organisatie en de gewenste producten leveren.

Rekenkamer

November 2021, de Rekenkamercommissie adviseert: *“Pas bewuster de methodes van assetmanagement toe, met daarbij een specificering voor: Integraal Strategisch Asset Management Plan Waterketen; Pas de bedrijfswaardenmatrix toe; Verrijk het lange termijn asset plan; Verrijk management- en bestuursrapportages.”*

Asset Regisseurs

Na in 2025 met interim rolhouders gewerkt te hebben om de waarde van de nieuwe werkwijze aan te tonen zijn dit jaar de nieuwe rollen formeel bekrachtigd en gestart. Dit zorgt opnieuw voor versnelling en inbedding.

Doorstart

In oktober start nieuwe projectleider voor de professionalisering van asset management. Eind van het jaar volgt een koerswijziging die de focus legt op inhoudelijke resultaten in plaats van op producten.

Het doel van de opdracht.

*Het AB in staat stellen vanuit de kader
stellende, sturende en controlerende rol op
het strategisch niveau effectief en efficiënt
sturing laten geven bij het stellen en
behalen van doelen.*

Rapport RKC 30-08-2021

Sturen op het behalen van doelen

Doelen

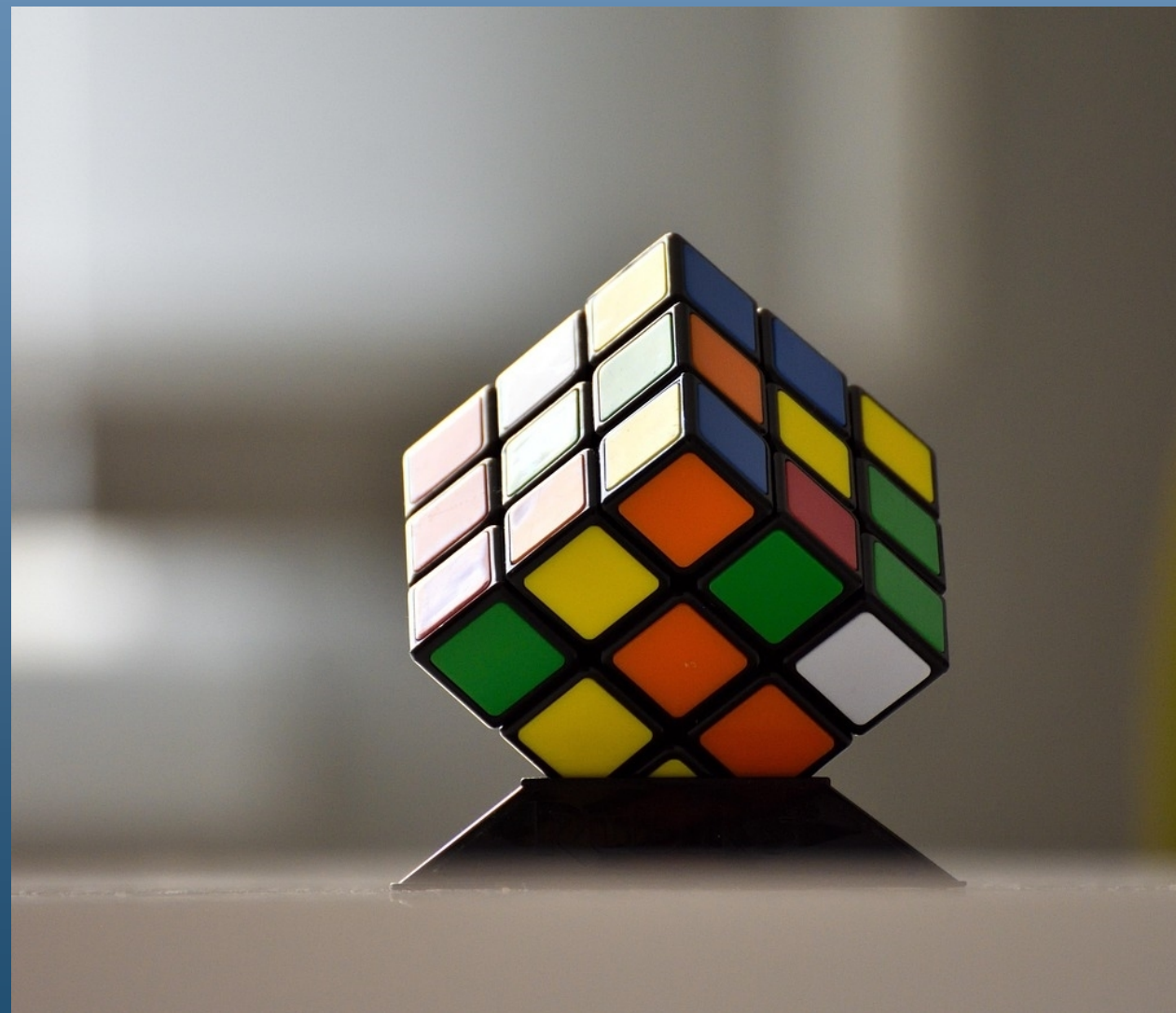
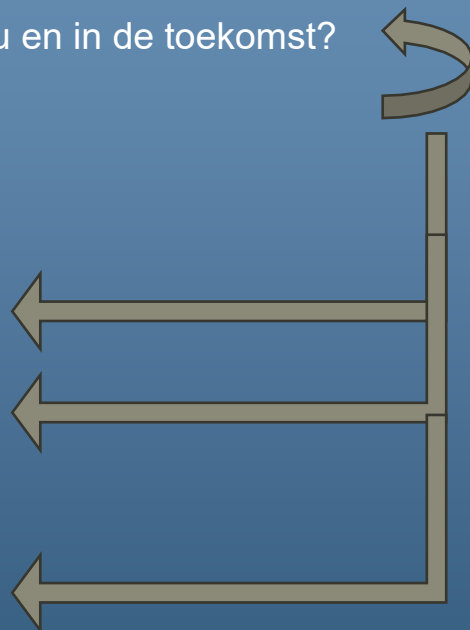
- Wat moeten we bereiken, nu en in de toekomst?
- Wat kan er nu?

Kosten

- Investeringskosten
- Operationele lasten

Risico's

- Kans op falen
- Effect op de doelstelling

Sturen op het behalen van doelen

Doelen

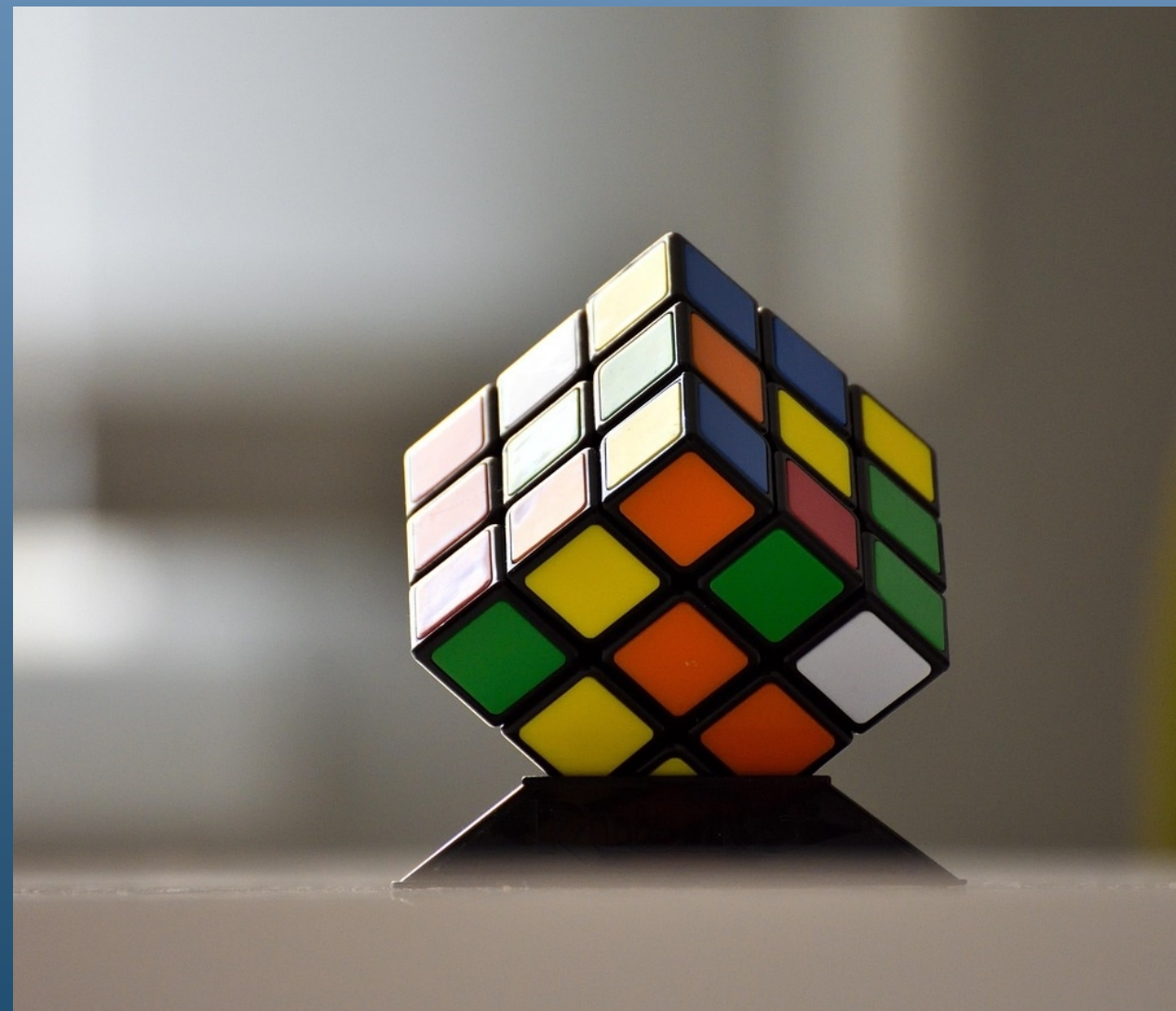
- Wat moeten we bereiken, nu en in de toekomst?
- Wat kan er nu?

Kosten

- Investeringskosten
- Operationele lasten

Risico's

- Kans op falen
- Effect op de doelstelling

Het oude systeem

Doelen

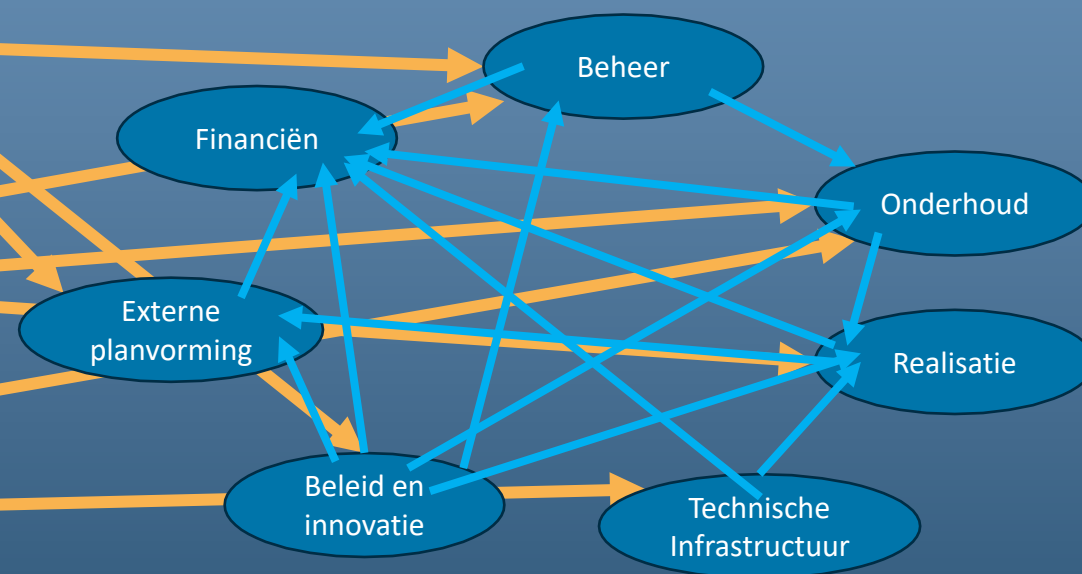
- Wat moeten we bereiken, nu en in de toekomst?
- Wat kan er nu?

Kosten

- Investeringskosten
- Operationele lasten

Risico's

- Kans op falen
- Effect op de doelstelling

Huidige systeem

Doelen

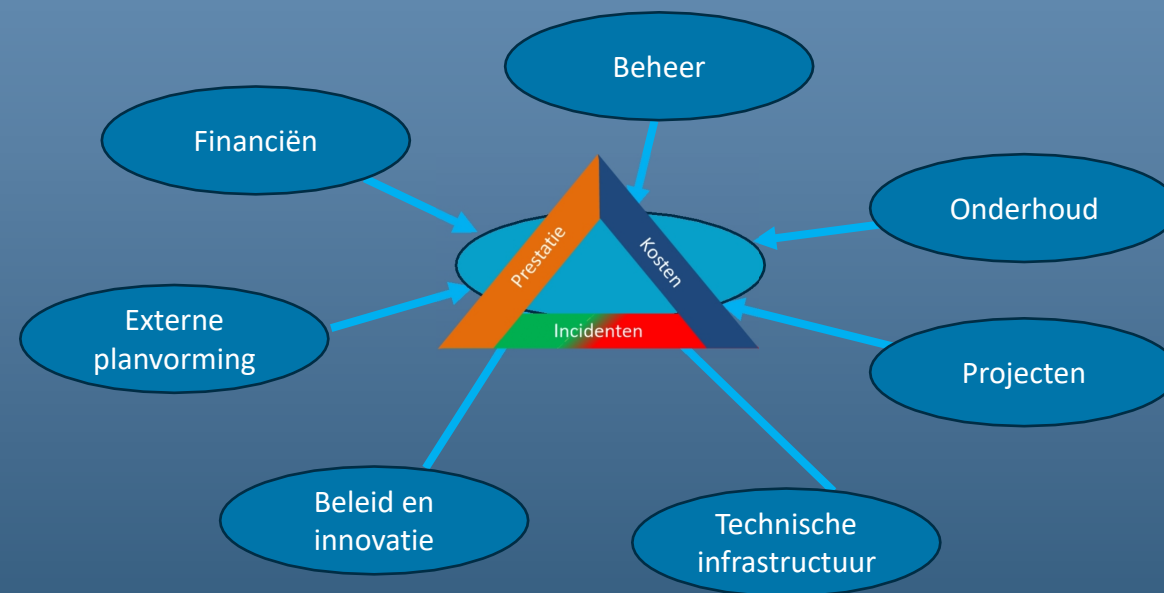
- Wat moeten we bereiken, nu en in de toekomst?
- Wat kan er nu?

Kosten

- Investeringskosten
- Operationele lasten

Risico's

- Kans op falen
- Effect op de doelstelling

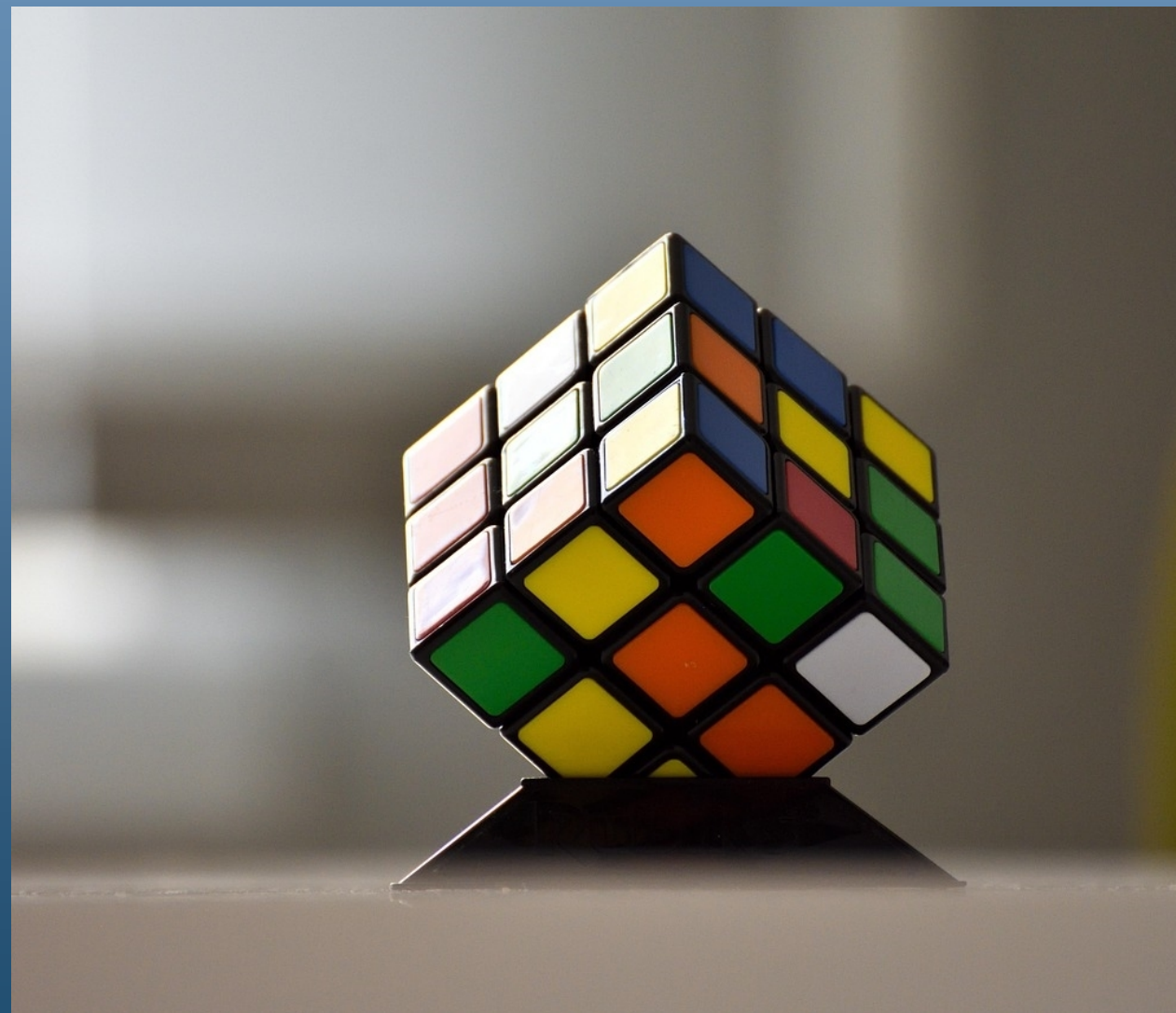
De puzzel oplossen

In beeld brengen van die puzzel.

Welke kleur zit waar?

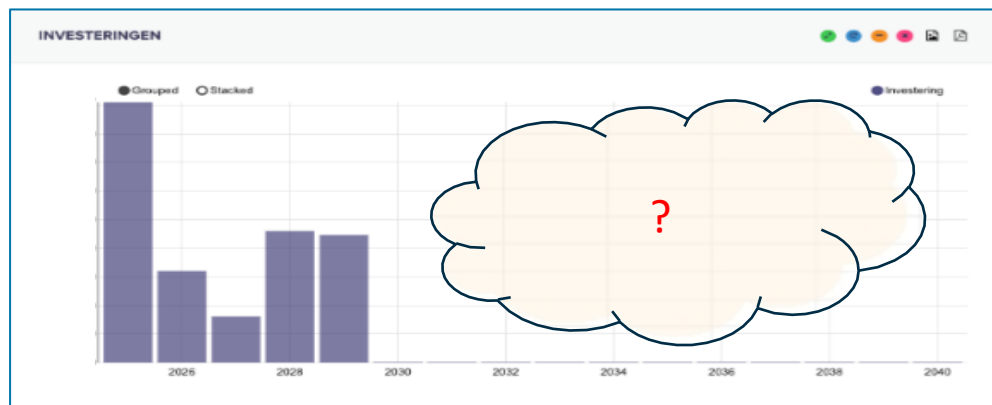
Wat komt er op ons af.

Zodat we nu de besluiten nemen waarvan
we over 5 jaar zeggen dat was de juiste.

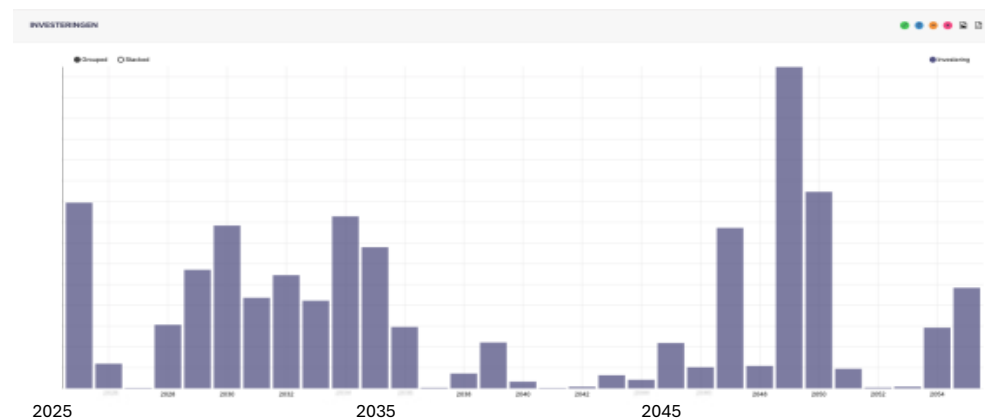

Kosten

Februari 2025
Start Pilot Riool Zuid

September 2026
AM loopt, maar nog niet geborgd

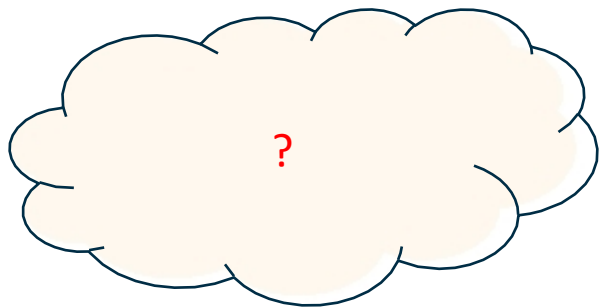

Toevoegen van informatie

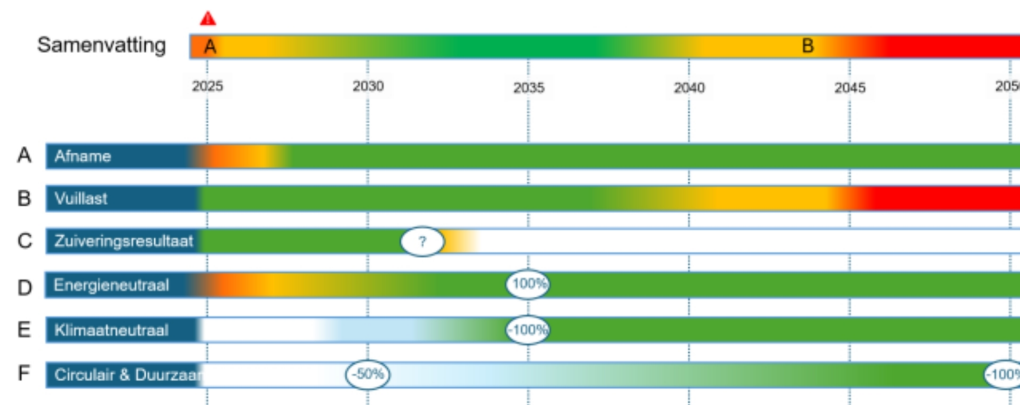
- Technisch einde levensduur alle assets Waterketen.
- Vervangingswaarde alle assets.
- Jaren 2031 t/m 2050.
- Vervangingswaarden aangepast obv gerealiseerde projecten.

Prestatie

Februari 2025
Start Pilot Riool Zuid

September 2026
AM loopt, maar nog niet geborgd

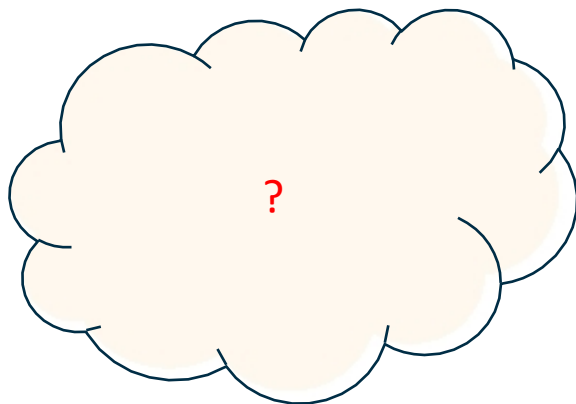

Toevoegen van informatie

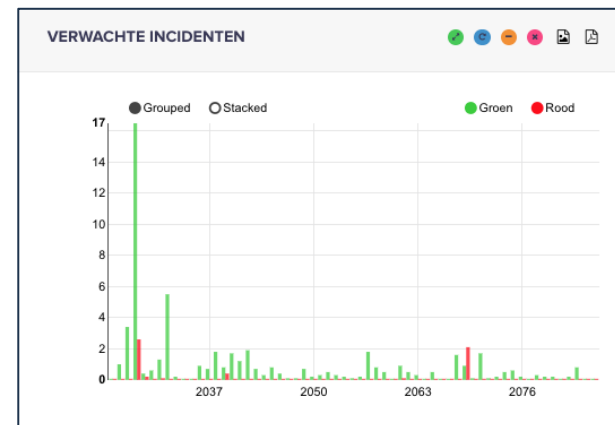
- Huidige afname-afspraken per gemeente.
- Update van afname-afspraken per gemeente.
- Prognose van ontwikkeling afname-afspraken.
- Systeemfunctioneren en invloed op afnamecapaciteit. (Wat KAN het systeem).
- (Deels) Concrete doelstellingen op ambities Energie neutraal, Klimaat neutraal, Circulair.
- Langjarig plan met maatregelen om deze doelstellingen te gaan halen.
- Prognoses over ontwikkeling vuillast.

Risico

Februari 2025
Start Pilot Riool Zuid

September 2025
Zuivering Eindhoven + Alle Leidingen toegevoegd

Toevoegen van informatie

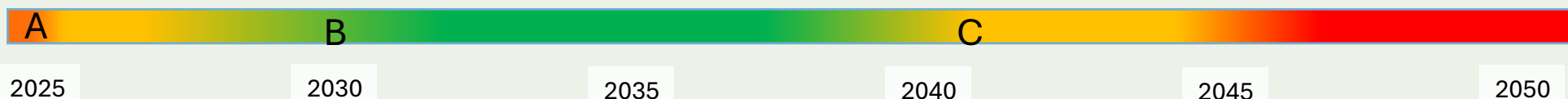
- Uniform gebruik risicobeoordeling.
- Risicoprofiel per leiding.

Eindhoven– Huidig Integraal beeld

1

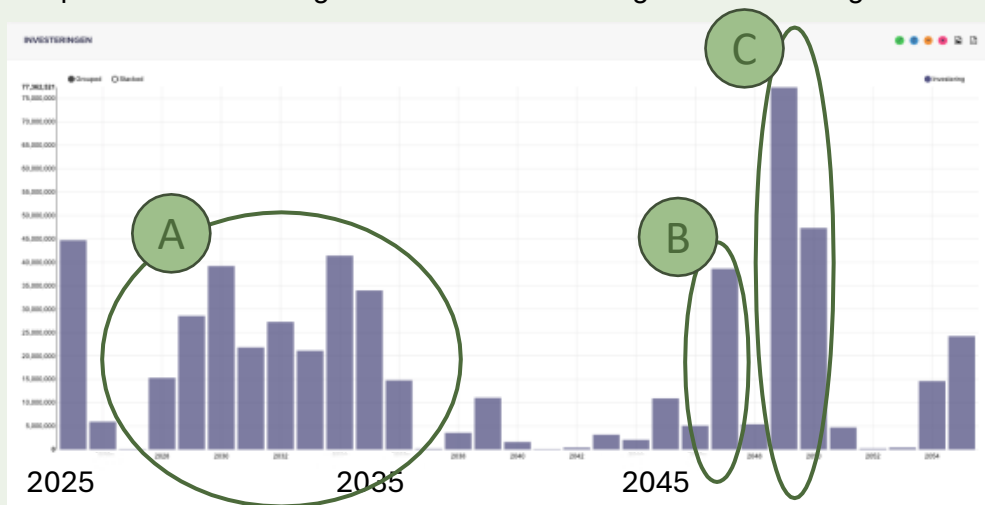
Gegeven de geplande maatregelen verwachten we qua doelrealisatie:

- A. Nu voldoen we nog niet overall aan de gestelde doelen.
- B. Vanaf 2030 lijken we goed te voldoen aan de gestelde doelen.
- C. Vanaf 2040 verwachten we weer af te gaan wijken van de gestelde doelen.

2

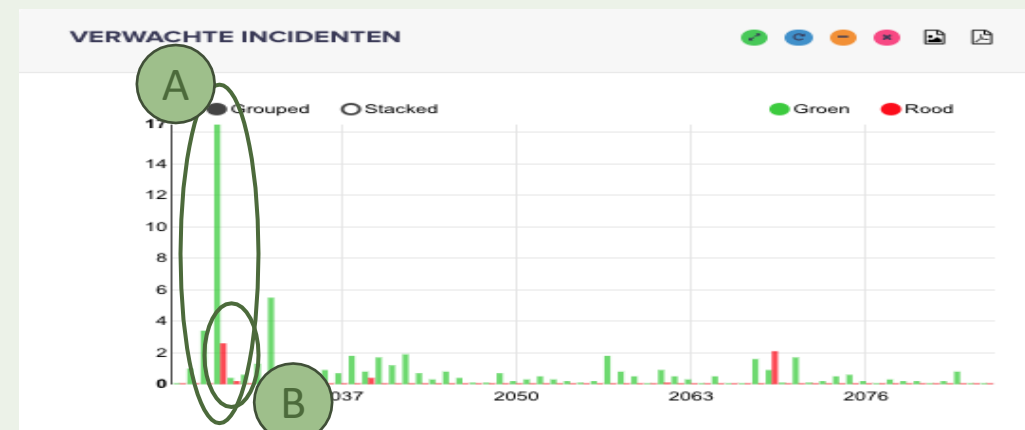
Die prestatieverwachting halen we als we de volgende investeringen doen:

- A. Vrij verval-leidingen die binnen komende 10 jaar einde levensduur zijn.
- B. Einde levensduur persleidingen
- C. Realisatie 4^e trap Eindhoven

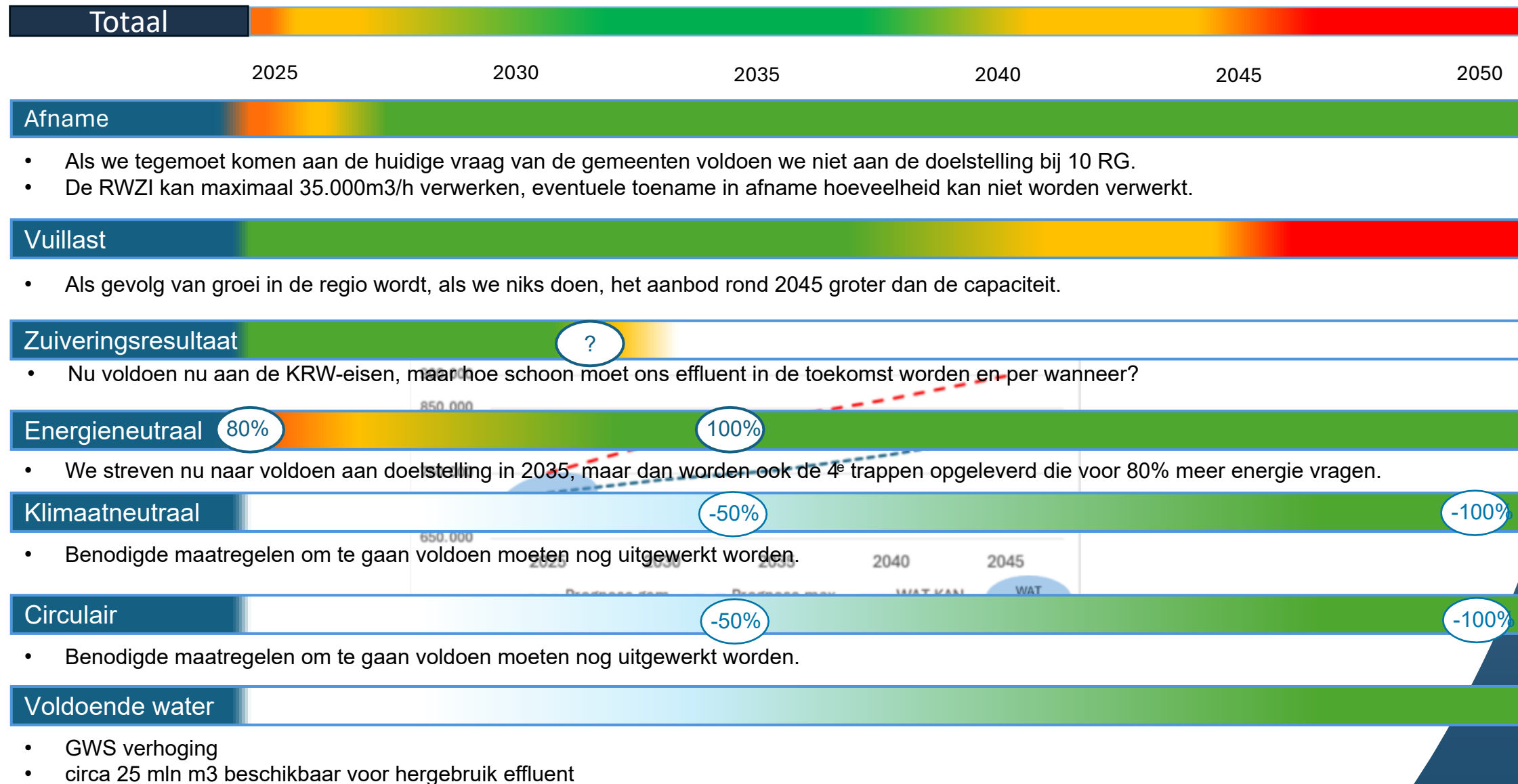
3

Bij het uitvoeren van dit programma verwachten we de volgende hoeveelheid incidenten. Groen zijn binnen het voorgenumen risicoprofiel, rood is daarbuiten.

- A. Hoog aantal acceptabele incidenten. Is dat dan nog acceptabel?
- B. Wat moeten we doen om deze onacceptabele incidenten te mitigeren?

Ambities en doelstellingen

Hoe draagt Asset Management bij aan de strategie: Transitiepad richting de waterketen van de toekomst?

- Inzicht in lange termijn doelstellingen en hoe we deze behalen (Prestaties)
- Veranderopgave programmeren en inzicht in investerings- en exploitatiebegroting (Kosten)
- Besluiten maken die voor voldoende flexibiliteit zorgen in de toekomst en calamiteiten op korte termijn voorkomen (Risico's)

Inzicht in drie typen veranderopgaven:

1

optimalisatieopgave

Doen wat je deed (structuur en spelregels blijven hetzelfde), maar beter of efficiënter

2

innovatieopgave

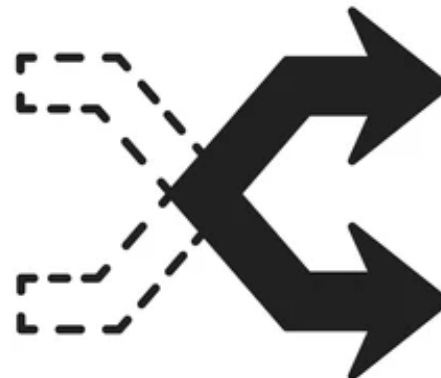
Ontwikkelen van een (fundamenteel) vernieuwing van doelen, rollen, spelregels en samenwerking

3

transitieopgave

Ander manier van denken, doen en organiseren om tot fundamentele verandering te komen en richting te geven een bredere transitie

Optimalisatie

Investeren in bestaande hoofdinfrastructuur is een no-regret maatregel

Ongeacht welk toekomstscenario werkelijkheid wordt, zal het overgrote deel van het afvalwater de komende decennia via de bestaande transportinfrastructuur naar onze zuiveringen blijven stromen.

De strategie is helder: het systeem niet vergroten, maar van binnenuit renoveren of 1-op-1 vervangen binnen het bestaande tracé. Dit noemen we de **hydraulische nul-lijn**.

Investeren in de bestaande hoofdinfrastructuur is geen keuze *tégen* vernieuwing (2) en transitie (3), maar een **voorwaarde** ervoor.

Optimalisatieopgave: doen wat we deden, maar beter en efficiënter

€1 mrd

vervangingswaarde cluster Eindhoven

106 km

transportleidingen – renoveren en vervangen

+5-7%

netto hydraulische druk tot 2040 – opvangen buiten bestaand systeem

Vernieuwing

De zuiveringen staan voor een innovatieopgave met aangescherpte eisen

RWZI Eindhoven zuivert dagelijks circa 100.000 m³ effluent voor 500.000 inwoners en 10 gemeenten. De zuiveringscapaciteit staat vanaf 2040 onder druk door groei van huishoudelijk én bedrijfsafvalwater.

Tegelijkertijd worden de eisen strenger. De herziene EU-richtlijn Stedelijk Afvalwater (ERSA) en de KRW (prioritaire stoffen) vragen om verwijdering van medicijnresten, microplastics en andere stoffen die het biologisch proces niet afbreekt. Dit vraagt om **vierde zuiveringstrappen** én **bronaanpak**.

De bestaande locaties (RWZI Eindhoven en slibverwerking Mierlo) blijven de komende 40-50 jaar leidend. We zetten in op **optimalisatie, uitbreiding en technologische vernieuwing** op deze locaties.

Innovatieopgave: fundamentele vernieuwing van doelen en technologie

KRW & ERSA

Strengere waterkwaliteitseisen vereisen aanvullende zuiveringsstappen

+50.000 woningen

Zuiveringscapaciteit staat onder druk vanaf 2040 door regionale groei

Ergieneutraliteit

Nieuwe zuiveringsstappen en groei bedreigen de huidige energiebalans

Transitie

Hoe de samenleving omgaat met water moet fundamenteel veranderen

De waterketen van de toekomst is een **hybride systeem** dat naadloos aansluit op de behoefte van het watersysteem. Water wordt circulair ingezet: zowel end-of-pipe (effluent hergebruik) als aan de bron (woning).

Deze transitie vindt grotendeels **buiten onze eigen assets** plaats: bij gemeenten, bedrijven, inwoners en het waterbedrijf. De 50.000 nieuwe woningen en nieuwe bedrijven tot 2040 zijn de grootste transitiekans.

De periode tot 2033 is bepalend: dan moeten de kaders staan zodat elk vervangingsbesluit in de keten een bewuste stap richting de waterketen van de toekomst is. Hierbij zijn we afhankelijk van de samenwerking met onze partners.

Transitieopgave: anders denken, doen en organiseren
Ook buiten onze assets

Samenwerking

Governance verschuift: wie doet wat in de keten moet opnieuw worden bepaald

Circulair water

Effluent beschikbaar voor grondwateraanvulling of hergebruik voor de mens

Woningbouwopgave

50.000 nieuwe woningen zijn dé kans om circulaire principes bij de bron in te bouwen

Tot slot: behandeling van Dilemma's

- **Energieneutraliteit vs. Schoon Water**
- **Centraal schaalvoordeel versus decentrale flexibiliteit**
- **Snel afkoppelen versus selectief afkoppelen**
- **Klimaatneutraliteit versus circulariteit**

Kenmerk: 315379/407811

Aan: De commissie waterkwaliteit en waterketen
Datum: **16 september 2026**
Onderwerp: Dilemmasessie rondom strategische inzichten als gevolg van invoeren asset management.

Inleiding

Binnen de waterketen en het assetmanagement werken we met doelstellingen op schoon water, voldoende water, energieneutraliteit, klimaatneutraliteit en circulariteit. Veel van die doelstellingen zijn ingestoken op 100% of maximaal. Dat getuigt van ambitie, maar veronderstelt dat alle doelen tegelijkertijd en in dezelfde mate haalbaar zijn. In de praktijk staan ze regelmatig op gespannen voet. Ook hebben we voor enkele doelen geen doelstelling.

De consequentie is dat een te strenge doelstelling op het ene thema risico's creëert voor het behalen van andere doelstellingen. Wie alles tegelijk maximaal nastreeft, riskeert op geen enkel thema daadwerkelijk resultaat te boeken.

Dit document presenteert dilemma's die het bestuur uitnodigen om expliciet te prioriteren: welke doelen zijn leidend, welke zijn volgend, en hoeveel spanning tussen doelen accepteren we?

Dilemma 1: Centraal schaalvoordeel versus decentrale flexibiliteit

Centrale zuivering op RWZI Eindhoven biedt schaalvoordelen: robuustere verwijdering, lagere kosten per m³, één beheerorganisatie. Decentrale zuivering bespaart transport, brengt hergebruik dichterbij en vermindert de belasting op het centrale systeem. De Brainportregio groeit met tienduizenden woningen. Iemand moet die groei opvangen.

Korte termijn: centraal is het pad van de minste weerstand: de organisatie, de kennis en de vergunningen zijn er al. Decentraal vraagt nieuwe competenties, governance-afspraken en verantwoordelijkheidsverdeling met gemeenten en woningcorporaties.

Lange termijn: uitbreiding van RWZI Eindhoven creëert een lock-in in het centrale model voor decennia. Decentrale pilots bouwen kennis op maar de groei van de regio gaat sneller dan de tijd die nodig is om alternatieven te beproeven. De bestuursvraag is: durven we de groei decentraal op te vangen voordat we bewezen hebben dat het werkt?

Dilemma 2: Snel afkoppelen versus selectief afkoppelen

Het eerste principe van de watertransitie luidt: elke druppel vasthouden en infiltreren. Het derde principe luidt: wat schoon is moet schoon blijven. Niet al het hemelwater dat afgekoppeld wordt is schoon genoeg om te infiltreren. Parkeerterreinen, bedrijventerreinen en drukke wegen bevatten PAK's, zware metalen en rubbergranulaat.

Korte termijn: selectief afkoppelen maakt het proces complexer en duurder: per locatie moet worden beoordeeld of de kwaliteit voldoende is voor infiltratie. Dat vertraagt het afkoppeltempo, terwijl de urgentie voor grondwateraanvulling groot is.

Lange termijn: ongestuurd afkoppelen riskeert dat we het grondwater vervuilen met stoffen die we er later niet meer uit krijgen. Dat ondermijnt de drinkwatervoorziening en de mogelijkheden voor hergebruik. De spanning is fundamenteel: maximaal afkoppelen dient de kwantiteitsdoelstelling maar kan de kwaliteitsdoelstelling ondermijnen.

Dilemma 3: Energieneutraliteit versus schoon water

Het waterschap heeft sinds 2025 de doelstelling energieneutraal te zijn. De herziene EU-Richtlijn Stedelijk Afvalwater verplicht uiterlijk in 2045 een vierde zuiveringstrap voor microverontreinigingen op RWZI Eindhoven. Die extra zuiveringstrap verhoogt het energieverbruik aanzienlijk. De Strategiestudie constateert dat de huidige energiebalans beperkt ruimte biedt voor toekomstige ontwikkelingen.

Korte termijn: vasthouden aan energieneutraliteit op locatie betekent dat investeringen in extra energieopwekking (biogas, zon, wind) voorrang krijgen boven of gelijktijdig lopen met de vierde zuiveringstrap. Dat verhoogt de totale investering en vergroot het ruimtebeslag op de RWZI-terreinen.

Lange termijn: als we schoon water boven energieneutraliteit stellen, verschuift de definitie: niet alles zelf opwekken, maar de netto-balans op een andere schaal sluiten. Stellen we energieneutraliteit voorop, dan kan dat het tempo van zuiveringsverbetering vertragen en daarmee de waterkwaliteitsdoelen en de mogelijkheden voor hergebruik van effluent beperken.

Dilemma 4: Klimaatneutraliteit versus circulariteit

De slibverwerking op de zuiveringen is een significante bron van methaan- en lachgasemissies. Tegelijkertijd is slibverwerking essentieel voor het terugwinnen van energie (biogas) en grondstoffen (fosfaat), en daarmee voor de circulariteitsdoelstelling. Beide doelstellingen zijn op 100% ingestoken.

Korte termijn: de technische mogelijkheden voor gelijktijdige emissiereductie en grondstofterugwinning zijn beperkt. Investeren in het een gaat ten koste van het ander. Beide tegelijk op maximaal scoren vergt een investeringsniveau dat niet beschikbaar is.

Lange termijn: technologische ontwikkeling kan de spanning verkleinen, maar de investeringsbeslissingen moeten nu worden genomen. Maximaal investeren in emissiereductie beperkt de ruimte voor circulaire innovaties. Maximaal inzetten op circulariteit betekent hogere broeikasgasemissies voor de komende decennia.

Kenmerk: 340736 / 406368

Aan de commissie BCF

Datum: 16 september 2026

Voorstel

1. Kennis te nemen van het ontwerp van de beleidsrijke wijzigingen van de Waterschapsverordening.
2. Aandachtspunten ten aanzien van de ontwerp Waterschapsverordening kenbaar te maken.

0. Korte samenvatting

De drie Brabantse waterschappen werken gezamenlijk aan een beleidsrijke wijziging van de Waterschapsverordening (WSV). De ontwerpverordening ligt van 7 augustus tot en met 18 september 2026 ter inzage. In de Waterbrief d.d. 14 juli 2026 werd het Algemeen Bestuur geïnformeerd over de aandachtspunten uit het participatietraject en de als gevolg hiervan voorgestelde wijzigingen van de ontwerp-WSV. Met dit voorstel wordt de commissie BCF in de gelegenheid gesteld om te reageren op de ontwerp-WSV. De in het Algemeen Bestuur d.d. 8 juli 2026 aangehouden motie "Water en bodem sturend geldt voor iedereen" kan hierbij worden meegenomen.

De uitkomsten van de bespreking in de commissie BCF worden meegenomen naar de definitieve WSV die in oktober/november ter besluitvorming in het Algemeen Bestuur voorligt.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Waterschap De Dommel werkt samen met de waterschappen Aa en Maas en Brabantse Delta aan een beleidsrijke wijziging van de WSV. Aanleiding hiervoor is dat de huidige verordening grotendeels is gebaseerd op beleid van vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet en onvoldoende aansluit op de doelen uit het Waterbeheerprogramma 2022-2027 en het handelingsperspectief voor de watertransitie. Met de voorgestelde wijzigingen worden nieuwe beleidsdoelen op het gebied van water en bodem sturend en klimaatbestendig bebouwd gebied juridisch verankerd.

De ontwerp WSV is opgesteld na een participatietraject met gemeenten, provincie, maatschappelijke organisaties, brancheorganisaties, ondernemers en inwoners. De ontwerpverordening ligt van 7 augustus tot en met 18 september 2026 ter inzage. In de Waterbrief d.d. 14 juli 2026 is het Algemeen Bestuur geïnformeerd over de aandachtspunten die vanuit het participatietraject zijn binnengekomen en over de als gevolg hiervan voorgestelde wijzigingen van de ontwerp-WSV. Daarbij is aangegeven dat de commissie BCF in de gelegenheid wordt gebracht om te reageren op de ontwerp-WSV. De uitkomsten worden meegenomen naar de definitieve WSV die in oktober/november ter besluitvorming in het Algemeen Bestuur voorligt.

1.2. Beleidscontext/Historie

Op 29 november 2023 stelde het Algemeen Bestuur de Waterschapsverordening Waterschap De Dommel en de bijbehorende Delegatieverordening vast. Dit met het oog op de invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024. Volgens deze wet moest het waterschap op 2 januari 2024 een Waterschapsverordening hebben ter vervanging van de Keur. De delegatiebepalingen die in de Keur stonden, zijn overgeheveld naar de Delegatieverordening.

De Waterschapsverordening bevat de regels die nodig zijn voor het beschermen van het watersysteem en het uitvoeren van de taken van het waterschap. Hierin is vastgelegd voor welke activiteiten burgers, bedrijven en overheden vergunningen nodig hebben, welke activiteiten onder algemene regels vallen en onder welke voorwaarden werkzaamheden in of nabij het watersysteem zijn toegestaan.

In de Delegatieverordening zijn de volgende beslissingsbevoegdheden opgenomen:

- AB: algemene bepalingen, aanwijzing *nieuwe* vergunningplichten of algemene regels, begripsbepalingen, overgangsrecht.
- DB: wijziging bestaande vergunningplichten of algemene regels, aanwijzing beperkingengebieden en werkingsgebieden (*gedelegeerde bevoegdheid*).

De beslissingsbevoegdheid voor de beleidsregels bij de Waterschapsverordening liggen wettelijk gezien altijd bij het DB.

De beleidsrijke wijziging van de WSV geeft uitvoering aan de doelstellingen uit het Waterbeheerprogramma 2022-2027 en de Nota Handelingsperspectief Watertransitie. De wijzigingen richten zich op de thema's water en bodem sturend en klimaatbestendig bebouwd gebied.

Het Algemeen Bestuur is gedurende het proces meerdere malen geïnformeerd via Waterbrieven en beeldvormende en oordeelsvormende bijeenkomsten. Daarnaast heeft in het voorjaar van 2026 een participatietraject plaatsgevonden waarin belanghebbenden zijn betrokken bij de verdere uitwerking van de voorstellen.

Op 8 juli 2026 dienden 50PLUS en PvdD de motie "Water en bodem sturend geldt voor iedereen" in. In deze motie wordt het verzoek gedaan aan het Dagelijks Bestuur om:

1. Bij de verdere uitwerking van de beleidsrijke Waterschapsverordening vast te houden aan:
 - a. Het uitgangspunt dat Water en Bodem Sturend voor alle ruimtelijke ontwikkelingen geldt.
 - b. De voorgestelde bergingseis van 100 mm. Deze norm mag niet worden afgezwakt vanwege woningbouw-, economische-, infrastructurele of financiële belangen, tenzij op objectieve waterhuishoudkundige gronden wordt aangetoond dat een gelijkwaardig of hoger beschermingsniveau wordt gerealiseerd.
2. Er bij gemeenten, provincie Noord-Brabant, het Rijk, Rijkswaterstaat, ProRail en overige initiatiefnemers op aan te dringen dat projecten binnen het beheergebied aantoonbaar voldoen aan de uitgangspunten van Water en Bodem Sturend en Klimaatbestendig Bebouwd Gebied.
3. Jaarlijks aan het algemeen bestuur te rapporteren hoe deze twee uitgangspunten zijn toegepast bij grootschalige ontwikkelingen binnen het beheergebied.

Deze motie is aangehouden tot de behandeling van dit onderwerp tijdens de beeld- en oordeelsvormende bijeenkomst in september. In de beeldvormende bijeenkomst wordt toegelicht op welke wijze de genoemde aandachtspunten zijn betrokken bij de totstandkoming van de WSV. Daarbij is het principe water en bodem sturend als leidend uitgangspunt gehanteerd en wordt ingegaan op de afstemming over de toepassing van de WSV bij ruimtelijke ontwikkelingen.

2. Doel/meetbaar effect

Met de beleidsrijke wijziging van de WSV worden de beleidsdoelen uit het Waterbeheerprogramma vertaald naar juridisch toepasbare regels. Hiermee wordt bijgedragen aan een klimaatbestendig watersysteem, het beter vasthouden van water in het gebied en het versterken van de uitvoerbaarheid van de watertransitie. De behandeling van de ontwerpverordening in de commissie BCF geeft de mogelijkheid om aandachtspunten vanuit het Algemeen Bestuur vroegtijdig te betrekken bij de verdere uitwerking van de definitieve WSV.

3. Uitwerking van het voorstel

3.1. Inhoud en argumenten

Ad 1. Kennis nemen van de ontwerp waterschapsverordening

Bijgevoegd is de ontwerp WSV. De ontwerp WSV bevat wijzigingen op het gebied van water en bodem sturend, klimaatbestendig bebouwd gebied en enkele Dommelspecifieke onderwerpen. De ontwerpverordening is opgesteld op basis van bestuurlijke keuzes, participatie en juridische uitwerking van de voorgestelde wijzigingen. Naar aanleiding van het participatietraject zijn verschillende voorgestelde wijzigingen aangepast. Met name ten aanzien van de compensatie-eis voor verhard oppervlak zijn veel reacties van gemeenten ontvangen, wat heeft geleid tot een aanpassing van deze regeling in de ontwerpverordening. De ontwerp waterschapsverordening en bijbehorende stukken zijn te raadplegen via onderstaande links:

- Ontwerp WSV: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/wsb-2026-20722.html>
- Ontwerp beleidsregels en hydrologische uitgangspunten: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/wsb-2026-20683.html>

Samenvattend zijn voor de onderstaande 13 onderdelen/activiteiten wijzigingen opgenomen in de ontwerp-WSV.

Wijzigingen water en bodem sturend:

1. Dempen en graven van oppervlaktewater,
2. Aanleggen van duikers,
3. Graven van poelen,
4. Onderbemalen,
5. Aanbrengen van peilregulerende werken in B-watergangen,
6. Aanpassing van regels voor het profiel van vrije ruimte.

Wijzigingen klimaatbestendig bebouwd gebied:

7. Toename van verhard oppervlak,
8. Wijzigen en afkoppelen van verhard oppervlak,
9. Retourbemalen.

Dommelspecifieke wijzigingen:

10. Verwijderen van duikers in A-watergangen vergunningplichtig maken.
11. Generieke stop op de realisatie van nieuwe grondwaterputten.
12. Verankeren van reserveringsgebieden voor waterberging.
13. Geen nieuwe geïsoleerde wateren toestaan.

Ad 2. Aandachtspunten van de commissie ophalen

De hoofdstukken 2, 3 en 5 van de WSV heeft het Algemeen Bestuur gedelegeerd aan het Dagelijks Bestuur. Dit is de bevoegdheid tot vaststelling van naar buiten werkende regels (in het bijzonder vergunningplichten en algemene regels) van de WSV. De hoofdstukken 1, 4 en

6 zijn niet gedelegeerd aan het Dagelijks Bestuur. Dit is het algemene kader van de WSV: de begripsbepalingen in de verordening, beoordelingsregels voor vergunningsplichtige activiteiten en overgangsbepalingen. Deze bevoegdheidsverdeling komt overeen met de bevoegdheidsverdeling die destijds is gemaakt op basis van de Keur.

In de wijziging van de WSV die nu wordt voorbereid wordt er een nieuw hoofdstuk 6 toegevoegd: het aanbrengen, wijzigen of afkoppelen van verhard oppervlak. Dit is een nieuw hoofdstuk, dat niet aan het Dagelijks Bestuur is gedelegeerd. De overgangsbepalingen die nu in hoofdstuk 6 zijn opgenomen (en niet zijn gedelegeerd), worden dan hoofdstuk 7.

Hoewel de besluitvormende bevoegdheid van de voorgestelde wijzigingen grotendeels bij het Dagelijks Bestuur ligt, wordt het belangrijk geacht het Algemeen Bestuur actief te betrekken bij de verdere totstandkoming van de WSV. De commissie wordt daarbij in de gelegenheid gesteld aandachtspunten mee te geven ten aanzien van de ontwerp-WSV. Tijdens de periode van terinzagelegging kunnen belanghebbenden zienswijzen indienen. De opbrengst van deze formele inspraakreacties wordt samen met de aandachtspunten vanuit de commissie betrokken bij de verdere uitwerking van de definitieve WSV en de uiteindelijke besluitvorming in november 2026.

3.2. Risico's

De onderstaande risico's geven de belangrijkste aandachtspunten weer bij de verdere ontwikkeling van het waterbeleid en de verordening. Om deze risico's te beheersen, wordt ingezet op een zorgvuldige afweging van beleidskeuzes en vroegtijdige afstemming met gemeenten. Hiermee kan de uitvoerbaarheid, samenhang en toepasbaarheid van de regelgeving worden versterkt.

1. Risico's met betrekking tot inhoud, draagvlak en uitvoerbaarheid

De voorgestelde compensatie-eisen (80 en 100 mm) en regels voor herinrichting en afkoppelen kunnen de uitvoerbaarheid van projecten beperken en leiden tot vertraging van woningbouw en andere ruimtelijke ontwikkelingen. Daarnaast kunnen deze eisen het draagvlak verminderen en de samenwerking met gemeenten onder druk zetten, mede doordat sommige maatregelen raken aan gemeentelijke bevoegdheden.

2. Risico's rondom integraliteit

De huidige uitwerking richt zich voornamelijk op de thema's water en bodem sturend en klimaatbestendig bebouwd gebied, zonder een integrale herziening van de verordening. Hierdoor bestaat het risico dat keuzes onvoldoende in samenhang worden afgewogen, waardoor maatregelen binnen het ene thema ongewenste gevolgen kunnen hebben voor andere onderdelen van de watertransitie.

3. Risico's bij voortzetting van de bestaande WSV

Het verder aanpassen van de huidige verordening bouwt voort op een onvoldoende robuuste basis en combineert oude en nieuwe beleidsuitgangspunten, wat ten koste kan gaan van de samenhang en duidelijkheid. Bovendien sluit de verordening juridisch en technisch niet goed aan op de Omgevingswet, waardoor de kwaliteit en toepasbaarheid van de regelgeving onder druk komen te staan.

4. Financiën

De behandeling van de ontwerp WSV leidt niet tot aanvullende financiële consequenties. Eventuele financiële gevolgen van de voorgestelde wijzigingen worden betrokken bij de verdere implementatie van de WSV. Het betreft de volgende te verwachten financiële consequenties als gevolg van de voorgestelde wijzigingen:

- Er is een risico op extra kosten door een toename van de benodigde capaciteit voor het beoordelen van vergunningaanvragen en het adviseren over de compensatie-eis voor verhard oppervlak.
- Daarnaast is de verwachting dat de vergunningplicht voor retourbemaling (conform voorliggend voorstel alleen voor buiten bebouwd gebied), leidt tot extra kosten voor (vervangings)werkzaamheden van/aan onze (pers)leidingen. Momenteel (tijdens de inspraakperiode) worden de financiële gevolgen en mogelijke beheersmaatregelen in beeld gebracht zodat deze meegenomen kunnen worden bij de besluitvorming van de WSV.

5. Uitvoering en evaluatie

5.1 Bestuurlijke vervolgstappen:

- Terinzagelegging ontwerp WSV van 7 augustus tot en met 18 september 2026.
- Verwerken van de ontvangen zienswijzen en bestuurlijke aandachtspunten.

Vanwege het strakke tijdpad worden de voorstellen gefaseerd behandeld. Prioriteit ligt daarbij bij de onderdelen die door het AB moeten worden vastgesteld. Deze worden daarom eerst aan het DB voorgelegd, zodat besluitvorming door het AB tijdig kan plaatsvinden.

Vervolgens besluit het DB over de onderdelen die binnen zijn eigen bevoegdheid vallen.

- Voorleggen van de definitieve WSV voor bestuurlijke besluitvorming AB:
 - 14 oktober commissie beeldvormend
 - 28 oktober commissie oordeelsvormend
 - 18 november AB besluitvormend

Daarna volgt besluitvorming voor de onderdelen waarover het Dagelijks Bestuur kan besluiten op 1 december.

5.2 Externe communicatie:

Het ontwerp is openbaar beschikbaar gesteld gedurende de terinzagelegging.

Belanghebbenden zijn geïnformeerd over de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

Daarnaast zijn deelnemers aan het participatietraject geïnformeerd over de wijzigingen, het participatieverslag en het vervolgproces.

5.3 Bestuurlijke evaluatie:

N.v.t.

Bijlagen

Bijlage 1: Toelichting op presentatie

Waterschapsverordening

Inhoudsopgave en doel

Inhoudsopgave:

1. Inleiding
2. Proces
3. De wijzigingen
4. Participatie
5. Ontwerp Waterschapsverordening
6. Vervolg

Het doel van deze presentatie is om het AB te informeren, zodat in de commissie BCF aandachtspunten ten aanzien van de ontwerp Waterschapsverordening kenbaar kunnen worden gemaakt.

1. Inleiding: De Waterschapsverordening

- In de Waterschapsverordening staan de regels voor activiteiten bij o.a. beken, sloten en gemalen.
- Het is het wetboek van een waterschap met als doel het beheren en beschermen van het watersysteem
- Ieder waterschap heeft een eigen Waterschapsverordening.
- De Waterschapsverordening is digitaal.
- Vanaf 1 januari 2024 is de Keur technisch en zonder beleidsmatige wijzigingen (beleidsarm) omgezet naar de Waterschapsverordening en de Delegatieverordening.
- De laatste beleidsrijke wijziging van de Keur heeft in 2015 plaatsgevonden.

1. Inleiding: Inzet van instrumenten

- Waterschapsverordening is één van de instrumenten die het waterschap kan inzetten. Andere instrumenten zijn bijv. programma's en stimuleringsregelingen.
- Om de watertransitie te behalen moeten meerdere instrumenten worden ingezet.

1 Inleiding: Onderdelen Waterschapsverordening

- De Waterschapsverordening bestaat uit twee onderdelen:
 - Juridisch stuk: hierin staan regels die zijn gekoppeld aan activiteiten. Uit de verordening blijkt wat wel en niet mag en of er een vergunning of melding nodig is voor een activiteit.
 - Kaart: welke regels gelden waar?

Regels zijn gekoppeld aan een gebied.

1. Inleiding: Beslissingsbevoegdheid

Waterschapsverordening en Delegatieverordening

- AB: algemene bepalingen, aanwijzing *nieuwe* vergunningplichten of algemene regels, begripsbepalingen, overgangsrecht.
- DB: wijziging bestaande vergunningplichten of algemene regels, aanwijzing beperkingengebieden en werkingsgebieden (*gedelegeerde bevoegdheid*).

Beleidsregels bij de Waterschapsverordening:

Altijd DB

1. Inleiding: Aanleiding nieuwe WSV

- Waterschapsverordening nog gebaseerd op WBP4.
- Ontwikkelingen o.a. water en bodem sturend, verstedelijkingsopgave moeten nog worden meegenomen in de WSV.
- Onderdelen van de watertransitie (WBP5) moeten nog worden verankerd in regels.

1. Inleiding: Uitgangspunten beleidsrijke WSV

- Brabantbreed. Gezamenlijk optrekken maar verordening hoeft niet identiek te zijn.
- Ruimte voor waterschapsspecifieke wijzigingen.
- Starten met onderwerpen waar we elkaar op lijken te vinden (Water en Bodem sturend – en Klimaatbestendig bouwen).
- De onderwerpen grondwater, waterkwaliteit en waterveiligheid volgen een autonoom spoor van beleidsontwikkeling en worden dus niet meegenomen in deze wijzigingsronde van de WSV.
- Beleidsrijke wijziging (dus geen nieuwe WSV).

1. Inleiding: Beleidsregels

- Naast de Waterschapsverordening zijn er verschillende beleidsregels. Bijvoorbeeld de beleidsregel voor het dempen en graven van oppervlaktewaterlichamen.
- Het waterschap gebruikt de beleidsregels bij het beoordelen van vergunningsaanvragen.
- De beleidsregels geven nadere invulling aan hoe het waterschap de regels toepast.
- De beleidsregels zijn niet opgenomen in de Waterschapsverordening en worden apart gepubliceerd.
- Het DB stelt beleidsregels vast, het AB wordt hierover geïnformeerd.

2. Proces: Drie fasen

1. Beleidsontwikkeling: wat willen we regelen?
2. Uitwerking en participatie: hoe moeten we dit regelen? In de verordening of in de beleidsregels? Wat vindt de omgeving?
3. Besluitvorming en verwerking in DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet): via het DSO is de Waterschapsverordening voor iedereen raadpleegbaar.

3. Wijzigingen water en bodem sturend

1. Dempen en graven van watergangen/slootjes

[Lees meer](#)

2. Nieuwe duiker plaatsen

[Lees meer](#)

3. Een poel graven

[Lees meer](#)

4. Onderbemalingen

[Lees meer](#)

5. Peilregulerende werken in B-watergangen weghalen

[Lees meer](#)

6. Profiel van vrije ruimte - watersysteem

[Lees meer](#)

3. Wijzigingen klimaatbestendig bebouwd gebied

7. Toename verhard oppervlak

[Lees meer](#)

8. Bestaand verhard oppervlak aanpassen of afkoppelen

[Lees meer](#)

9. Retourbemalen

[Lees meer](#)

3. Wijzigingen Dommelspecifiek

1. Vergunningplicht voor verwijderen van duikers in A-watergangen

Lees meer en reageer

2. Algemene stop op de realisatie van nieuwe putten

Lees meer en reageer

3. Verankering reserveringsgebieden waterberging

Lees meer en reageer

4. Geen nieuwe geïsoleerde wateren graven

Lees meer en reageer

4. Participatie: Aanpak

- Participatietraject uitgevoerd in het voorjaar van 2026 ten behoeve van de beleidsrijke wijziging van de Brabantbrede waterschapsverordening.
- Betrokkenheid van gemeenten, provincie, omgevingsdiensten, terreinbeheerders, natuur- en milieuorganisaties, agrarische organisaties, bouw- en vastgoedsector, ondernemers en inwoners.
- Participatie ingericht als praktijktoets, gericht op de werkbaarheid en uitvoerbaarheid van de voorgestelde regels.
- Inzet van verschillende participatievormen: ambtelijke overleggen en bijeenkomsten, een online participatieplatform, webinars en de mogelijkheid om schriftelijk te reageren.

4. Participatie: Opbrengst

- Via het participatieplatform zijn in totaal 304 reacties ontvangen op de voorgestelde wijzigingen.
- Breed draagvlak voor de doelen van de watertransitie, waaronder klimaatbestendig bouwen en het langer vasthouden van water.
- Veel reacties hadden betrekking op de uitvoerbaarheid van de regels voor verhard oppervlak en retourbemaling. Alle gemeenten in ons beheergebied hebben hun kritiek hierop met ons gedeeld. Waaronder 13 gemeenten die hierover ook een brief verstuurd hebben aan het DB. De kritiek gaat vooral over de compensatie-eis van 100 mm.
- Gemeenten vroegen om meer tijd, bestuurlijke afstemming, samenwerking en ruimte voor maatwerk bij de verdere uitwerking van de regels.
- Er is gewezen op het belang van duidelijke definities, betere onderbouwing en een goede aansluiting op bestaand gemeentelijk beleid.

4. Participatie: Aanpassingen

- De participatie heeft geleid tot aanpassing van diverse voorstellen, waaronder:
 - Voor de compensatie-eis binnen bebouwd gebied toe te werken naar 100 mm met een tussenstap van 80 mm;
 - vergunningplicht voor retourbemaling alleen buiten bebouwd gebied;
 - meldingsplicht in plaats van vergunningplicht voor het verwijderen van peilregulerende werken.
- Daarnaast is besloten meer tijd te nemen voor overleg met gemeenten, verdere uitwerking van de regels en een aangepast inspraak- en besluitvormingstraject.

5. Ontwerp Waterschapsverordening

- De resultaten van de participatie zijn verwerkt in een ontwerp Waterschapsverordening.
- Het dagelijks bestuur heeft de ontwerp Waterschapsverordening op 14 juli vastgesteld.
- De ontwerp Waterschapsverordening ligt van 7 augustus tot en met 18 september 2026 ter inzage.
- Tijdens deze periode kunnen inwoners, bedrijven, gemeenten en andere belanghebbenden een zienswijze indienen op de ontwerpverordening. Ook de commissie BCF kan zaken meegeven aan het dagelijks bestuur.
- Parallel aan de inspraakperiode vindt verdere afstemming plaats met gemeenten, met name over de uitwerking van de regels voor verhard oppervlak.
- Na afloop van de terinzagelegging worden de ontvangen zienswijzen beoordeeld en verwerkt.
- De uitkomsten van de inspraak en de commissiebehandeling worden betrokken bij de definitieve besluitvorming over de Waterschapsverordening.

Kenmerk: 406872 / 406873

Aan het algemeen bestuur

Datum: 30 september 2026

Jaareindeverwachting 2026-2 (JEV2026-2)

Voorstel

1. Kennis te nemen van de Jaareindeverwachting 2026-2
2. In te stemmen met de kostenoverschrijding beleidsveld Waterketen deze blijkt uit de opgenomen in de Jaareindeverwachting 2026-2 en de daarbij behorende begrotingswijziging.
3. In te stemmen met de wijziging van de begroting 2026 en de onttrekking voor de bij de jaarrekening 2025 gevormde bestemmingsreserve afwaardering immateriële vaste activa.

0. Korte samenvatting

Bij het herijken van de P&C cyclus is afgesproken dat het AB in het najaar wordt voorzien in een financiële jaareindeverwachting van het lopende jaar, zodat het AB:

- beschikt over een realistische jaareindeverwachting, zodat er sprake kan zijn van een realistische Beleidsbegroting met bijbehorende tarieven.
- in de gelegenheid is om opmerkingen mee te geven aan het DB in voorbereiding van de Beleidsbegroting 2027.

Het DB neemt de opmerkingen naar aanleiding van de beeldvormende en oordeelsvormende bijeenkomsten meer richting de voorbereiding van de beleidsbegroting 2027.

Het algemene beeld is positief. Op basis van de huidige inzichten zijn geen substantiële financiële risico's geïdentificeerd die de Jaareindeverwachting 2026-1 ondermijnen.

De financiële rapportage bevat een verwachte onrechtmatigheid bij het beleidsveld Waterketen. Naar aanleiding hiervan is een begrotingswijziging opgesteld die in dit voorstel formeel wordt voorgelegd aan het AB ter besluitvorming.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

De Jaareindeverwachting 2026-2 omvat de ontwikkeling van de financiële resultaten van de maanden januari tot en met augustus. De Jaareindeverwachting 2026-2 is geen bestuursrapportage (Burap) maar een financiële thermometer die een doorkijk geeft naar het verwachte resultaat eind 2026. De rapportage maakt inzichtelijk welke ontwikkelingen en risico's van invloed kunnen zijn op de jaaruitkomst, zodat waar nodig tijdig kan worden bijgestuurd.

1.2. Beleidscontext/Historie

Het AB heeft ingestemd met het herijken van de P&C cyclus en de P&C producten aan te passen naar 2-buraps en een tussentijdse financiële rapportage tot en met augustus 2026.

2. Doel/meetbaar effect

Met de jaareindeverwachting 2026-2 legt het dagelijks bestuur verantwoording af aan het Algemeen Bestuur en wordt voldaan aan de toezegging om een tussentijdse financiële update te geven en daarmee het AB de gelegenheid te geven om bij te sturen. Daarnaast wordt het AB in de gelegenheid gesteld om opmerkingen mee te geven aan het DB in het kader van de voorbereiding van de Beleidsbegroting 2027.

3. Uitwerking van het voorstel

3.1. Inhoud en argumenten

Exploitatie

De Jaareindeverwachting 2026-2 is positief. Op basis van de huidige inzichten zijn geen substantiële risico's geïdentificeerd die de Jaareindeverwachting 2026-1 ondermijnen.

Overzicht Baten en Lasten (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2026 na wijziging	Realisatie t/m augustus 2026	JEV 2026-1	JEV 2026-2
Watersysteem					
Lasten	51.413	50.693	28.164	45.852	47.841
Baten	1.106	1.106	989	1.594	1.932
Totaal Nettolasten	-50.308	-49.588	-27.176	-44.257	-45.910
Waterketen					
Lasten	59.675	60.955	42.873	60.955	61.425
Baten	3.505	3.505	1.229	3.725	4.081
Totaal Nettolasten	-56.169	-57.449	-41.644	-57.230	-57.344
Bestuur en Bedrijfsvoering					
Lasten	105.537	107.890	62.179	107.890	107.843
Baten	14.115	14.115	9.993	14.116	14.531
Totaal Nettolasten	-91.422	-93.775	-52.187	-93.774	-93.312
Totaal netto kosten programmaplan	-197.900	-200.813	-121.006	-195.262	-196.566
Dekkingsmiddelen	192.480	192.480	180.842	192.480	193.172
Onvoorzien	-834	-834	-	-834	-834
Saldo baten en lasten	-6.254	-9.167	59.836	-3.616	-4.228

Op basis van de inzichten per augustus wordt de Jaareindeverwachting 2026 geraamd op een tekort van 4,2 mln. Ten opzichte van de Jaareindeverwachting 2026-1 betekent dit een beperkte "verslechtering" van circa 0,6 mln. (- € 4,228 mln / - € 3,616 mln). De Jaareindeverwachting 2026-2 blijft daarmee binnen de bandbreedte van het eerder geschetste financiële beeld bij Jaareindeverwachting 2026-1 [bandbreedte tussen € 1,884 mln en - € 4,8 mln] en ligt onder het begrote tekort van - € 9,2 mln Begroting na wijziging.

De gehanteerde systematiek van het bepalen van de bandbreedtes, monitoring en sturing biedt op dit moment een beter inzicht om bij te sturen. Op basis hiervan is er geen aanleiding de prognose wezenlijk bij te stellen.

Investerings

Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2026 na wijziging	Realisatie t/m augustus 2026	JEV 2026-1	JEV 2026-2
Uitgaven	48.526	36.036	11.769	36.036	32.575
Inkomsten	16.734	19.463	879	19.463	21.472
Totaal netto uitgaven Watersysteem	31.792	16.573	10.891	16.573	11.103
Uitgaven	64.269	54.965	28.105	54.965	56.570
Inkomsten	2.302	4.256	1.351	4.256	3.950
Totaal netto uitgaven Waterketen	61.967	50.708	26.754	50.708	52.620
Uitgaven	6.207	5.419	2.080	5.419	3.900
Inkomsten	-	-	0	-	0
Totaal netto uitgaven Bestuur & Bedrijfsvoering	6.207	5.419	2.080	5.419	3.900
Uitgaven	119.002	96.420	41.954	96.420	93.045
Inkomsten	19.037	23.719	2.230	23.719	25.422
Totaal netto uitgaven WDD	99.966	72.700	39.724	72.700	67.623

Watersysteem

De actualisatie van de projectramingen laat zien dat de verwachte investeringsrealisatie binnen het programma Watersysteem afneemt van 16,6 mln. in Jaareindeverwachting 2026-1 naar € 11,1 mln. in Jaareindeverwachting 2026-2. De belangrijkste oorzaken zijn:

- Hogere inkomsten op investeringsprojecten, € 2 mln.
- Vertragingen in de uitvoering van projecten, € 3,1 mln.
- Bijstellingen op projectenniveau, € 0,4 mln.

De vertragingen zijn deels het gevolg van bewuste keuzes om projecten doelmatiger uit te voeren en de risico's te beperken (o.a. € 1,5 mln. ten behoeve van de vervanging van de stuw bij Bortel) waardoor een deel van de uitvoering verschuift naar 2027. De lagere investeringsrealisatie heeft gevolgen voor de ontwikkeling van de kapitaallasten, maar leidt op dit moment niet tot een wezenlijke wijziging van de Jaareindeverwachting 2026-2.

Waterketen

De actualisatie laat zien dat de verwachte investeringsrealisatie licht toeneemt naar € 52,6 mln. ten opzichte van de Jaareindeverwachting 2026-1 van € 50,7 mln. De gezamenlijke inspanningen binnen het assetmanagement werpen hiermee de vruchten af, wat leidt tot steeds betrouwbaardere prognoses.

Bestuur en Bedrijfsvoering

De actualisatie laat zien dat de verwachte investeringsrealisatie afneemt van € 5,4 mln. in Jaareindeverwachting 2026-1 naar € 3,9 mln. in Jaareindeverwachting 2026-2. Uitstel van het project Huisvesting 3.0 naar 2027 is hiervan de oorzaak.

Rapportage majeure projecten

De rapportage majeure projecten is nu niet opgenomen en wordt later apart geagendeerd voor bespreking in het AB.

Begrotingsrechtmatigheid Exploitatie

De huidige Jaareindeverwachting 2026-2 laat binnen beleidsveld Waterketen een verwachte overschrijding van de begrote *lasten* zien € 0,4 mln (€ 60,955 mln. Begroting na wijziging naar € 61,425 mln. Jaareindeverwachting 2026-2). Deze overschrijding wordt met name veroorzaakt door hogere kosten goederen en diensten, oa de verwerking van slibkoek SNB en afvoer roostergoed.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2026 na wijziging	Realisatie t/m augustus 2026	JEV 2026-1	JEV 2026-2
Waterketen					
Lasten	59.675	60.955	42.873	60.955	61.425
Baten	3.505	3.505	1.229	3.725	4.081
Totaal Nettolasten	-56.169	-57.449	-41.644	-57.230	-57.344

Op grond van de geldende rechtmatigheidsvereisten wordt deze verwachte overschrijding nu aan het Algemeen Bestuur voorgelegd. Met deze vaststelling van de verwachte overschrijding van de lasten met € 0,4 mln. wordt de begroting in overeenstemming gebracht met de meest actuele inzichten en draagt bij aan het voorkomen van een begrotingsonrechtmatigheid in 2026. Over deze werkwijze is het Algemeen Bestuur eerder geïnformeerd.

Voorstel 2:

In te stemmen met de kostenoverschrijding beleidsveld Waterketen deze blijkt uit de opgenomen in de Jaareindeverwachting 2026-2 en de daarbij behorende begrotingswijziging.

Begrotingsrechtmatigheid Investerings

Voor de investeringen geldt dat er geen sprake is van mogelijke onrechtmatigheden en op basis van de beschikbare informatie er geen aanleiding is om een overschrijding te verwachten. Investerings worden beoordeeld over de gehele programmaperiode en niet per jaarschijf.

Financiële onzekerheden

Bij het opstellen van de begroting 2026 is geen rekening gehouden met bandbreedtes voor financiële onzekerheden. In de Jaareindeverwachting 2026-1 zijn deze voor het eerst expliciet gemaakt voor een beperkt aantal posten waarvan de financiële uitkomst ten tijde van de begroting nog onvoldoende voorspelbaar was. Het betrof de pilot Herwaardering gronden, de stimuleringsregelingen en het personeelsbudget. De actualisatie in de Jaareindeverwachting 2026-2 laat zien dat de financiële ontwikkelingen op deze onderdelen binnen de in Jaareindeverwachting 2026-1 geschetste bandbreedtes blijven. Daarmee bevestigt de nieuwe Jaareindeverwachting het eerder gepresenteerde beeld en zijn er geen aanwijzingen dat deze onzekerheden leiden tot een wezenlijke afwijking.

Aanvullende onzekerheden

Tijdens het proces van de totstandkoming van de Jaareindeverwachting is een aantal onzekerheden geïdentificeerd die onderstaand worden toegelicht:

Stimuleringsregelingen

Het bestuur heeft eerder aandacht gevraagd voor de voortgang en effectiviteit van de diverse stimuleringsregelingen. De werkelijkheid blijft dat de uitputting van de stimuleringsregelingen wispelturig en lastig te voorspellen is. Door onder andere communicatie en het verlagen van de drempels wordt geprobeerd de regeling bekender en aantrekkelijker te maken. Dit zal in 2026 naar verwachting niet leiden tot een grotere uitputting van de begrote lasten in 2026. Om die reden is de Jaareindeverwachting naar beneden bijgesteld. De effectiviteit van de ingezette beheersmaatregelen moet in 2027 zichtbaar worden.

Waterschapsbelasting en kwijtschelding

Er bestaat een onzekerheid in de ontwikkeling van de waterschapsbelastingopbrengsten en omvang van de kwijtscheldingen. In de Jaareindeverwachting is nu aangesloten bij de door de BSOB aangeleverde gegevens. Op basis van de huidige inzichten kan dit resulteren in een financieel effect van circa € 0,5 mln nadeel tot € 2,5 mln. voordeel.

Projecten

Daarnaast bestaat er nog onzekerheid over projecten 2026 die niet voldoen aan het activeringsbeleid ter grootte van € 1,25 mln. en dientengevolge als lasten moeten worden verwerkt. Door vertragingen in projecten bestaat er nog een onzekerheid in de omvang van de kapitaallasten met een maximaal verwachte impact van € 0,8 mln.

Conclusie

Het DB concludeert dat de organisatie financieel op koers ligt en op dit moment, met uitzondering van de begrotingsonrechtmatigheid van € 0,4 mln. in de exploitatie van Waterketen, geen aanleiding geeft voor aanvullende bestuurlijke interventies. De huidige inzichten geven vertrouwen dat de afgesproken doelstellingen binnen de beschikbare financiële kaders worden gerealiseerd. Ontwikkelingen die extra aandacht vragen, worden actief gevolgd en waar nodig tijdig aan het Algemeen Bestuur voorgelegd.

Het werken met bandbreedtes helpt bij de duiding van de financiële verwachting en doet recht aan de onzekerheden en risico's hierbinnen. De meerwaarde van de toepassing van bandbreedtes wordt ook voor de Beleidsbegroting 2027 toegepast. Hiermee zijn we in 2027 in staat om realistischer te programmeren, prioriteren en begroten.

Opvolging bestuursbesluit bij Jaarrekening 2025

Bij de bestemming van het resultaat 2025 is door het AB besloten om een bestemmingsreserve te vormen voor de afwaardering van een gedeelte van de immateriële vaste activa waarvan het bestaan niet meer is vast te stellen. In 2026 wordt ter dekking van deze afwaardering een onttrekking uit de bij de jaarrekening 2025 gevormde bestemmingsreserve als besluit voorgelegd aan het AB.

Voorstel 4:

In te stemmen met de wijziging van de begroting 2026 en de onttrekking voor de bij de jaarrekening 2025 gevormde bestemmingsreserve afwaardering immateriële vaste activa.

3.2. Risico's

De risico's zijn bovenstaand toegelicht.

4. Financiën

nvt

5. Uitvoering en evaluatie

5.1 Bestuurlijke vervolgstappen:

Geen

5.2 Externe communicatie:

Niet van toepassing

5.3 Bestuurlijke evaluatie:

Het Algemeen Bestuur wordt verzocht de nieuwe opzet van de Jaareindeverwachting te evalueren, met name in hoeverre deze bijdraagt aan de mogelijkheid om op basis van actuele inzichten de begroting voor te bereiden en zo nodig bij te sturen. De uitkomsten worden benut voor de verdere doorontwikkeling van de P&C-cyclus. Aansluitend vindt een ambtelijke evaluatie plaats.

Hoogachtend,

het dagelijks bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Besluit

Jaareindeverwachting 2026-2

Het Algemeen Bestuur besluit conform voorstel

1. Kennis te nemen van de Jaareindeverwachting 2026-2
2. In te stemmen met de kostenoverschrijding beleidsveld Waterketen deze blijkt uit de opgenomen in de Jaareindeverwachting 2026-2 en de daarbij behorende begrotingswijziging.
3. In te stemmen met de wijziging van de begroting 2026 en de onttrekking voor de bij de jaarrekening 2025 gevormde bestemmingsreserve afwaardering immateriële vaste activa.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 30 september 2026.

het Algemeen Bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Jaareindeverwachting 2026-2

9 september 2026

Herijking P&C cyclus

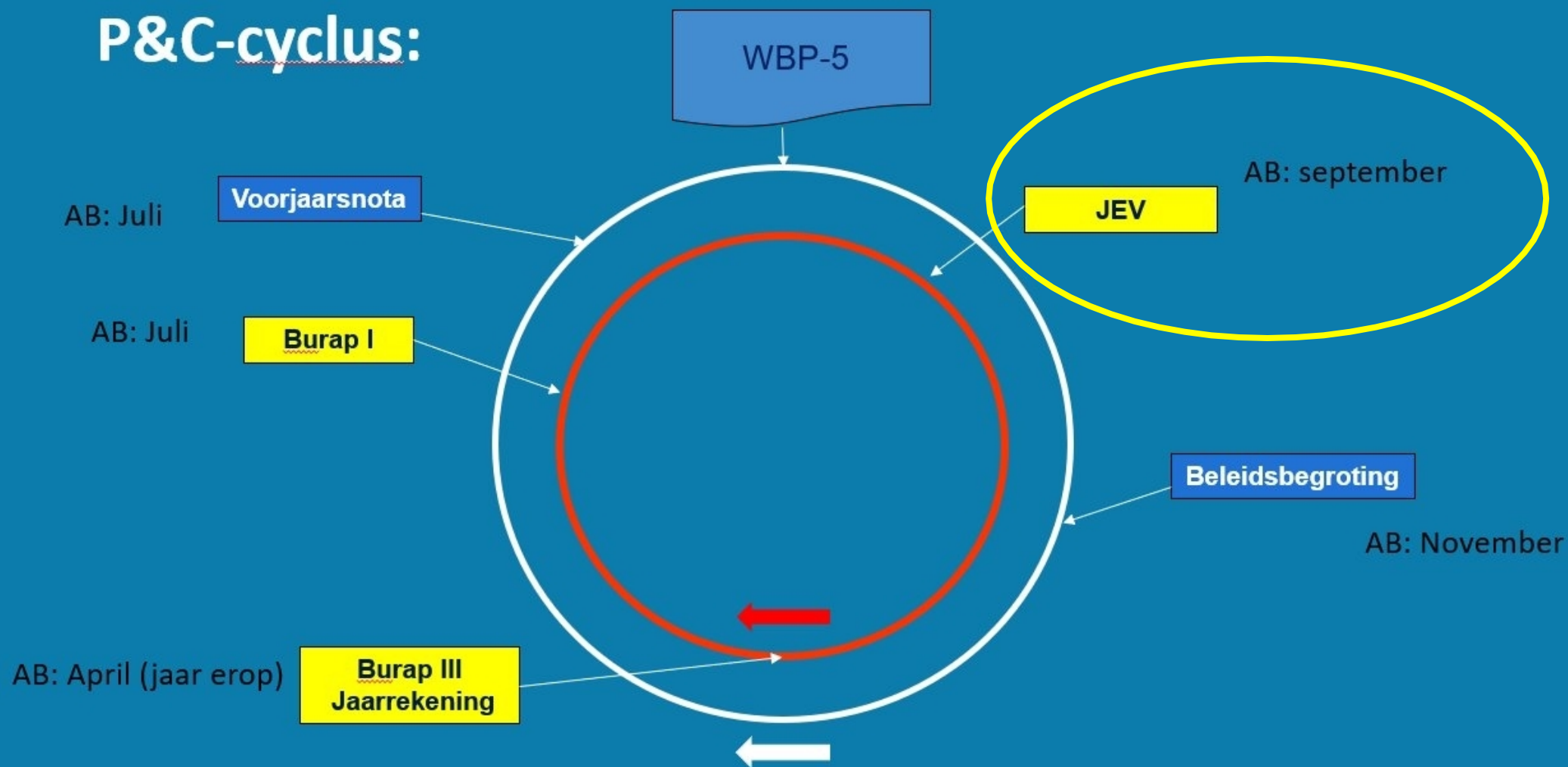
Financieel overzicht tot en met augustus 2026:

Doel:
Inzicht verstrekken over realisatie en update jaareindeverwachting (JEV) exploitatie en investeringen

DB rapportage over verwachte onrechtmatigheid

AB mogelijkheid te geven tijdig bij te sturen

P&C-cyclus:

1. Exploitatie

Exploitatie

(bedragen x € 1.000)

Lasten (netto)

Baten

Nog te bestemmen resultaat

<u>Begroting</u>	<u>Begroting 2026</u>	<u>Realisatie t/m</u>	<u>JEV 2026-1</u>	<u>JEV 2026-2</u>
<u>2026</u>	<u>na wijziging</u>	<u>augustus 2026</u>		
197.900	200.812	121.006	195.262	196.566
191.646	191.646	180.842	191.646	192.338
-6.254	-9.166	59.836	-3.616	-4.228

JEV 2026-2 laat ten opzichte van JEV 2026-1 een beperkte bijstelling zien van 0,6 mln.

JEV 2026-2 komt naar verwachting uit binnen de bandbreedte van JEV 2026-1 [-4,8 mln. / 1,9 mln.]

Op dit moment geen reden tot aanvullende bestuurlijke interventies.

2. Belangrijkste bijstellingen JEV 2026-1 -> JEV 2026-2

Nadeel

Bijdrage derden en stimuleringsmaatregelen doelrealisatie watersysteem	2,4 mln.
Onderhouds- en beheerskosten (onder andere onderhoud, droogtemaatregelen)	1,1 mln.
Lagere waterschapsbelastingen	2,5 mln.

Voordeel

Lagere kapitaallasten, oa vertraging projecten (incl saldo financieringsfunctie)	5,3 mln.
--	----------

2. Aanvullende onzekerheden

- Stimuleringsmaatregelen
- Waterschapsbelasting en kwijtschelding [- 0,5 mln./2,5 mln.]
- Projecten [0/0,8 mln.]

1. Exploitatierechtmatigheid, op beleidsveldniveau

Overzicht Baten en Lasten (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2026 na wijziging	Realisatie t/m augustus 2026	JEV 2026-1	JEV 2026-2
Watersysteem					
Lasten	51.413	50.693	28.164	45.852	47.841
Baten	1.106	1.106	989	1.594	1.932
Totaal Nettolasten	-50.308	-49.588	-27.176	-44.257	-45.910
Waterketen					
Lasten	59.675	60.955	42.873	60.955	61.425
Baten	3.505	3.505	1.229	3.725	4.081
Totaal Nettolasten	-56.169	-57.449	-41.644	-57.230	-57.344
Bestuur en Bedrijfsvoering					
Lasten	105.537	107.890	62.179	107.890	107.843
Baten	14.115	14.115	9.993	14.116	14.531
Totaal Nettolasten	-91.422	-93.775	-52.187	-93.774	-93.312
Totaal netto kosten programmaplan	-197.900	-200.813	-121.006	-195.262	-196.566
Dekkingsmiddelen	192.480	192.480	180.842	192.480	193.172
Onvoorzien	-834	-834	-	-834	-834
Saldo baten en lasten	-6.254	-9.167	59.836	-3.616	-4.228

Verwachte overschrijding binnen het beleidsveld Waterketen van 0,4 mln. agv hogere kosten goederen en diensten (oa verwerking slibkoek SNB en afvoer roostergoed).

2. Investerings

Investerings (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2026 na wijziging	Realisatie t/m augustus 2026	JEV 2026-1	JEV 2026-2
Uitgaven	48.526	36.036	11.769	36.036	32.575
Inkomsten	16.734	19.463	879	19.463	21.472
Totaal netto uitgaven Watersysteem	31.792	16.573	10.891	16.573	11.103
Uitgaven	64.269	54.965	28.105	54.965	56.570
Inkomsten	2.302	4.256	1.351	4.256	3.950
Totaal netto uitgaven Waterketen	61.967	50.708	26.754	50.708	52.620
Uitgaven	6.207	5.419	2.080	5.419	3.900
Inkomsten	-	-	0	-	0
Totaal netto uitgaven B&B	6.207	5.419	2.080	5.419	3.900
Uitgaven	119.002	96.420	41.954	96.420	93.045
Inkomsten	19.037	23.719	2.230	23.719	25.422
Totaal netto uitgaven WDD	99.966	72.700	39.724	72.700	67.623

De JEV 2026-2 laat ten opzichte van JEV 2026-1 een bijstelling zien van 5,1 mln.

2. Belangrijkste bijstellingen JEV 2026-1 -> JEV 2026-2

Watersysteem

Bijstelling van 16,6 mln. naar 11,1 mln. agv:

- Hogere inkomsten op investeringsprojecten, 2 mln.
- Bijstellingen in de uitvoering van projecten (oa Stuw afwatering Boxtel), 1,5 mln.
- Bijstellingen vanuit activeringsbeleid, 2,6 mln.

Waterketen

Bijstelling van 50,7 mln. naar 52,6 mln. agv:

- Inzet assetmanagement leidt tot betrouwbaardere prognoses

Bestuur en Bedrijfsvoering

Bijstelling van 5,4 mln. naar 3,9 mln. agv:

- Uitstel van het project Huisvesting 3.0 naar 2027

NB: de rapportage majeure projecten is nu niet opgenomen en wordt apart besproken in het DB van 28 oktober.

2. Rechtmatigheid investeringen

Rechtmatigheid van de investeringen wordt niet getoetst op jaarschijf maar op totaal programmaperiode.

Op dit moment kan nog geen inschatting worden gemaakt of hier sprake is van onrechtmatigheid.